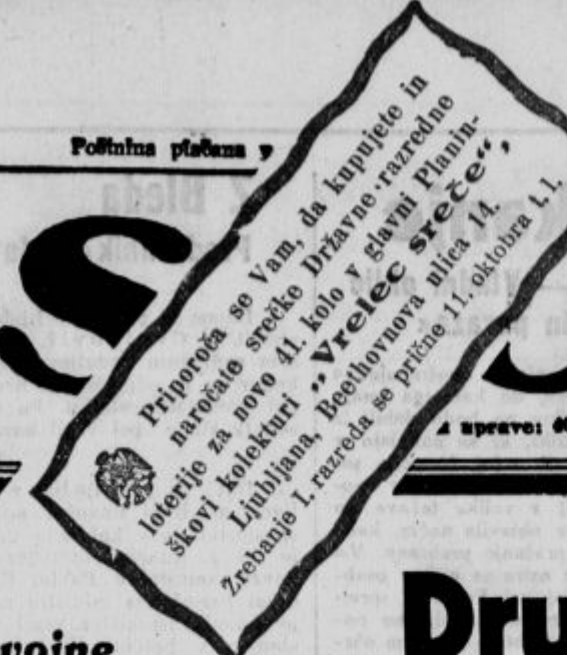

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

A upravo: 00-01, 00-02, 00-03, 00-04, 00-05 — izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva ulica štov. 6.

Novo obdobje vojne

Z italijansko ofenzivo iz Libije na Sueški prekop se začena novo obdobje sedanje vojne, ki se je s tem prenesla na afriška tla in so utegne iz tega žarišča pa najbrž tudi še iz drugih raztegniti na vse prednjazijske dežele. V vsakem slučaju pomeni prodiranje armade generala Grazianija vzporedno pomožno akcijo k letalskim napadom Nemčije na London. Ni še mogoče razvideti, kateri od obeh akcij gre v političnem in vojaškem pogledu večja važnost.

Ko je egiptovski podkralj (kedive) Ismail paša dne 18. novembra 1869 v navzočnosti 6000 gostov, med katerimi sta bila najimenitnejša francoski cesar Napoleon III. in cesarica Evgenija, otvoril Sueški prekop, se mu ni sanjalo, da bo ta prevažna vodna cesta, ki jo je bil zgradil v prvi vrsti s pomočjo francoskega kapitala, postala kmalu last Anglije, ki ni bila zanj potrošila niti enega groša. Suez naj bi bil postal po zamislu talentiranega egiptovskega podkralja hrbtnica svobodnega in neodvisnega Egipta, ki se je davno ni več pokoraval turškemu sultanu, ampak jim je pustil zgolj formalni naslov brezmočnih suverenov starodavne dežele ob Nilu. Prevoznine skozi prekop naj bi Egiptu donosale vsote, ki bi zadostovale za vse njegove finančne potrebe. Toda prišlo je popolnoma drugače.

Ideja, da bi se sueška kopna ožina pre-
vrtala in tako zvezalo vzhodno Sredozemsko morje z Rdečim, je bila zamišljena od znanega filozofa Leibniza, ki jo je razložil Ludoviku XIV. v spomenici iz leta 1671. Iz zgodovine vemo, da je to ožino presekali že pred 2400 leti prekop, ki ga je zgradil perzijski kralj Darij I., in sicer je poglobil in razširil ozko vodno cesto, ki so jo bili začeli že egiptovski faraoni. Herodot nam pripoveduje, da so faraoni gradili ta prekop 800 let in da je gradba zahtevala življenje 120.000 sužnjev. Rimski cesar Trajan je gradbo obnovil, ker jo je vedno zasipal in končno zasul pesek puščavskih viharjev. Leta 770 po Kr. o vodni cesti ni bilo več nobenega sledu. Francoski inženir Lesseps je v prvi polovici 19. stoletja prišel v posest novega načrta za Sueški prekop, ki ga je bil napravil avstrijski inženir, doma iz italijanskega južnega Tirola, Alois von Negrelli, ki je pa pravčasno umrl, da si je Lesseps, ki je imel precej pustolovske krvi, mogel lastiti vse zasluge za to epohalno delo. Zasluge pa ima v toliko, da se ni zbal nobenih borb, razočaranj in tudi ne denarja, da za prekop zainteresira vso Evropo, dokler niso nabrali kapitala v Franciji, kjer se je začelo nekaterim državnikom svitati v glavi, da bi lahko Francija postala uspešen tekmecek angleškemu imperiju, če bi se vpostavila najkrajša zveza med Sredozemskim morjem in Indiskim oceanom. Prav to pa je bil tudi vzrok, da so bili najhujši nasprotniki Lessepsovega načrta Angleži.

Takratni angleški vladni predsednik Palmerston je kot star konzervativec celo zadevo preziral in angleškemu tisku dal navodila, da zliža nanjo cele golide riganja, češ da se pod-
jetje »velekoljufac Lessepsova nikoli ne bo uresničilo. Le en list, za katerim so stali daleko-
vidnejši finančniki, stara »Times«, je pel drugo pesem. Tako je pisal takrat nek preroki an-
gleški finančnik, najbrž Žid: »Mi za ta kanal nismo dali ničesar. Če se bo pa res dogradil, bo angleški in bo ves dobiček iz prevoznih carin tekel v britske žepce. Ta prerokba »Ti-
mesa« se je izpolnila. Za Palmerstonom je prišel na krmilo angleške države Žid Disraeli, ki je šest let po otvoritvi prekopa napisal kra-
ljici Viktoriji v svojem referatu, da je »za avtoriteto in moč Vašega Veličanstva v tem kritičnem času življenjskega pomena, da pre-
kop pride v angleške roke.« Kriv pa je tega bil v prvi vrsti Ismail paša, ki je bil velik političen talent, je pa žal bil strašen zapravil-
jivec, ki je s svojim orijentaliskim razkošje-
ljubjem sebe in Egipt spravil na kant. Rešil se je samo na ta način, da je ponudil 177.000 svojih akcij sueške družbe, ki je dobila od Egipta upravo prekopa za dobo 99 let. Rot-
schildu, ki je o tem hitro obvestil angleškega ministrskega predsednika, kateri se je na svojo odgovornost obvezal, da jih takoj kupi, ko se je sklenila tozadevna pogodba med Ismailom in židovskim finančnim kraljem. To se je zgo-
dilo 25. novembra 1875, kar je hkrati pomenilo konec egiptске neodvisnosti, katero so končno-
veljavno pokopale krogle iz topov angleškega brodoma na Aleksandrijo leta 1882. Akcije sue-
ške prekopne družbe s svojimi visokimi divi-
dendami so postale najdragocenejša vrednota londonskega finančnega središča in angleška vlada je svoje najbolj zaščitne politike, upravnike in generale obdarovala s tem, da jim je preskrbel v pokoji mesta upravnih svetnikov sueške prekopne družbe.

Sueški prekop prereže ožino v dolžini 170 km, širina je 120 metrov, globina pa 12 do 13 metrov. Ako bi prekop ne bil od obeh strani močno zavarovan s protiletalskimi baterijami, bi ga bilo kaj lahko za delj časa uničiti, kar pa seveda ne bi bilo tudi ne v interesu so-
vražnika. Najlažje ga je neposredno zavarovati, če se zavzameta njegovi skrajni izhodišči Port Said in Suez, kar seveda ni mogoče dru-
gače, kakor če se sovražnik polasti Aleksan-
drije in Kaira. Mora pa sovražnik kanal tudi prekopariti čez Sinajski polotok, ker bi se angleška armada, če bi bila premagana, po-
stavila v bran na prirodno močni črti od pri-
stanišča Akabe nasproti Sueškemu prekopu na arabski strani do Jeruzalema v angleški Pale-
stini. Po minuli svetovni vojni so namreč An-
gleži skrbeli za to, da Akaba ni prišla v roke arabskemu kralju Saudu, ampak da služi za oporišče Angliji, to se pravi, da Italijani ne bodo postali gospodarji prekopa, dokler se ne polaste Akabe in po možnosti še Jeruzalema,

Drugi dan posvetov v Rimu

Italijanski in nemški viri naglašajo „daljnosežnost rimskih odločitev“ - Ugibanja se sučejo okrog jugovzhodne Evrope, Spanije in Afrike

Rim, 20. septembra. t. Nemški zunanji min-
ster Ribbentrop je bil danes dopoldne v vili Ma-
dame, kjer prebiva s svojimi ožimi sodelavci. Ob 2 popoldne je priredil njemu na čast grof Ciano
slavnostno kosilo, ki so se ga udeležili člani vlade,
spremistvo nemškega državnika ter višje urad-
ništvo italijanskega zunanjega ministrstva.

Pri Mussoliniju

Popoldne ob petih je Ribbentropa vdru-
gdi sprejel Mussolini. Razgovora, ki je trajal eno uro,
se je udeležil grof Ciano ter poslanika Macken-
sen in Alfieri.

Virginio Gayda namiguje na jugovzhod

Rim, 20. septembra. b. V zvezi z posvetova-
njem v Rimu o novi organizaciji Evrope je padel
zlasti v oči članek Virginio Gayde.
On ugotavlja, da je do sedanjega sestanka pri-
šlo po važnih sklepih v jugovzhodni Evro-
pi in ker je treba pričakovati novo razdobje voj-
ne osiženih držav proti Angliji. Politični krogi so
zelo iznenadeni, da je večji del svojega članka Vir-
ginio Gayda posvetil jugovzhodni Evropi,
na katero tukaj sploh niso mislili, če se izva-
meta Grčija in Turčija zaradi možnosti, da
bi dali zatočišče angleškemu brodomu na Sredo-
zemskem morju. Po naziranju Gayde se položaj
jugovzhodne Evrope lahko označi z tremi dejstvi:

1. nove meje med Madžarsko in Rumunijo;
2. nove meje med Rumunijo in Bolgarijo;
3. razpust mednarodne donavske komisije.

Veliko pozornost so izzvale besede Virginio
Gayde, da še niso rešena vsa vprašanja jugovzhod-
ne Evrope, čeprav se je v nemške strani, kakor
je znano, poudarjalo, da so z dunajsko razsodbo
rešena poslednja vprašanja v jugovzhodni Evropi.
Opazovanje dogodkov z raznih stališč ustvarja pri
tujih opazovalcih veliko negotovost, zaradi česar
posvečajo rimskim razgovorom še večjo pozornost.
Kar se tiče spremembe romunske meje je prav
tako zanimivo, da Virginio Gayda danes poudar-
ja, da primer Dunaja in Krajova kaže na mož-
nost miroлюбne rešitve vseh onih vprašanj, ki so
še nerešena in ki imajo politični in ozemeljski
značaj. V zvezi s tem namiguje na Grčijo in
Bolgarijo.

Potrebno je poudariti, da so v Gaydovem ko-
mentarju iznešena stališča in želje Italije, vendar
pa se še ne more govoriti o sklepih rimskih raz-
govorov na temelju Gaydovih domnev. Opaziti je
namreč, da se v komentarjih nemškega tiska
pošiljajo pogledi na druga vprašanja v zvezi
s prihodom nemškega zunanjega ministra von
Ribbentropa v Rim.

„Naglo in odločno“

Italijanski kakor tudi nemški uradni krogi opo-
zarjajo, da državnikom osiženih velesil niso po-
trebne dolge debate in da ni njihova navada pred-
časno objavljati odločitev in obveščati one tuje
kroge, katerih se ti sklepi prav nič ne tičejo. Na-
sprotno, oni, ki se jih rimski sklepi tičejo, bodo za
vsako ceno izvedeli, kakšne so bile odločitve, v
tem primeru bo izvedela to Anglija.

Po zadržilu agencije Stefani in nemških
uradnih krogov so na rimskem sestanku, ki je bil
obdrzan tri tedne po dunajski razsodbi, razpravljali
o vseh vprašanjih, ki so v zvezi z borbo, katero
osižene velesile vodijo proti Angliji in se ti
načrti ne tičejo le evropskega temveč tudi
afriških držav, Bližnjega vzhoda in
Sredozemskega morja. Politični, gospo-
darski in vojni problemi, od katerih je odvisna
preureditev današnjega reda, se morajo reševati
predvsem po Nemčiji in Italiji, katerih zgodovins-
ka naloga je, da politiko osiženih držav dovedeta
do popolnega izraza. Ker se je že večkrat poka-
zalo, da obe avtoritativni velesili na temelju stro-
gega izvajanja pakta o politični in vojni zvezi vse
svoje ekipe izvedeta naglo ob skupnem sodelova-
nju, je jasno, da bodo tudi sedanji rimski sklepi
izvedeni v popolnem soglasju tako na vojnem ka-
kor tudi na gospodarskem polju. Italijanski tisk
trdi, da bo Anglija neizogibno čutila daljnosežnost
rimskih odločitev. Sedaj ko se vojna približuje
končnemu cilju, morata Rim in Berlin razčistiti po-

ložaj ter odstraniti oziroma rešiti še ostala
vprašanja, pri čemer bosta postopala naglo
in odločno kakor vedno doslej. V ostalem pa
so metode reševanja posameznih perečih vprašanj
in tudi najtežjih problemov svetu že dovolj znane.
Te metode pa niso nikdar izzvale tako tragične
krize, kakor so jo izzvali famozni sklepi, ki so bili
svoječasno sprejeti na seji angleško-francoškega
vrhovnega vojnega sveta.

Zanimiva pojasnila nemškega tiska

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Nemški tisk
pripisuje velik pomen rimskim razgovorom nem-
škega zunanjega ministra v. Ribbentropa v času,
ko je dosegla borba, ki jo vodita skupno velesili
osi proti Angliji, svoj vrhunec.

»Deutsche diplomatische-politische Korre-
spondenz« piše ob tej priliki: Evropski kontinent
je skoraj popolnoma osvobojen angleškega pokro-
viteljstva. Sedaj je potrebno odstraniti tudi angle-
ško premoč na Sredozemskem morju, ki ga je An-
glija s svojimi trdnjavami spremenila v prvi za-
por za sredozemske države. V tem pogledu je po-
memben znak za splošni razvoj položaja stik pri-
jateljske Spanije z osjo.

Ta borba za novi red bo pomembna tudi
za Afriko. Na tem prostoru je še posebno
živ spomin na osvobodilne metode Angle-
žev, ker so še žive številne priče, ki so do-
živele to borbo. Posebno za egiptski na-
rod, ki je bil dolgo časa igralka v angleških
rokah, je nastala sedaj prilika, da lahko
upa na osvoboditev izpod angleškega jarma.

Nemčija in Italija ter njuni prijatelji so se
lahko prepričali, da so se sestanki njihovih držav-
nikov vedno končali z dobrimi uspehi. Tako se gradi
zgradba, ki bo v bodoče predstavljala novi evrops-
ki red. Tudi rimski sestanki predstavljajo zato va-
žen dogodek.

Ob ustju Donave...

Bolgarija danes vkoraka v Dobrudžo

Varna, 20. septembra. AA. (Stefani.) V Bol-
gariji toliko pričakovani zgodovinski dogodek se
uresničuje. Prvi kotiček južne Dobrudže, ki je bil
27 let ločen od domovine, se priključuje Bolgariji.
Tako izginja krivica, storjena z mirovnimi pogod-
bami. V toku noči so romunske čete izvršile iz-
praznitev prvega pasu južne Dobrudže, v katero
korakajo danes dopoldne slovesno bolgarski vo-
jaki pod poveljstvom generala Popova. V toku
prihodnjih dni bo izvršena priključitev vsega
ozemlja južne Dobrudže k Bolgariji.

Orožne vaie sovietske voiske in brodoma pri Odesi ob Črnem morju

Curih, 20. septembra. b. Iz Budimpešte pri-
hajajo poročila o vedno večjem nezadovoljstvu za-
radi madžarsko romunskih obmejnih sporov. Bu-
dimpeštanski dopisnik »Baseler Nationalzeitung«
je dobil na merodajnem mestu izjavo, da prevzem
romunskega področja sicer napreduje brez inci-
dentov, vendar pa se vedno bolj čuti dotok begun-
cev madžarske narodnosti, ki so ostali na področ-
ju, ki je še pod romunsko oblastjo. Cluj in Kron-
stadt sta polna teh beguncev. Iz tega vzroka je
Madžarska prisiljena, da ima svojo vojsko v po-
polni pripravljenosti, kajti pod Rumunijo je ostalo
še okrog 800.000 Madžarov. Ze se opazajo posled-
nice politične, gospodarske in zemljepisne razde-
litve sicer enotne Sedmograške. Sedmograški Sa-
ksi so pričeli močno gibanje, da se vsa Sed-
mograška priključi Madžarski. Nepri-

posesti, in ki si bo morala poiskati novo mejo
južno od Kavkaza tudi zategadelj, ker ve, da
ji Anglija, če bi si opomogla, nikakor ne bi
odpustila pogodbe z Nemčijo od avgusta me-
seca lanskega leta.

Iz tega je jasno razvidno, čemu se je podal
v Rim nemški zunanji minister v. Ribbentrop
in o čem se tam z Italijani pogovarja. Napad
na Egipt namreč ne bo samo razgibal vse
Prednje Azije, ampak bo postal neposredno
nevaren tudi Turčiji in Grčiji zaradi važnih
pomorskih oporišč, ki moreta tako Italiji kakor
Angliji izvršeno služiti za operacije na egip-
tovski in sirske obali. Vrhtega pa utegne imeti
egiptovska kampanja za posledico tudi to, da
bi Italijani skušali priti v posest francoskih
oporišč v Tunisu, kar bi mogli Španci pod-
preti s tem, da storijo isto v francoskem Ma-
roku, to je v pokrajinah, kjer je Francija le
še navidez gospodar. Čemu torej toliko izgubati
o rimskem sestanku, ki pa je popolnoma na
dani, kakšna vprašanja je vzbudil pohod ge-
nerala Grazianija proti Nilu.

»Völkischer Beobachter« piše: Razgovori v
Rimu se nanašajo v prvi vrsti na vprašanja, ki so
zvezana s časi, ki bodo nastali po zmagovalnem
koncu borbe proti Angliji.

Novi red se bo razširil čez Evropo tudi
na Afriko, ki bo osvobodena angleškega jar-
ma. Takrat se bo začela tudi za Egipt nova
doba. Kar se tiče zadržanja španskega
naroda v tem odločilnem trenutku borbe
proti Angliji, ga je mogoče smatrati samo
kot izjavo vzajemnosti v korist velesil osi.
S tem je okrepljena osnova novega reda,
ki jo izvajajo države skupine, ki ustvarja
zgodovino.

Vloga Spanije

»Državljska vojna v Španiji je bila samo prvo poglavje sedanje svetovne vojne...«

Madrid, 20. sept. t. Associated Press: Zaradi
večdnega bivanja zunanjega ministra Ribbentro-
pa v Rimu se tudi španski notranji minister Suer-
ne bo tako hitro vrnil v špansko prestolico, ker
hoče počakati povratka nemškega državnika. V di-
plomatičnih krogih v Madridu menijo, da je šel
španski notranji minister v Nemčijo razgovarjati
se o tem, kaj bo Španija dobila kot nagrado za svo-
je zadržanje. Španski list »ABC« meni, da je bila
državljska vojna v Španiji samo prvo poglavje
svetovne vojne in da je ta del svetovne vojne do-
bila Španija, ki ji gre za to primerna nagrada. List
»Yo« pa piše, da bodo žrtve, ki jih je skozi tri
leta prinašala Španija v svoji državljanski vojni,
rodile sadove, ki bodo Evropi koristni. List na to
meni, da bosta Ribbentrop in Suer po povratku
prvega v Berlin podpisala novo nemško-špansko
trgovinsko pogodbo, ki je velike važnosti, ker se
je po propadu Francije možnost za obsežno izme-
njavo blaga med Španijo in Nemčijo v izredni meri
povečala.

Pozdrav romunskega zunanjega ministra grofu Ciano

Bukarešta, 20. septembra. AA. (Stefani.) Ro-
mumski zunanji minister Mihael Strudza je postal
brzjavko italijanskemu zunanjemu ministru gro-
fu Ciano, ki mu je na brzjavko odgovoril. Ro-
mumski listi prinašajo danes na vidnem mestu
obe brzjavki.

Romumski minister je brzjavil:

Kot prvi zunanji minister nove romunske le-
gionarske države se z ganjenostjo spominjam pre-
roške vere, ki jo je vaš ekselencen pokazala pred
nekaj leti z zmago junških mladih sil, ki so zdaj
osvobodile mojo domovino.

Grof Ciano je odgovoril:

Zelo cenim spomin, ki ste ga ohranili na na-
jine razgovore pred nekaj leti. Srečen sem, da
lahko v vaši osebi pozdravim prvega zunanjega
ministra nove romunske legionarske države, in iz-
rekom najboljše želje za uspeh vašega poslanstva
in za bodočnost vaše prenovljene domovine.

Vso Transilvanijo...

Švicarski list o težnji Madžarov, da zasedejo vso Sedmograško

Tokio, 20. septembra. (Domei.) »Associated
Press« poroča iz južnovzhodne Evrope da je so-
vjetski črnomoški vojni brodomi začelo z obsež-
nimi vojaškimi vajami, ki imajo svoje središče
pred Odeso ter se raztegaajo ob črnomoški obali
na obeh straneh Odesa. Tudi suhozemska vojska
se zbira na tem odseku obale. V sovjetskih diplo-
matičnih krogih v Bukarešti in v Sofiji izjavljajo,
da istofasne vaje suhozemske vojske in vojnega
brodoma niso nič izrednega in da so vsakoletni
dogodek, vendar pa izjavljajo v tujih diplomatskih
krogih, da Sovjetska Rusija ni prav zadovoljna z
zadnjimi razvoji v Rumuniji in da ji ni všeč zu-
nanjepolitična smer, ki jo je ubrala nova romun-
ska vlada legionarjev. Tudi številni obmejni inci-
denti na sovjetsko-romumski meji trajajo dalje, ka-
kor razglasa moskovski radio, ki pristavlja, da to
ne bo več moglo dolgo trajati in da bo sovjetska
zveza morala zavarovati svoje interese.

Zagrebska vremenska napoved: Jasno.
Zemunska vremenska napoved: Pretežno jas-
no v vsej kraljevini. Nekaj pooblačitve bo čez dan
v severnih in severovzhodnih krajih. Toplota bo
poskočila.

Nemško službeno mnenje o vsebini razgovorov v Rimu „Jugovzhod in Španija“

Rim, 20. septembra: A. DNB: Italijanski politični krogi danes ponovno poudarjajo velik pomen sedanjih razgovorov v okviru neposrednega in normalnega stika, ki ga imajo državniški sili osi glede zavezniškega sodelovanja. Toda pomen teh razgovorov je važen tudi glede sedanje vrhunske dobe vojne. Ako v včerajšnjem uradnem poročilu o teh razgovorih niso bile podane nobene posebne točke ali pa posebna vprašanja, to ne more nikogar začuditi, ker sili osi nimata navade obavljanja podrobnosti razgovorov, ki zajemajo neposredni stik med voditelji obeh držav. To je toliko bolj razumljivo, ker gre za stvari, ki se tičejo vojne. V teku teh razgovorov, poudarjajo dalje v italijanskih političnih krogih, so ugotovili popolno soglasje in popolno skladnost stališč o raznih vprašanjih, ki je bilo o njih govora, kakor tudi glede bodočega vodstva vojne, ki je dosegla svojo vrhunske točko.

Kar se tiče podonavskega vprašanja in odnosov s Španijo, poudarjajo v imenovanih italijanskih krogih, da navzlic temu, da ne dajejo informacij o podrobnosti in ne delajo indiscretih potoz, gre za popolnoma zaporne razgovore in da ta vprašanja po svoji naravi spadajo v vrsto perečih vprašanj. Nikakor pa ni mogoče o teh razgovorih, ki še teko, dati podrobnosti, vendar pa vsak opazovalec ve, da sili osi zmerom z veliko pozornostjo in v duhu popolnega sodelovanja razpravljajo o vprašanjih jugovzhodne Evrope. V vsakem prostoru, pripominjajo v italijanskih političnih krogih, so točke, ki so bolj ali manj mirne in zadovoljive za politiko osi. Pri tem je treba pripomniti, da je treba vmešavanje in spletkarjenje naših sovražnikov v tem prostoru popolnoma odstraniti. Naravno je, da so posamezna področja predmet večje ali manjše pozornosti sili osi, v sorazmerju z vsakdanjimi političnimi pojavi, ki nastajajo.

Kar se tiče Španije, je z ozirom na pristranost odnosov s silami osi in zaradi zmagovitosti bratstva orožja na bojnem polju in zraven sodelovanje idealov in ideologij popolnoma normalno, da tudi o problemih, ki se tičejo tega evropskega odseka, razpravljajo v duhu najpristranejšega sodelovanja. Kar se pa tiče nadaljnjega razvoja razgovorov in morebitnih sporov, pa je treba rezultate še pričakovati.

„Za Japonsko so nastopili izredno važni trenutki...“

Japonski tisk odkrito piše o možnosti vojne z Ameriko

Tokio, 20. sept. t. DOMEI. Ministrski predsednik princ Konoje je po sinočni cesarski vladni seji sporočil časnikarjem, da so nastopili izredno važni zgodovinski trenutki za Japonsko in da je neobhodno potrebno, da postane Japonska vsestranska sila, da bo zmogla premagati napore, ki jo takajoc. Princ Konoje svojih tajntvenih izjav ni hotel dalje pojasniti.

Amerika dobi od Anglije številna oporišča v Tihem morju od Avstralije do Singapurja

Iz Newyorka poročajo agenciji Domei, da je bil spet daljši sestanek med ameriškim državnim tajnikom Hullom in angleškim veleposlanikom lordom Lothianom, ki sta, kakor poročajo ameriški listi, skupno preiskala vse možnosti za ustanovitve skupnih angleško-ameriških pomorskih in letalskih oporišč v Avstraliji, v Novi Zelandiji, na angleških in ameriških posestih Južnega in Tihoga morja ter v tuzni Afriki. »Times« v Newyorku pišejo o teh razgovorih med drugim, da so se šele v začetni razvojni dobi, vendar pa da nadaljnjim razvojem jasno kažejo pot. Gre namreč — tako piše newyorški list — za nič več in nič manj, kakor da se najdejo osnove za trajno sodelovanje vseh angleških govorečih držav na zemeljski obli. Toda do novembra ni treba pričakovati kakšnih novih sklepov. »Washington Post« pa omenja, da bi bilo za oba imperija — za ameriškega in angleškega — važno, da svoje skupne sile pravočasno porazdelita po vseh nevarnih točkah, tako da bosta lažje skupno branila interese, ki so napram nevarnostim, ki prihajajo, za oba enake.

Po sodbi diplomatskih krogov za zdaj ne pride v poštev formalna zveza. Bistvo problema je v tem, da se način obrambe ameriške celine razširi tudi na Južno Ameriko, Avstralijo in Novo Zelandijo. Ta načrt se v zvezi z vprašanji Daljnega vzhoda, ki so postali pereči po odpuhku angleškega vojaštva s Kitajskega. V zvezi s tem je nastala potreba, da se pošlje v Singapur del ameriške mornarice. Razmišljati je treba o skupni izrabi angleških oporišč na vsem svetu sprito možnosti, da bi Anglija znala doživeti poraz in da bi angleško brodogradnja v prekomorska oporišča, kakor je Churchill že obljubil Ameriki.

Stališče Francije Francija voljna skleniti z Japonsko vojaško pogodbo

Zeneva, 20. sept. AA. DNB. Francoski zunanji minister Baudoin se je v svojem nagovoru na ameriške časnikarje v ameriškem klubu v Vichyju precej obširno dotaknil tudi vprašanja Indokine. Omenil je zahteve Siama in rekel, da je zastopnik te države postavil svoje teritorialne zahteve popolnoma nepričakovano in da se je francoski vladi zdelo potrebno te zahteve odkloniti. Pri francosko-japonskih pogajanjih je Francija posebno vztrajala na tem, da se strogo spoštuje francoska nadoblast v Indokini. Francosko-japonska pogajanja v Hanoju so se začela 13. junija istega dne, ko je general Weygand obvestil francosko vlado, da je neobhodno potrebno zaprositi za premirje. Francija je voljna skleniti z Japonsko dogovor vojaškega, političnega in gospodarskega značaja ki bi ustrezal japonskim zahtevam. Francija vodi zdaj realno politiko in zato kaže razumevanje za nekatere ugodnosti, ki jih v Indokini zahteva Japonska kot vodilna veselila Daljnega vzhoda. Omenil je, da so med drugim pogajanja tudi o japonski zahtevi, da se Japonski dovoli pošiljati čete na Kitajsko čez ozemlje francoske Indokine. Ni res, da bi bili francosko-japonski razgovori kdaj pre-

Franciji grozi pomankanje

Uvedba živežnih kart — Ni riža, ni kave, ni mila — Vladni oklici govori o nevarnosti stradanja kot »posledici vojne in poraza«

Vichy, 20. sept. Associated Press. Vlada je danes obenem z zakonskimi uredbami, ki uvajajo živežne karte za najvažnejša živila, objavila tudi službeno poročilo, iz katerega izhaja, kakor pravi službeno poročilo, kakšne so posledice vojne.

»Šele sedaj se počasi zavedamo vse tragične resničnosti teh posledic, kakor tudi našega poraza v vojni,« pravi službeno poročilo, »ko se je pokazalo vsestransko pomanjkanje zaradi uničenja živežnih pridelkov v vojnem območju in sploh vsega poljedelskega ustroja. Žetve letos takorekoč ni bilo, mnogo živine je kar čez noč izginilo s kmetij, mleka je zelo malo, ker je izginilo mnogo krav — mlekaric. Vsa poljedelska proizvodnja je razrvana, delno uničena, delno ohromljena. Angleška blokada pa, ki onemogočuje, da bi uvažali živež od zunaj, je dodala svoje. Tako nimamo več ne kave, ne riža. Milo je takorekoč popolnoma izginilo iz prometa. Proizvajamo pa ga lahko samo v zelo malih količinah. Nemške oblasti so obljubile, da bodo iz zasedenega ozemlja vzele

samo tisto žito, ki ga vojaštvo potrebuje za kruh in samo nekaj mesa, do katerega imajo pravico. Krompir in sladkor pa bodo dobili iz Nemčije. Francoski ujetniki, ki se nahajajo v Nemčiji, živijo od živežnih zalog Nemčije same. Ako ne uvedemo najstrožje ureditve vporabe živeža, bomo prišli v velike težave do naslednje žetve. Vlada je objavila način, kako misli s kartami urediti vprašanje prehrane. Vsi bodo dobivali enako, brez ozira na njihov osebni ali javni položaj. Naj vsi Francozi sprejmejo te žrtve s pogumom in domoljubno pokorščino. Vlada se je s posebnim pozivom obrnila na kmetstvo prebivalstvo, naj na vsak način in z vsemi sredstvi povejšajo pridelke, kalit si-cer bo omejitev vporabe prehrane prišla do meje, ko bo načelo narodovo zdravje in rast francoske mladine.«

Associated Press pravi, da je oklice francoske vlade napravil hud vtis, ker se je šele sedaj odprlo, v kakšen strašen položaj je prišla zaradi poraza vsa Francija.

Nemško - jugoslovanski gospodarski razgovori

Belgrad, 20. sept. m. V zunanjem ministrstvu se je pričelo danes zasedanje stalnega jugoslovanskega nemškega odbora.

Jugoslovansko delegacijo vodi pomočnik zunanjega ministra dr. Pilja. V njej so naslednji člani: inž. Budilov Smiljanović pomočnik kmetijskega ministra, dr. Ivan Belin prvi viceguverner Narodne banke, inž. Milan Manojlović načelnik v ministrstvu za gozdo in rudnike, dr. Dimitrije Mišić načelnik v ministrstvu za zunanjo trgovino, dr. Dragoslav Mihajlović načelnik ravnateljstva za zunanjo trgovino, dr. Krešimir Kristić načelnik ravnateljstva za zunanjo trgovino, Boško Djordjević načelnik ravnateljstva za zunanjo trgovino, dr. Gojko Grčić šef oddelka ravnateljstva za zunanjo trgovino, dr. Josip Kabas banovinski svetnik, dr. Nenad Pe-

vec višji uradnik Narodne banke, dr. Ciril Nemec ravnatelj PRIZADA, dr. Milko Mermolja šef oddelka ravnateljstva za zunanjo trgovino, Miloje Simić trgovinski delegat iz Dunaja, Milan Kečić trgovinski delegat v Belgradu, dr. Edvard Jurak trgovinski delegat v Pragi, dr. Dušan Karliković diplomatski konzularni pripravnik ministrstva za zunanje zadeve, ki je tajnik delegacije.

Člani nemške delegacije pa so: dr. Günter Bergmann ravnatelj ministrstva za gospodarstvo, dr. Seidl ravnatelj ministrstva za finance, dr. Müller svetnik ministrstva za prehrano, dr. Hudeček tajnik zun. ministrstva, inž. Neuhausen nemški general konzul v Belgradu, Caravias ravnatelj Reichsbanke, dr. Polt tajnik gospodarskega ministrstva, dr. Kernbach nemški trgovinski ataše v Belgradu, Sengen tajnik Reichsbanke, Schell Peter tajnik ministrstva za gospodarstvo, in Rossa tajnik ministrstva za narodno gospodarstvo. Nemško delegacijo vodi dr. Landfried državni tajnik za narodno gospodarstvo Nemčije.

Nemška delegacija je prispela v Belgrad z jutranjim brzovlakom. Na postaji so jih sprejeli nemški poslanik v Belgradu Viktor von Heeren, nemški generalni konzul inž. Neuhausen in osebje nemškega poslanstva. V imenu naših oblasti pa so jih pozdravili pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja, viceguverner Narodne banke dr. Ivan Belin in šef ravnateljstva za zunanjo trgovino dr. Gojko Grčić.

Vprašanje umetnih gnojil

Belgrad, 20. septembra. AA. V ravnateljstvu za prehrano se je danes dopoldne sestala konferenca za proučitev vprašanja uporabe umetnih gnojil. Konferenco je otvoril ravnatelj ravnateljstva dr. Drag. Čišić, udeležili so se je pa zastopniki kmetijskega in trgovinskega ministrstva, PRIZADA, predstavniki banknih uprav, kmetijskih zbornic, združenih organizacij, ravnateljstva za zunanjo trgovino in ravnateljstva za prehrano. Na konferenci so podali obširno poročilo o sedanjem stanju domačega in umetnega gnojila in o vzrokih nezadostne uporabe umetnega gnojila v Jugoslaviji. Ugotovili so, da se umetno gnojilo zelo malo uporablja, to pa posebno v sedanjih časih neugodno vpliva na gospodarski razvoj države sprito vojne. Zato so poudarili potrebo po uporabi čim več umetnega gnojila. Prav tako važno je dvigniti pridelke v deficitnih in pasivnih krajih naše države, to se pa da storiti le s povečano uporabo umetnega gnojila že v letošnji sezoni. Nato se je vršila obširna debata o ukrepih, ki bi bili potrebni za povečanje uporabe umetnih gnojil, in o pocenitvi domačih gnojil, o uvozu umetnega gnojila, o izrabi odpadka apna, o produkciji umetnega gnojila in o podporah javnih ustanov za nabavo umetnih gnojil v pasivnih krajih. Med drugim so sklenili zahtevati od javnih ustanov podporo v višini 30 milj. din. S tem denarjem bi se ustvaril potreben sklad za nabavo gnojil in apna po znatno nižjih cenah, kakor so bile doslej v veljavi. Takšno gnojilo in apno bi bilo na razpolago banknim upravam, da ga dajo v aktivnih krajih kmetom po nižnjim nabavnim cenam, v pasivnih krajih pa za 20 odstotkov ceneje, a v popolnoma pasivnih krajih po ceni 40 odstotkov nabavne cene. To bi imele brez dvoma za posledico pomnožitev produkcije v teh krajih.

Prošnje za uvoz in izvoz

Belgrad, 20. sept. AA. Glede na uredbo o nadzorstvu nad uvozom in izvozom se obveščajo vsi prizadeti izvozniki in uvozniki, da morajo prošnje za izvoz in uvoz blaga, ki je pod kontrolo uvoza in izvoza, tudi v bodoče predložiti po dosedanjem načinu odboru za izvoz pri deviznem ravnateljstvu Narodne banke. Če bi v tem pogledu nastopile kakšne izjemne glede načina predložitve prošnje in glede ustanove, ki naj se ji te prošnje predlože, bodo prizadeti izvozniki in uvozniki o tem o pravem času obveščeni. — Iz deviznega ravnateljstva Narodne banke kr. Jugoslavije.

Kolesarska dirka »okrog Hrvatske«

Zagreb, 20. sept. b. Za kolesarsko dirko okrog Hrvatske je vladalo veliko zanimanje. Za tekmo se je prijavilo 23 kolesarjev in se je zbralo na odhodni točki 2000 gledalcev, ki so navdušeno pozdravili tekmovalce in poslušali govor g. dr. Krnjevića, ki je poudaril propagandni pomen te prireditve ter želel vozačem velik uspeh.

Med 23 prijavljenimi tekmovalci sta bila le dva Slovence: Gregorič Janko iz Slovenj Gradca in Josip Rozman iz Maribora.

Danes so vozili prvo etapo na progi Zagreb — Sisak — Petrinje — Kostanjevica — Bosanski Novi — Bihać. V vseh krajih so kolesarje lepo sprejeli. Iz Petrinje dalje prviti Kostanjevici so bili na čelu tekmovalcev še vedno Prosenik, Penčev, Gregorič in Poldrugar. Visoki vzponi proti Petrinji pa so napravili velike razlike med posameznimi vozači. Na teh vzponih se je tekmovalcev Horvatič ponesrečil. Prijel je ga je krč in so ga morali prepeljati v bolnišnico v Kostanjevici. Zelo lepa je bila borba pred ciljem v Kostanjevici med Prosenikom in Penčevim ter Gregoričem in Poldrugarom. V Kostanjevici je pričakovalo nad 1000 ljudi prihod dirkačev z gobo na čelu. Prvi je prispel Prosenik (Gradjanski, Zagreb) 3.17; drugi Nikola Penčev (Sokol, Zagreb) 3.17; tretji Milko Poldrugar (SK Olimp, Zagreb) 3.19.32; četrti Gregorič Janko

(Mislinje, Slovenj Gradec) 3.19.45; peti Branko Debarić (Orient, Zagreb) 3.19.46.

Ob 1 so tekmovalci krenili s Kostanjevice proti Bihaću. Na tej drugi progi so vozači vozili v skupini, in sicer precej ležno. Imeli so tudi nekaj defektov, ki so jih pa hitro popravili. V Bosansko Krupo je prišel spet prvi Prosenik pred Penčevim in Gregoričem. Na cesti pred Bos. Krupo dalje pa je čakalo tekmovalce nemalo presenečenje. Na vsej poti dalje do Bihaća so namreč zlobni ljudje nasuli na cesto vse polno žebeljev in žebeljic. Nekateri dirkači so prišli na cilj v Bihać s celo pestjo žebeljev, ki so jih pobirali iz gumijastih plaščev. Med njimi je imel posebno smolo tudi Mariborčan Rozman.

V Bihaću je pričakovalo dirkače nad 8000 ljudi, med njimi zlasti mnogo muslimanov. Prireditveni odbor na čelu z dr. Josipom Vujičevićem je priredil tekmovalcem svečan sprejem.

Na cilj se je pripeljala velika skupina 13 dirkačev. 1. Prosenik 3.33.40, 2. Penčev, 3. Gregorič, 4. Ogorelec (Pekarski, Zagreb), 5. Poldrugar, 6. Kahlina (Gradjanski, Zagreb) itd. Na cilj so prišli vsi tekmovalci.

Končni izid pri današnjem tekmovalstvu je sledeč: 1. Prosenik 6.50.40, 2. Penčev 6.50.40, 3. Pol-

Z Bleda

Predsednik vlade na Brdu

Ljubljana, 20. sept.

Danes je prispel v Ljubljano ministrski predsednik g. Cvetković. Iz Ljubljane je po krajšem zadržanju nadaljeval pot naprej na Bled, od koder se je odpravil na Brdo, kjer je bil sprejet pri knezu-namestniku. Po sprejemu se je predsednik vlade spet vrnil nazaj na Bled.

Bled, 20. septembra.

Davi se je pripeljal z avtomobilom iz Ljubljane na Bled finančni minister g. dr. Šutej v spremstvu šefa kabineta g. dr. Majena. Opoldne je bil g. finančni minister sprejet na Brdu pri knezu-namestniku Pavlu. Knez-namestnik je obdržal finančnega ministra na kosilu. Popoldne se je finančni minister vrnil na Bled, kjer je nastanjen v hotelu »Toplice«. Jutri se dr. Šutej vrne v Zagreb.

Nocoj se je pripeljal z avtomobilom na Brdo predsednik vlade g. Cvetković, ki je bil sprejet pri knezu-namestniku Pavlu. Po avdiciji na Brdu se je predsednik vlade peljal na Bled in se nastanil v hotelu »Toplice«. Zvečer je imel daljši sestanek s finančnim ministrom. Predsednik vlade ostane še jutri na Bledu.

Ukinjenje prepovedi odtujevanja nepremičnin v obmejnih krajih

Belgrad, 20. septembra. AA. Ministrski svet je na predlog pravosodnega ministra odobril uredbo št. 1225 od 19. septembra 1940 o ukinitvi uredbe z zakonsko močjo glede omejitev odtujevanja nepremičnin na področju apelacijskega sodišča v Ljubljani št. 87820 od 4. septembra in uredbe z zakonsko močjo o omejitvah odtujevanja nepremičnin na področju apelacijskega sodišča v Novem Sadu in Zagrebu št. 15860 od 18. februarja 1938, z vsemi njihovimi izjemami in dopolnitvami.

Imenovane uredbe so veljale za ozemlje vseh sreskih sodišč s področja okrožnih sodišč v Mariboru, Murski Soboti, Celju, Ljubljani, Novem mestu, Varaždinu, Bjelovaru, Somboru, Suotici, Veliki Kikindi, Petrovgradu in Beli Crkvi. Po predpisih teh uredb je bil na imenovanem ozemlju dovoljen prenos lastništva nepremičnin na temelju pravnih poslov med živimi samo po odobritvi posebnih komisij za prenos nepremičnin. Ta omejitev sedaj odpade. Zakonski predpisi o pridobitvi lastnine na zemljišča, ki so v zvezi z vojaškimi utrdami in katera se nanašajo na državno obrambo, s tem niso izpremenjeni.

Opozorilo o učbenikih

Belgrad, 20. septembra. AA. Prosvetno ministrstvo je opazilo, da mnogi knjigarnarji in založniki priporočajo učencem tudi knjige, ki jih ni odobril glavni prosvetni svet. Razen tega so se zadnje čase pojavili nekateri učbeniki za prvi in drugi razred osnovnih šol, kakor krščanski nauk, zemljepis, mala slovnica, računica in druge knjižice. V zvezi s tem je prosvetno ministrstvo naročilo banknim upravam in nadzornikom, da preprečijo, da bi učenci kupovali in v šolah rabili učbenike in knjige, ki jih ni odobril glavni prosvetni svet ali prosvetno ministrstvo. Opozarjajo se nemški starši, naj se ne ozirajo na knjižariške replame in neodgovorna priporočila, ker nedovoljene knjige šoljarjem niso potrebne, v šolah se pa po njih ne smejo učiti.

Ne samo špekulanti, ampak tudi poslodavci

V zvezi z opozorilom, ki ga je banska oblast na Hrvatskem poslala hotelsko-gostiteljskim obrtnikom, ki so se v neki resoluciji, o kateri smo je poročali, protivili uvedbi socialnega prispevka v prid zagrebškimi revežem, ter grozili, da bodo v tem primeru odpustili svoje nameštene osebe, piše »Hrvatski dnevnik«, da je sedaj jasno, da ne bodo poslani na prisilno bivanje samo špekulanti z živili, ampak tudi oni poslodavci, ki bi hoteli sabotirati ukrepe oblasti za izboljšanje delavskega položaja. List na to še enkrat citira uredbo, ki predvideva, da bodo takšni poslodavci plačali do 100.000 din globe in jim bo v ponovnem primeru enostavno odvzeta obrt.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 20. sept. b. Izšla je naredba bana dr. Šubišića o kmetičih narodnih nadaljevalnih šolah, ki jih morajo obiskovati vsi dečki do končnega 18. leta in deklice do končnega 15. leta. Uredba vsebuje tudi predpise o organizaciji teh kmetičkih šol.

Belgrajske novice

Belgrad, 20. sept. AA. Nova uredba o zunanji trgovini stopi v veljavo 20. t. m. Takrat ne bodo dosedanje predpisi o kontroli uvoza in izvoza izgubili veljavnosti, ampak se bodo izvajali dalje, dokler ne bo trgovinsko ministrstvo izdalo naredb, ki bodo postavile pod kontrolo ravnateljstva za zunanjo trgovino uvoz in izvoz raznih vrst blaga. Te naredbe bodo po čl. 1. uredbi o kontroli zunanje trgovine izšle v »Službenih novinah«. O tem se obveščajo vsi prizadeti izvozniki.

Belgrad, 20. sept. m. Pri kraljevi banški upravi je napredovala v 5. pol. skup. šolska referentinja Mara Šifrer. Premišljena je Marija Sapin iz ženske realne gimnazije v Ljubljani na I. žensko realno gimnazijo v Belgradu.

Belgrad, 20. sept. m. Privilegirana agrarna banka je odobrila gorejski kmetijski zadrugi v Kranju dolgoročno posojilo 2.250.000 din za ureditev skladišč in poslovnih prostorov.

Belgrad, 20. sept. m. Danes je z letalom prispel iz Moskve skozi Berlin v Belgrad prvi sovjetski vojaški ataše general major Aleksander Gregorijevič Samohin. Na letališču so ga pozdravili sovjetski poslanik na našem dvoru Pljotnikov, svetnik poslanstva Lebedev, prvi in drugi tajnik, konzul Gromov, zastopnik trgovinskega predstavnika Minajev, ataše za tisk Saharov in dopisnik agencije Tas Rolzdecovski.

Belgrad, 20. sept. AA. Privilegirana izvozna družba obvešča interese, da je bilo doseženo novo povišanje cen za sveže grozdje »medvedevka« začeti od danes na 130. RM za 100 kg Bruto netto franco nemško-jugoslovanska meja. Za pošiljke franco madžarsko-nemška meja se zgornja cena povisa za 150. RM. Vsi ostali pogoji in predpisi ostanejo nespremenjeni.

drugač 6.58.12, 4. Gregorič 6.58.25, 5. Debanjič 6.58.26.

Tekmovalci bodo danes prenočili v Bihaću. Vsi se poletujejo zelo dobro. Jutri nadaljuje vožnjo 22 vozačev. Proga poteka od Bihaća čez Sinj in Crikvenico do Sušaka.

Manj srditi boji nad Londonom

Bolj mirna noč in dan brez letalskih alarmov

Nemška poročila

Vojno poročilo

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Kljub temu, da so vremenske razmere še zmerom neugodne, je nemško vojaško letalstvo tudi včeraj izvedlo ogleda in bombardiralo London ter letališča in pristaniške naprave v južni Angliji. Ponoči so naši bombniki nadaljevali kazensko bombardiranje Londona in bombardiranje z vojaškega stališča važnih naprav v zahodni in srednji Angliji. Nastalo je mnogo novih požarov posebno v Liverpoolu. Nekaj angleških bombnikov je sredi bombardiranja nekatera mesta zahodne in jugozahodne Nemčije, kjer se nahajajo izključno samo stanovanjska poslopja. Zbili smo eno angleško letalo. Pogrešamo tri nemške aparate.

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Nemški bombniki so danes dopoldne napadli železniške naprave družbe južnih železnic v Londonu. Ugotovili so celo vrsto odličnih zadetkov. Pri tej akciji se je vnelo več letalskih bitk. Po dosedanjih poročilih, ki pa še niso popolna, smo v teh bojih zbili šest britanskih letal.

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Kljub slabemu vremenu so nemški bombniki preteklo noč napadli London in bombardirali industrijske naprave v vzhodnem delu prestolnice.

Isto noč so angleški letalci bombardirali civilne naprave v zahodni in južni Nemčiji. Ubite so štiri osebe, osem jih je pa težko ranjenih. Nekaj hiš je razdejanih. V zahodni Nemčiji so britanska letala vrgla mnogo zažigalnih bomb, ki eicer niso napravile škode, zato pa potrjujejo težnje britanskega letalstva.

Angleška poročila

London, 20. septembra, t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Včeraj (v četrtek) ni bilo podnevu nobenih večjih borb. Dvoje nemških letal je metalo bombe na vzhodne dele Londona, kjer je bila povzročena škoda in je bilo tudi nekaj smrtnih žrtev. Eno od teh letal je bilo sestreljeno, drugo je odletelo. Posamezna letala so napadla tudi nekaj mest na obali Sussex. Skupno število zbitih sovražnih letal včeraj podnevu znaša 7.

Ponoči so se napadi na London spet ponovili. Nemška letala so nad London priletela po neobičajni poti s severozahoda. Vrgla so nekaj bomb na središče mesta kakor tudi na vzhodne predele. Eno nemško letalo je bilo sestreljeno. Proti sovražnim letalom so ponoči nastopili tudi lovci. Bombe so napravile veliko škodo na stanovanjskih hišah. V Oxford Streetu je padla ena 1000 kg teža bomba, vržena na veleblagovnico, ena druga bomba je padla na skupino hiš. Človeških žrtev ni bilo mnogo.

Izven Londona so posamezna nemška letala napadla nekatere cilje v grofijah Sussex, Bukshire, kjer je bila uničena ena kmetija, ena bolnišnica pa poškodovana. V severozahodnem delu Anglije so padle bombe na industrijske naprave, toda škoda je majhna. Žrtev pa ni bilo.

Delovanje nemških letal je torej imelo mnogo manjši obseg, kakor prejšnje noči. Samo en nemški bombnik je bil sestreljen ponoči. Angleži niso imeli izgub.

Danes podnevu je bil do 4 ure popolne dan samo en protiletalski alarm v Londonu, toda še tokrat ni bilo videti nobenega sovražnega letala. Pač pa so se pojavili posamezni bombniki, ki so ločeno, vsak sam zase metali bombe tu in tam po južnem delu Anglije. Vsega skupaj je bilo do 4 ure popoldne vrženih samo 6 bomb, ki so napravile nekaj škode in zahtevale tudi nekaj civilnih žrtev.

DOPIŠNA TRGOVSKA ŠOLA

V LJUBLJANI, Kongresni trg 16/II.

vpisuje

v svojo Dvoletno trgovsko šolo in ostale tečaje ter peedine predmete, kakor knjigovodstvo, stenografijo, pravo itd. ter tuje jezike, kakor nemščino, italijanshino, francoshino i. dr.

Vpiše se lahko vsakdo. Pouk se vrši z dopisovanjem, je oseen in zato uspešen. — Vsa pojasnila pri vodstvu zavoda brezplačno.

Vojna v Afriki

Italijanska poročila

Vojno poročilo

Nekje v Italiji, 20. septembra. AA. Poročilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 105 se glasi:

Neko naše pomorsko ogledno letalo je napadlo z bombo neko sovražnikovo podmornico in jo potopilo.

V Severni Afriki je sovražnik bombardiral z letali pristanišče Derno in Tobruk in Sollum. Pri teh bombardiranjih je našla smrt ena oseba, nekaj jih je pa ranjenih. Škoda je majhna. V Sidi Baraniji smo zbili eno angleško letalo. Naknadna poročila so pokazala, da smo pri napadih, o katerih poročila prejšnje poročilo, zbili pet sovražnikovih letal, nadaljnji dve sta pa najbrž tudi uničeni.

Neka angleška ladja, ki jo je zadela naša letalska bomba na Egejskem morju pri napadu, o katerem smo poročali v poročilu št. 99, je priplula v Pirej nevarno poškodovana in zažgana, ter se zdaj nahaja v pristanišču.

V Vzhodni Afriki je neka letalska skupina bombardirala neko sovražnikovo taborišče v Uadu Jusufu, severnozahodno od Galabata. Pri napadu na Kasalo, o čemer govorijo naše prejšnje poročila, so italijanski lovci zbili in zažgali neko angleško letalo vrste »Blenheim«. Neko sovražnikovo letalo o katerem smo poročali, da smo ga najbrž uničili (glej poročilo št. 10) pri napadu na Masauo, smo našli 30 km od tega kraja. Posadka se je ubila. Sovražnikovi napadi na Direvado, Giavelo in Mogadiscio so povzročili prav malo škode, žrtev pa ni bilo.

Stockholm, 20. septembra. AA. Stefani: Iz Londona se izve, da je padla bomba, ki je bila dolga 2 m 62 cm ter vsebovala tono eksploziva, v Oksfordsko ulico ter skoraj popolnoma uničila znano veleblagovnico John Louis.

Bomba v zaklonišče

London, 20. septembra, b. Najbolj tragičen dogodek je bil v pretekli noči, da je težka nemška bomba padla na neko zaklonišče v severnem delu Londona. Strahovita eksplozija je raznesla zaklonišče in vse one, ki so bili v njem. Bomba je povzročila globoko lijak, v katerem je bilo najti še človeška trupla in ostanke zaklonišča. V vzhodnem delu pa je neka bomba težkega kalibra zadela tovarno, v kateri je nastal požar, ki pa so ga do zore gasilci že obvladali.

London, 20. septembra. AA. Reuter: Snočnja burja nad Rokavom je davi popustila, še zmerom

Napadi na Nemčijo

Ogorčenje v Nemčiji zaradi bombardiranja bolnišnice

Nemška poročila

Bielefeld, 20. septembra. AA. DNB: Zločinski napad angleških letal na zdravilišče Bethel pri Bielefeldu postane jasen za vsakogar, ki si ogleda poslopja na kraju samem. Znak Rdečega križa je bilo mogoče daleč videti in so morali videti to tudi Angleži, ker so metal razsvetljevalne bombe, tako da je bilo videti ves teren. Nek bolničar je izjavil, da je mislil, ko je opazil angleška letala nad poslopji zdravilišča, da se oddaljujejo, toda nenadoma so se letala vrnila in predno se je bilo mogoče umakniti v zaklonišča, so že povsod okoli eksplozirale bombe. Posebno je bilo poškodovano poslopje imenovani »mali Bethel«. Duhovnik Boedelsving, sin ustanovitelja zdravilišča, je dejal, da težko bolnih otrok ni bilo mogoče odnesti v zaklonišča. Poslopje bolnišnice je strahotno poškodovano. V ruševinah so našli 20 deklic, od katerih je bilo 9 mrtvih. V sosednjem posloppju sta bila ubita dva bolnika ter ena usmiljenka. Ranjenih je bilo še 15 drugih otrok. Bombe so zadale tudi pokopališče Nemogoče je, da Angleži ne bi vedeli za to zdravilišče, ki ima v Londonu svojo podružnico, kjer je bilo pred vojno zaposlenih 60 usmiljenk iz Bethela. Kakor izvemo, je 30 teh usmiljenk interniranih na otoku Man.

Berlin, 20. septembra. AA. DNB: Ni še znano, koliko otrok je izgubilo življenje zaradi zločinskega napada britanskega letalstva na Bethel, ker se nekateri med njimi še bore s smrtjo. Tako izjavlja neka priča tega britanskega napada na zdravilišče Bethel, sloveče po vsem svetu, in pravi: »Eno vemo, in to je, da bodo naša letala tisočero maščevala ta zločin. V tem smislu pišejo tudi vsi nemški listi in zahtevajo, da se neusmiljeno ravna z Anglijo. »Völkischer Beobachter« pravi, da se

pa piha precej hud veter z jugozahoda. Vreme je jasno in se z Dovra razločno vidi francoska obala. London, 20. septembra. AA. Reuter: Danes dopoldne so se vneli nad kentsko grofijo boji z mnogostevilnimi močnimi nemškimi letalskimi enotami. V londonski pokrajini je bil samo enkrat alarm in še ta je bil kratek.

Hujše kot v Španiji

New York, 20. septembra. AA. Tass: »Associated Press« prinaša iz Londona vest, da so tuji vojaški atašeji in tuji novinarji, ki so bili priče bombardiranja Varšave, Barcelone in Madrida, izjavili, da je bombardiranje Londona v zadnjih 11 dneh bilo hujše kot bombardiranje omenjenih mest.

Ameriška letala za Anglijo

New York, 20. septembra. AA. Tass: »New York Herald Tribune« prinaša vest, da je predstavniki zbornice za letalstvo izjavili, da je bilo že 500 ameriških letal poslanih v Anglijo. Letalske tovarne so razširile proizvodnjo tako, da bodo v začetku prihodnjega leta lahko dobavljale 1000 letal mesečno. Od teh letal bo 90% poslanih v Anglijo in 10% v Kanado.

Angleška poročila

London, 20. septembra, t. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča: V strašno slabem vremenu so naša letala preteklo noč napadla vodovodne zgradbe, po katerih se pretaka kanal Dortmund-Ems, čez reko Ems, kjer je eno najučejših nemških središč za notranje-prometne zveze. Naprave so bile že večkrat bombardirane, toda Nemci so jih popravili. Angleška letala so morala skozi deževne vikarje in skozi velikanske plasti neurij, predno so se približali cilju. Na kanal so vrgli večje število bomb, ki so eksplozirale. Napad smo ponovili še pozneje in sicer s strogolavnimi letali. Druga skupina naših bombnikov je napadla pristanišča na Rokavskem prelivu in so bombe povzročile požare. Tako so bili napadeni Ostende, Flushing in Verbeed, kamor je bilo vrženih mnogo bomb, ki so razorale pristaniške naprave in ladje, ki so vzplamtele in zagorele z zelenim plamenom. Pristanišče v Dunkerque je bilo napadeno s strogolavci. Tretja skupina bombnikov je šla v Nemčijo, kjer je napadla železniške naprave v Mannheim, Ehrang in Neckerau, južno od Mannheima. Bombardirane so bile železniške naprave pri Koblenzu, nadalje most čez reko Ren v bližini Koblenza, nadalje kanal Veere-Middleburg na Nizozemskem ter letališča v Münstru, Hansdoru in Bergenopzoom.

Posledice smrti Leona Trockega

V zadnjih letih se je primerilo nekaj dogodkov, katerim široka javnost očitno ni odmerila tiste pozornosti, katero so zaslužili. Tako se ni pripisovalo velike važnosti obisku galskega princa v Parizu, kateremu je pa malo kasneje sledila angleško-francoska vojaška zveza. Ni se posvetilo dovolj pozornosti govoru maršala Goeringa v Nürnbergu septembra 1938, ki je očrtal zunanje-politični program narodnih socialistov in je prvič brez pridržka napadel Anglijo. Velika večina diplomatov in časnika je mislila, da je govor le izraz živahnega temperamenta Hitlerjevega namestnika. V resnici pa se je tedaj nemška zunanja politika že obrnila v čisto določen pravec. Prav tako se ni pripisovala velika važnost sovjetsko-nemškimi razgovorom pred sedanjo vojno, pa so vendar ustvarili zavezanstvo in prijateljstvo med narodnosocialistično Nemčijo in komunistično Sovjetijo, ki sta do tedaj bili sovražnici.

Prav isto usodo ima tudi novica o smrti Leona Trockega v Meksiki. Svetovna javnost se ni mnogo pečala s tem dogodkom in je na kratko likvidirala poročilo, da je izginil iz pozornice zadnji uradni tekmeec Stalina, ki so ga tudi imenovali »šefa svetovne revolucije«. Toda vedno bolj se dozdeva, da bo ta dogodek imel zelo pomembne posledice za razvoj dogodkov v Sovjetiji in na ta način tudi na mednarodno politiko.

Neposredne posledice Trockijeve smrti so dvojne: ene se tičejo osebno Stalina in druge Sovjetije.

Kar se tiče Stalina, je znano, da ga je senca

Trockega vedno vznemirjala že zaradi njegovih ostrih napadov, v katerih mu je očital, da je izdal svetovno revolucijo. Trocki je visoko presegal svojega srečnega tekmece po svoji izobrazbi, po nadarjenosti, duhovitosti in zgočji govornosti. Trocki ni nikdar pozabil, da je Stalin zasedel mesto, o katerem je bil prepričan, da je bilo njemu namenjeno in da bi ga edino le on vredno izpolnil. Trockega življenje je bilo za kremejske močote prava muka, kajti samo oni bi radi bili edini in nesporni voditelji revolucije in so zaradi tega z bolno ljubosumnostjo zasledovali vse korake, vsak spis in vsako besedo žilavega izgnanca. Celu v Moskvi se niso počutili povsem varni. Kljub vsem čistkam, ki so si sledile druga za drugo, je Trocki še vedno imel svoje tajne pristaše, ki so ga obveščali o najbolj tajnih namerah in dejanjih rdečega diktatorja. Ko je malo po umoru generala Tuhačevskega in tovarišev, katerim je bilo očitano »germanofilstvo«, Stalin sam prišel v Berlinu pripravljati teren za zblizanje med Sovjetijo in Nemčijo, je Trocki Stalinov korak v svojem bulletinu takoj neusmiljeno razgalil in tudi navedel ime posrednika, ki se je tajno pogajal v Berlinu. Bil je to trgovski agent Kandalaki. Tem ugotovitvam Trockega tedaj seveda ni noben človek na vsem svetu verjel, pa so vendar bile resnične.

V notranji politiki Sovjetije je znano, da je Stalin bil prisiljen v gospodarskem in družabnem pogledu popuščati kmetom in obrtnikom, čeprav iz taktičnih razlogov. Toda kadar koli je odnehal kak korak, takoj so se oglasili pristaši »trajne revolucije«, to se pravi pristaši Trockega, in dolžili Stalina, da izdaja revolucijo in da vzgaja meščanske nagone v sovjetskem prebivalstvu. Istočasno so pristaši Trockega večkrat poskušali Stalina ubiti, nazadnje v marcu letošnjega leta. Toda napad se je ponesrečil.

Zadnji mesec je Trocki prišel javno pozivati svoje pristaše, naj posežejo po terorizmu in naj že ubijejo Stalina, ki je Kajin, kateri je dal pomoriti vse svoje politične sodelavce in ki bo izmislil proletarski značaj komunistične revolucije. Sedaj pa je umor Trockega, ki ga je dala umoriti moskovska internacionala, na mah Stalina rešil nevarnega tekmece. Za ceno tega zadnjega umora je sedaj Stalin ostal nesporni vodja svetovne komunistične revolucije in je tako dosegel cilj, za katerega se je boril desetletja. Mrtvi Trocki ga nič več ne vznemirja. Osvobojen je vseh tovrstnih skrbi, kar bo imelo po vsem pričakovanju naslednje posledice:

1. Svetovno komunistično revolucionarno gibanje ima odslej samo enega voditelja, to je Stalina, ki bo lahko včlenil svoje ime k trojici: Marks, Engels, Lenin.

2. Stalin sedaj lahko tvega, da sovjetsko politiko angažira, kakor se mu zdi primerno po njegovih taktičnih vidikih, ne da bi ga zaradi tega mogel kdo klicati na odgovor kot izdajnika komunizma. Stalin lahko po svojem predavniku sklepa zveze s katero koli državo hoče in kakor on misli, da bo to boljše služilo bodoči svetovni revoluciji.

3. V notranji politiki lahko ukrene kar hoče. Njegovi komunistični agenti bodo brez pridržak vsako njegovo odredbo sprejeli in tolmačili kot izraz pravovernega komunizma, ne da bi se bilo treba bati žgoče kritike IV internacionala. Stalin more v tem smislu dati še več gospodarskih koncesij kmetom in obrtnikom.

4. Stalin lahko sedaj pripravi spremembo programa komunistične stranke in kominterne ter ga napravi bolj gibčnega, da ga lažje prilagodi se-

Slavni možje o Družbi Jezusovi

Štiristoletnico ustanovitve Družbe Jezusove smo na tem mestu že omenili. Danes nekaj sodb imenitnih mož o tej družbi. Veliki modroslovec, čigar um je obsegal vse vede, Leibnitz (1646—1716) je ves čas svojega znanstvenega delovanja bil v tesnih prijateljskih zvezah z Družbo Jezusovo in jo je tudi pred protestanti, katerim je sam pripadal, odločno branil. Leibnitz je priznal, da mu je najgloblje ideje njegove »Teodiceje« vdihnil jezuit P. de Sarasa, najboljši matematik tistega časa in velik ascet. Nemški pesnik Novalis je napisal najboljšo sodbo, kar jih imamo o organizatoričnem talentu Družbe Jezusove: »Nikoli se v zgodovini ni pojavila taka družba. Niti stari rimski senat ni imel in začrtal takih zamislov svetovnega obsega kakor jezuiti. In nikoli ni nobena družba z večjo inteligenco premislila in uresničila kakšno idejo kakor Družba Jezusova. Ta družba bo vse čase služila za zgled vsem institucijam, ki hočejo trajati vsaj eno stoletje in imeti kakšen svetovni pomen in vpliv.« Goethe je v svojem »Potovanju po Italiji« visoko hvalil pomen jezuitske družbe za umetnost, v kateri imajo prvenstveno vlogo v ustvarjanju baročnih umetnin. Veliki Jurij Washington si je že v ljudski šoli zapomnil od neznane jezuita napisanega vodila za življenje — naslov tiste knjižice se glasi: Rules of conduct — iz katerega si je predvsem zapomnil stavek: »Glej, da nikoli v tebi ne ugasne iskra osrednjega ognja, ki se imenuje vest«. Vse delo ustanovitelja Združenih držav Severne Amerike je bilo prešinjeno tega duha in v svoji ustavi je med drugim zapisal tudi to: »Vsak človek, ki se obnaša kot dober državljani in je za svoje versko prepričanje odgovoren samo Bogu, mora biti od države zaščiten, da more častiti Boga po svoji lastni vesti v popolni svobodi.« Globoko hvaležen je bil Družbi Jezusovi tudi slavni astronom Kepler, ker ga je odločno branila zaradi njegove nove teorije o vesoljstvu. O tem priča tudi njegova korespondenca z očeti jezuiti, ki jo hrani univerza v Gradu. Daljnogled, ki se ga je posluževal pri svojih opazovanjih, so mu podarili graški jezuiti in ko ga je preganjala protestantska fakulteta v Tübingenu — Kepler je bil protestant — so njegovo delo natisnili jezuiti v svoji tiskarni, mu plačevali njegova pota, mu dali na razpolago svoj lastni obsejni material astronomskih opazovanj in ga v svojih spisih branili ter priporočali knezom in vladam. Znameniti filozof Hugo Grotius, ki je postavil osnove mednarodnemu pravu, je patra Suarezja iz Družbe Jezusove označil kot tistega »globokega modroslovca in teologa brez primere«, ki je odkril to vedo. Znana je tudi biografija sv. Ignacija Lojolskega od protestanta Sedgwicka (New York, Mac Millan, 1923), ki postavlja ustanovitelja Družbe Jezusove v vrsto največjih mož novega časa.

danjim dogodkom v svetu, posebno pa še zvezi z narodnim socializmom in fašizmom. Dejansko komunistična Sovjetija danes prijateljsko nastopa že z vsemi tremi državami (Nemčijo, Italijo, Japonsko), ki so še pred dobrim letom tvorile »protikomunistično fronto«.

5. Stalin lahko nadaljuje s sedanjo politiko osvajanja nekdanjega ruskega ozemlja. Prav tako se nezinirano napram Slovanom more posluževati »svetoslovske ideje« in za vabo napram njim sploh izigravati nacionalno misel, ne da bi mu Trocki očitil, da izdaja proletarsko ideologijo.

Seveda so pa to tudi stvari, ki Stalina lahko vržejo v notranjepolitični razvoj, ki ga bo privedel dalj kakor pa mogoče sam želi. Ze danes je gotovo, da ima kmečko prebivalstvo s svojim vekovitim teženjem po stalni zasebni lastnini dosti močan vpliv v Sovjetiji, ki še vedno narašča. Sovjetija se iz revolucionarne države polagoma razvija v državo, katere temelj je organizacija kmečkega ljudstva, ki pa se oddaljuje od marksizma.

In če bo nekega dne zginil tudi Stalin, bo ostala Rusija, ki pa bo že mnogo drugačna, kakršno je Stalin sprejel iz Ljeningovih rok. Sicer pa tudi to ni izključeno, da bo Stalin, ki ima velik dar prilagodljivosti, se sam postavil na čelo tega razvoja, ako ga bo samtral za neizbežnega in bo morda še on prisiljen, da bo načel »koncu revolucije«, katerega se je Trocki tako strašno bal in je ne nehom govoril, da »bi bilo treba pogreti v zrak Kremelj z vsemi stanovaleci vred, ki se bodo pomučali«. (Yves Delbars v Journal de Gênéve.)

Govor francoskega zun. ministra

Vichy, 20. septembra. AA. DNB: Francoski minister za zunanje zadeve Baudoin je po poročilih iz Vichyja izjavil na banketu združenja ameriških novinarjev, da »je nudila Francija v zadnjih letih samo karikaturu demokracije. Pod krinko retorike je vladala skrita nesloga in protekcijonizem namesto pravice. Ni dovolj zapisati na javna poslopja »svoboda, enakost in bratstvo«, temveč je treba izvajati dve načeli: Omogočiti socialni napredek tako, da ima vsakdo pravico do dela in da je dolžnost vseh delati. Ti dve načeli sta moralni zakon, ki ga daje maršal Petain Francozom. Baudoin je govoril nato o zunanji politiki ter izjavil, da je sporazum o premirju prepustil Francijo lastnim skrbem in zaščiti, vendar Francija ne odklanja nobenih pogajanj, kar je že dokazala Francija ne veruje v moč negativnega stališča, ki izhaja iz nepoznatih stvarnosti. Pod pogojem, da ostane nedotaknjena neodvisnost, Francija in francoski imperij se bodo Francozi točno držali sporazuma o premirju, ker je to častna dolžnost.

Francoska vlada je proučila na svoji včerajšnji seji razne ukrepe na napredek in pospeševanje gospodarstva V to vrhvo je predvidena za eedaj vsoto 25 milijard frankov. Kabinet je razen tega sklenil sprejeti nov zakon o tisku ter zakone za razne stanovske organizacije,

Gospodarstvo

Nekaj potrebnih ugotovitev o cenah

Ze dolgo časa se vodijo pri nas diskusije o tem, ali je bilo prav ali ni bilo prav, da so cene pšenice in koruzi tako poskočile, kakor so. V Sloveniji smo bili vsaj doslej soglasnega mnenja, da to ni bilo prav. Ko pa prehaja diskusija malo bliže k nam in začenja obsegati tudi krompir, drva, fižol, postajajo mnenja tudi že pri nas deljena. Eni bi radi šli s cenami neomejeno navzgor, drugi pa upravičeno ugotavljajo, da teh cen ne zmorejo. Na koncu se navadno oboji vsaj v tem zedinijo, da je treba udariti izključno le po številčno najšibkejšem, po posredniku, kjer se že na oči vidi, da se tu da kaj vzeti. Tako mislita obe strani, da bo navsezadnje volk sit in koza cela.

Mislimo, da ozdravlja nezdružljive odnose edinele resnice. Zato je treba povedati predvsem, da izdajajo cenene recepte, po katerih naj bi ostala koza cela, volk pa sit, le demagogi. Demagogija pa trajno nikoli ne koristi. Za današnje čase in razmere pa je strup.

Resnica je ta, da v času, ko smo od polovice sveta gospodarsko povsem odrezani, ko trgujemo le z državami, ki so v vojni, v času, ko smo sami v stalni pripravljenosti, nikomur ne more iti bolje, kakor v normalnih časih. Nasprotno. Neizogibno je, da mora iti vsem slabše. Čim bolj gre za cele stanove in ne za posameznike, tem bolj velja to pravilo.

Ako smo pred nekaj dnevi v »Slovenec« čitali, da so se podražili v Jugoslaviji rastlinski proizvodi za 116,1%, živina in drugi proizvodi za 36,9%, mineralni proizvodi za 33,1%, industrijski proizvodi za 46,6%, je jasno, da to razmerje ni normalno in da bo sprožilo to nov val druginje. Nastane vprašanje, ali se dajo preveliki posledice takega nesrazmerja v celoti na posrednike? Poglejmo to na primeru pšenice! Pšenica moka, ki se v Sloveniji po mestih troši, je stala pred enim letom 200 milijonov dinarjev. Sedaj stane 385 milijonov din, to je za 185 milijonov din več. Od tega odpade 110 milijonov na prvotno proizvodnjo, ostalih 75 milijonov se porazdeli v približno enakih delih na državo, mlino in močno trgovino. Mlin in trgovina se oklepajo in primerih povzede cene pšenice krčevito običajne kalkulacije. Kadar se povzede cena pšenice, hočejo imeti posredovalci isti odstotek zaslužka od osnovne cene, s katerim so bili vajeni prej računati. To pa tako dolgo ni upravičeno, dokler vsa rečija ni v istem odstotku narasla, kakor cena pšenice.

Boj za to načelo je glavna vsebina upravičenega boja proti prevelikim zaslužkom posredovalcev.

Priznati je treba nadaljnjega, da se je v sedanji uredbi o maksimiranju cen moka načelo neokrnjenih zaslužkov v odstotkih še preveč uveljavilo. Moralo se je pa računati s situacijo na tržiščih, ki ne dopuščajo nikake motnje. Zanimivo pa je, da so posredniki vkljub temu subjektivno prepričani, da se jim godi slabše kakor normalno.

Zato je morala biti posledica takega povzika cene pšenice nujno znatna podražitev moke.

V normalnih časih je reguliral zaslužke trd zakon konkurence. Njemu se je vsak uklonil. Kjer pa blaga primanjkuje, tam ta regulator odpade. Ponudnik blaga je v jačem položaju kakor odjemalec in lahko dviga cene navzgor tako dolgo, dokler se povpraševanje po obsegu ne skrči.

To se lahko zgodi na dva načina: Ali tako, da kupci z najmanjšimi dohodki povsem odpadejo, ali pa tako, da se omeji potrošnja za vse sorazmerno. Ako se bi pustilo, da bi šel razvoj po prvi poti, bi moral v primerih pomanjkanja blaga velik del ljudi od lakote poginiti. Preden pa bi se to zgodilo, bi se moralo zbrati vse javno življenje v svojih temeljih. To pa se ne sme zgoditi. Zlasti danes ne, ko je vsa naša država in narodna varnost ponovno na tehniki.

Zato se ne dajo sprejemati danes brez ugovora kalkulacije, ki vidijo pred seboj le izoliran račun posamezne interesne skupine, ne pa obnem ce. To sicer ni res, vsaj ne za celoto posrednikov.

Vendar bi bilo istotako zmotno misliti, da je mogoče odvzeti vseh onih 110 milijonov, ki jih prvotna proizvodnja sedaj več zasluži, samo posredovalcem. Saj znaša ta razlika 110 milijonov, medtem ko ves brutozaslužek mlinov in trgovine pred vojno ni presegel 60 milijonov. To pa ni čisti zaslužek. Od tega niso živeli le trgovci, temveč tudi vsi delavci in nameščenci v mlinih in trgovini. Iz tega so se plačevale obresti za v trgovino vloženi denar, vzdrževale obratne naprave, plačevali direktni davki.

lote. Danes pa naletevamo na vseh straneh samo na take račune.

Eno tako zbirko kalkulacij je »Slovenec« pred nekaj dnevi objavil, ko je objavil tale izveček letnega poročila Narodne banke:

Do uradne cene 250 din za prvotno pšenico so prišli merodajni faktorji na osnovi raznih razgovorov s producenti. Kmetijska zbornica za donavsko banovino je cenila proizvodne stroške od najmanj 329 do največ 376 din za met. sto na osnovi ankete, dočim so združene organizacije prišle do cene najmanj 328 do največ 427 din za met. sto, v dveh vaseh pa so našli, da proizvajalni stroški niso presegli 294 din za met. sto.

Obratun, ki ga je naredila Narodna banka, pa je naslednji: če je lanska odkupna cena 165 din zadovoljevala kmeta, bi znašali proizvajalni stroški 2100 din na 1 ha. Če te stroške povečamo za 40%, kolikor so na splošno cene narasle, potem bi znašali stroški 2940 din za 1 ha. Nadaljni obratun cen pšenice bi bil odvisen od količine pridelka na 1 ha. Če sredi pridelok 10 met. stov na ha, potem bi morala znašati cena na osnovi proizvajalnih stroškov 294 din, če pa je donos manjši, bi znašala cena nad 300 din, o. d. pri donosu 8,9 met. stota 328 din. Jasno se vedno opaža pomanjkanje točne kmetijske statistike. Če pri 250 din ni bilo

pšenice, je stvarna cena bila višja kot 250 din. Cena pa bi se ugotovila lahko samo na trgu, če bi imeli zadostne intervencijske količine. Tako ne preostaja nič drugega kot zviševati ceno, dokler ne pride blago na trg. Zaradi tega je bila tudi zvišana cena na 800 din.

Banka ugotavlja, da mora vsako maksimiranje cen pridelkov kmeta spremljati tudi maksimiranje cen predmetov, katere kmet kupuje. Če bi ostale cene pšenice neizpremenjene in bi druge cene narasle, bi dejansko kupna moč kmeta pešala. Zaradi tega je potrebno na vseh straneh maksimiranje cen.

To je mišljenje, ki ga ponavljajo venomer kalkulanti, o katerih smo izrekli zgoraj tako ostro sodbo. Resnica pa je drugačna. Kadar se kako blago venomer draži, ga proizvajalci zadržujejo, ker upajo še na večje cene, kupci pa ga zopet brezglavo kupujejo, daleč preko trenutne potrebe. Ako bi se podražila pšenica jutri na 500 dinarjev, bi se še bolj zadrževala. Lek je tu torej ravno nasprotno, kakor ga priporoča gospodarski strokovnjak Narodne banke.

Skratini čas pa je že, da ne dopuščamo prodajati več brez ugovora strupov namesto lekov.

Dosedanje podražitve so podražile za delavca in privatnega ter javnega nameščena življenjske stroške napram septembru 1939 za 35 do 40%, dočim pred dvema mesecema niso znašali več kakor 25%. Naš lesni delavec si danes ne more kupiti več niti one skromne hrane, na katero je bil vajen, krompirja in koruze. Nižji uradnik ne more več shajati. Potrebno je povišanje mezd in plač na celi črti.

Ako do njega pride, bodo narasli davki in tudi vse, kar kinet kupuje, in od vseh navideznih dobičkov ne bo ostalo na koncu ne kmetu, ne obrtniku, ne trgovcu nič. Zato zastopa resnično tudi interese teh stanov le tisti, ki jim naravnost pove, kam blazno navijanje cen vodi.

Treba je ustaliti medsebojne odnose posameznih stanov nekako tam, kjer so bili pred vojno ustaljeni. Danes ni čas, da bi se postavljalo vse na glavo. V trenutku, ko se naš narodni dohodek v celoti zmanjšuje, se tudi realni dohodki posameznikov ne bi smeli večati. Dohodki celih stanov pa se ne morejo večati. Vsa taka prizadevanja se bodo izkazala na koncu kot papirnata samoprevara.

To bodo morda vsi priznali. Toda tisti, ki korakajo pri teh prizadevanjih z zastavo na čelu, bodo takoj pristavili: Glejte na druge, ki gredo v tem sprevedu za nami!

To je seveda potrebno. Toda tisti, ki gre v sprevedu na čelu, nima moralne pravice tega tako poudarjati. Saj onemogoča prav njegovo nastopanje tako prizadevanja v veliki meri. Kako naj cena svinji ne sledi ceni koruze, s katero se svinja pita, mast ceni svinje, vzdrževalni stroški delavca ceni moka, mesa in masti, industrijski proizvod pa ceni delovne sile?

Zato je treba vnesti v posamezne rentabilne račune tudi nekaj narodnogospodarskega računa za celoto usmerjenim pogledom. In prav posebno je treba dodati: to velja tudi takrat, kadar so prizadeti s tem tudi interese posameznikov, skupin in stanov v naši neposredni bližini in v sami Sloveniji, pa naj gre tu za trgovce ali za prvotne proizvajalce, za riž, olje, moko, ali pa tudi za krompir, drva, fižol, ali pa žito slovenske provenience.

septembra 1939. Odstotek 140 velja le tako dolgo, dokler se sedanja rešja bistveno ne podraži. V dinarjih izraženi pribliki bi bili po tej emernici za sedaj: pri testeninah navadnih din 1, jajčih din 1,30, jajcnaš din 2, rižu cenejši vrste (splendorju in sličnem) din 1,2, rižu Carolina din 2, moki 55 par, mašč din 2, olju »Zvezda« din 1,7, olju »Diamant« din 2, olju rafiniranem v kantah din 3, mlu navadnem din 1,5, mlu v kartonih din 3. Po navodilih Urada za kontrolo cen morajo voditi v svrhu olajšanja kontrole nad cenami vse trgovine na malo kontrolno knjigo, ki mora imeti naslednje vpise: 1. Dan prevzema blaga; 2. Firma — tvrdka dobavitelja; 3. Stevilka in datum fakture; 4. Fakturna cena za enoto; 5. Stevilka in datum odobritve te fakture po banški upravi; 6. Maksimální odstotek brutodočka a) v %, b) v din; 7. Prodajna cena na malo. — Vsi trgovci na malo bodo morali voditi to knjigo najpozneje od 1. oktobra 1940 dalje.

Za naše izseljence

V želji, da omogoči našim izseljencem kar najugodnejše vnovčenje njih prihrankov, v kolikor prihajajo v državo v obliki prostih deviz, je finančni minister na predlog deviznega ravateljstva Narodne banke ustanovil takozvani izseljenski dinar, ki se tvori z delno porabo internih dinarskih terjatev v naši državi, v katerem primeru se devize obračunavajo na bazi tečajja dolarja po okoli 70 din, namesto 55 din, kolikor znaša borzni tečaj dolarja. Da bi se mogli izseljenci okoristiti s tem, je treba ugotoviti v posameznih primerih, da so valute, ki prihajajo v državo, dejansko izseljenske. Zaradi tega je potrebno, da polagajo naši izseljenci zneske za nakazila svojim družinam v naši državi v dotičnih državah na svobodnem račun Narodne banke kr. Jugoslavije. To posebno velja za Zedinjene države, kjer naj bi izseljenci plačevali posamezne zneske pri naslednjih dopisnicah Narodne banke: Federal Reserve Bank, Chase National Bank, Irving Trust Company, National City Bank in Guaranty Trust, v Kanadi pa pri Bank of Montreal v Montrealu.

Peka kruha v gostilnah. Kr. banska uprava opozarja vse gostinske obrate, da veljajo predpisi čl. 6. uredbe o preskrbi prebivalstva in vojske s kruhom tudi za gostinske obrate. Zaradi tega je prepovedano prodajati v gostilnah bel in isti dan pečen kruh.

Ukinitev našega kliringa s protektoratom. V zvezi z ukinitvijo carinske in finančne samostojnosti protektorata je bila ukinjena tudi devizna meja med protektoratom in Nemčijo. Uveden je uradni tečaj marke tudi za inozemski plačilni promet, kar pomeni znatno razliko v primeri s sedanjim stanjem. Zaradi tega se bo zasledenje jugoslovanske nemškega odbora bavilo tudi z vprašanjem ukinitve našega kliringa s protektoratom in bo šla vsa naša trgovina glede plačil skozi nemški kliring, odnosno se obračunavala v markah.

Načrt uredbe o aprovizaciji mest. V Belgradu je izdelan načrt uredbe o aprovizaciji mest. Pri vsaki mestni občini se osnuje poseben odbor mestnih svetnikov za aprovizacijo z najvažnejšimi predmeti. Finančno poslovanje teh odborov bo ločeno od mestnega proračuna. Mestni aprovizacijski odbori bodo delali v zvezi s Priv. izvoznou družbo.

Uvoz riža iz Italije. Kot smo že sivočasno poročali, bo dobila Priv. izv. družba dovoljenje za uvoz 20.000 ton riža iz Italije, od tega 4000 ton neolučenega riža. Družba bo ta riž razdelila luščilnicam in bo tako obračunala prevozne stroške, da bodo vse luščilnice dobile riž po isti ceni

in bodo njih prodajna področja točno razmejena, tako da bomo imeli v vsaj državi enotno ceno riža. Pri Zvezi luščilnic riža bo zaradi tega osnovan poseben urad.

Cene pšenice. Cene pšenice v vsaj državi so odredene na pariteti Novi Sad in se izračunajo tako, da se maksimalni cen 300 din dodajo prevozni stroški od Novega Sada do dotičnega mesta. Tako bo znašala, sol smo že poročali, cena v Sloveniji 27,40 din več kot znaša osnovna maksimalna cena.

Jesenski plemenski sejmi za biko. Letošnji jesenski plemenski sejm za plemenske biko bodo v Sloveniji po naslednjem vrstnem redu: dne 30. septembra v Ormožu za biko pingavske pasme; dne 12. oktobra v Novem mestu za biko sivorjave pasme; dne 15. oktobra v Mengšu za biko pingavske pasme; dne 22. oktobra v Vel. Laščah za biko sivorjave pasme; dne 24. oktobra v Belčinih za biko simodolske pasme; dne 25. okt. v Mariboru za biko marijadvorske bele pasme in dne 4. novembra v Sv. Juriju pri Celju za biko pamurske sivopšenične pasme. — Zivinorejce opozarjamo na te plemenske sejme ter jih obveščamo, da smejo na sejem prignati svoje nad eno leto stare biko le člani zivinorejskih selekcijskih organizacij.

Borze

Dne 20. septembra

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 610.530 din, na belgrajski 2,5 milj. din. V efektivih je bilo prometa na belgrajski borzi 307.000 din.

Ljubljana — uradni tečajji

London 1 funt 178.27—181.47
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1009.84—1019.84

Ljubljana — svobodno tržišče

London 1 funt 220.46—223.66
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1247.90—1257.90

Ljubljana — zasebni kliring

Berlin 1 marka 14.70—14.90

Zagreb — zasebni kliring

Solun 100 drahem 53 denar

Belgrad — zasebni kliring

Solun 100 drahem 55 denar
Sofija 100 din 90.20—91.80

Zürich: Belgrad 10, Pariz 9,85, London 16,55, Newyork 439, Milan 22,15, Berlin 175,375, Buenos Aires 103,25.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 436 —439

v Zagrebu 438 blago

v Belgradu 437.50—438.50

Ljubljana: državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97—99, agrarji 53—55, vojna škoda promptna 436—439, begluške obveznice 76—77, dalm. agrarji 69—70, 8% Blerovo posojilo 98—100, 7% Blerovo posojilo 94—96, 7% posojilo Drž. hipotekarne banke 101—103, 7% stab. posojilo 94—96, — Delnice: Trboveljska 290—300, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb: državni papirji: 7% invest. posojilo 99—100,50 (100), agrarji 51 denar, vojna škoda promptna 438 blago, begluške obveznice 76,50 bl. dalm. agrarji 70 blago, 6% šumske obveznice 69,50 blago, 4% severni agrarji 51,50 denar, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 94 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 93 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 190 denar, Trboveljska 295—300 (290), Gutmann 45 denar, Sladk. tov. Bečkerek 600 denar, Sladk. tov. Osijek 205 denar, Osj. livarna 165 denar, Isis 35 denar, Oceania 550 denar, Jadranska plova 400 denar.

Belgrad: državni papirji: 7% invest. posojilo 99 denar, agrarji 53 denar, vojna škoda promptna 437,50—438,50 (438), begluške obveznice 67,25 denar, dalm. agrarji 68,75—69,25 (69), 4% severni agrarji 52—53,50, 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 102 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 193 denar (drobni komj).

Žitni trg

Novi Sad: Koruza: bačka kasa duplikat paritet Indija in Vršč 347,50—350, Fižol: bački, sremski beli brez vreče 2% 425—430. — Ostalo nespremenjeno.

Sombor: Pšenica, moka in otrobi: maksimirane cene. — Oves: bački, sremski in slavonski 297,50—300, Riž: bačka 355—357,50, Koruza: 337,50 do 342,50. Fižol: bački, beli 2% 427,50—432,50. — Promet majhen. Ostalo nespremenjeno.

Gene živine in kmetijskim pridelkom

V Sloven. Konjicah, dne 15. septembra 1940: bela pšenična moka Og 7,50 din, črna 5,60 do 6,50 din, kaša 5 din, ješprenj 5 din, koruzna moka 4 do 4,50 din, koruzni zdrob 5—5,50 din, pšenični zdrob 8 din, ajdova moka 6—7,50 din, ržena moka 6 din, otrobi 2 din; govedina 12—16 din, tetelina 14—16 din, svinjina 16—18 din, slanina 22 din, svinjska mast 24 din, koštrunovo meso 14 do 16 din, jabolka 2—3 din, med 20 din, krompir 1,50—2 din, pšenica 3,50—4 din, rž 3,50 din, ječmen 3,25 din, oves 3 din, proso 3 din, koruza 4,50 din, ajda 3 din, sladko seno 1,20—1,30 din, kisló seno 1—1,20 din, slama 0,30—0,40 din za kg. Trda drva 100—110 din za meter, jajca 0,90—1 din za komad in mleko 2 din za liter.

V Mariboru, dne 15. septembra 1940: bela pšenična moka Og in Ogg 6—9,50 din, št. 2 4,50 do 6 din, št. 4—7 pa po 3,50 do 5,50 din, ajdova moka I. 5,50—6,50 din, II. vrste 4,50—5,50 din, koruzna moka 2,25—3 din, ržena moka 4—6 din, pšenični zdrob 6,50—9,50 din, koruzni zdrob 4 do 6,50 din, pšenični otrobi 1,75—2,50 din, govedina 12—16 din, tetelina 12—16 din, svinjsko meso 16 do 18 din, slanina sveža 20—22 din, prekajena slanina 20—25 din, konjsko meso 4—8 din, ovčje meso 14—18 din, krompir 1,50—1,60 din, fižol 6—7 din, koruza 5 din, oves 3—3,50 din, jabolka 3—6 din, grozdje 12—16 din, sveže češnje 8 do 10 din za kg. Jajca 0,80—1,25 din za komad, mleko 2—2,50 din za liter, čajno maslo 32 do 40 din. Drva trda 170 din za meter, seno sladko 90 do 110 din, kisló seno 75 do 90 din in slama 40 do 55 din za 100 kg.

Finančni minister dr. Šutej

v Ljubljani

V četrtek zvečer ob 8 je prisel z zagrebškim brzovlakom v Ljubljano finančni minister g. dr. Juraj Šutej, katerega je spremljal pomočnik g. dr. Anton Filipančič. Na kolodvoru je g. ministra pozdravil g. dr. Slokar, predsednik Društva bančnih zavodov ter ljubljanske borze za blago in vrednote. Potem je bila daljša konferenca z vodilnimi ravnatelji ljubljanskih denarnih zavodov, na kateri je dal g. finančni minister nekatere pojasnila glede bodoče finančne politike in zaslusal mnenje navzočih bančnih strokovnjakov. Slične konference bo imel finančni minister tudi v Zagrebu in Belgradu. Konferenca finančnega ministra z bančnimi ravnatelji je trajala od 9 do pol 12 zvečer. V petek je g. finančni minister odpotoval na Gorenjsko, pomočnik g. dr. Anton Filipančič pa je nadziral delo tukajšnjega finančnega ravateljstva. Zvečer se je finančni minister v spremstvu pomočnika vrnil v Belgrad.

Cene enotnega ljudskega kruha

Delavska zbornica v Ljubljani je poslala na vsa občna upravná oblastva prve stopnje okrožnico, v katerih jih prosi, da naj določijo ceno enotnega ljudskega kruha, tako da cena tega kruha ne sme nikakor presegati cene krušne moke v nadrobni trgovini. Kajti Združenja pekov v Ljubljani, Mariboru in Celju so določila ceno enotnega ljudskega kruha na 6 din za 109 dekagramov, tako da znaša dejanska cena za ljudski kruh 3,50 din za kg. Svoje stališče utemeljuje zbornica s tem, da stane peka krušna moka 4,18 do 4,50 din, ker jo nabavlja od veletrgovca ali celo direktno iz mlina. Iz krušne moke se napeče 30—38% več kruha in lahko kalkuliramo z relacijo 100 kg moka je 130 kg kruha. Pri ceni, kakor so jo določili peki, dobe za 100 kg moka, o. d. 130 kg kruha 715 din, dočim jih moka stane od 418—450 din. V tej razliki pa so vpoštevali vsi produkcijski stroški peka in ima še celo po natančni kalkulaciji stroškov čistega prebitka 120—216 din dnevno. Zaradi tega smatra Delavska zbornica, da je potrebno ceno kruha določiti kar najnižje, da se tako vpoštevajo težavne razmere delavskega sloja.

Pogajanja z Nemčijo

V četrtek 19. t. m. so se začela že napovedana gospodarska pogajanja med našo državo in Nemčijo. To je namreč redno zasedanje jugoslovansko-nemškega gospodarskega odbora, ki se sestane dvakrat letno: spomladi in jeseni. Letošnje sedanje zasedanje je zelo važno zaradi določitve kontingentov v bodočem gospodarskem letu na osnovi naše letine in pa zaradi tečajja marke, kar je zahteva nemške delegacije in na kar že opozarjajo merodajni činitelji interesne.

Našo delegacijo vodi g. Milivoj Pilja, pomočnik zunanjih zadev, člani pa so: inž. Budislav Cvijanovič, pomočnik trgovinskega ministra, dr. Ivo Belin, prvi viceguverner Narodne banke, inž. Milan Manojlovič, načelnik ministrstva za gozdove in rudnike, dr. Dimitrije Mišič, načelnik ravateljstva za zunanjo trgovino, dr. Krešimir Kristič, načelnik ravateljstva za zunanjo trgovino, Boško Gjorđević, načelnik ravateljstva za zunanjo trgovino, Gojko Grđič, šef oddelka tega ravateljstva, dr. Jostp Kabas, banovinski tajnik banovine Hrvatske, dr. Nenad Pevac, višji uradnik Narodne banke, dr. Ciril Nemeč, ravatelj Privredigrane izvozne družbe, dr. Mirko Mermolja, šef oddelka

ravnateljstva za zunanjo trgovino, Miloje Simič, naš trgovinski delegat z Dunaja, Milan Kočić, naš trgovinski delegat iz Berlina, dr. Edvard Jurak, naš trgovinski delegat iz Prage, in dr. Dušan Karlikovič, uradniški pripravnik zunanjega ministrstva kot tajnik naše delegacije.

Nemško delegacijo vodi državni tajnik ministrstva za narodno gospodarstvo dr. Landfried, ostali delegati pa so uradniki ministrstev v Berlinu, nadalje inž. Frane Neuhausen, nemški generalni konzul v Belgradu, dr. Krenbach, trgovinski ataše v Belgradu itd.

Nova organizacija naše zunanje trgovine

V »Službenih novinah« z dne 19. t. m. je objavljena uredba o kontroli zunanje trgovine, katere vsebino smo že prinesli. Glavne določbe nove uredbe so: ravnateljstvo za zunanjo trgovino je dobilo nadzorstvo nad vsem uvozom in izvozom z izdajanjem dovoljenj za uvoz in izvoz, katerih bo izdano toliko, kolikor je na razpolago plačilnih sredstev pri Narodni banki. Vsi uvozniki in izvozniki se morajo registrirati pri ravnateljstvu, kar bo še posebej podrobno predpisano. Nadalje more trgovinski minister predpisati obvezno formiranje strokovnih združenj uvoznikov in izvoznikov. Izvozna dovoljenja so lahko vezana tudi na pogoje glede kakovosti izvoznih predmetov ter glede kakovosti izvoznih predmetov ter glede cen. Tudi morajo dati trgovci vse potrebne podatke. Za kršitv so določene kazni v tem, da se odvzema izvozna odnosno uvozna dovoljenja.

O sami uredbi je dejal trgovinski minister še naslednje izjavo: Po daljših pripravljanih delih je ministrski svet sprejel uredbo o nadzorstvu nad zunanjo trgovino. Uredba je okvirna, vsebuje samo pooblastila za uvedbo nadzorstva. Samo nadzorstvo se bo izvajalo postopno po zaslišanju sveta za zunanjo trgovino.

Mi smo doslej imeli delno nadzorstvo zunanje trgovine. Izvoz živine in proizvodov je kontroliran od začetka leta 1931, ravno tako izvoz pšenice, riž in moka. Leta 1936 je bila uvedena kontrola uvoza iz neklerinskih držav. Vendar so nadzorstvene ukrepe izvajale različne ustanove. Prednost nove uredbe je v osredotočenju vse kontrole pri ravnateljstvu za zunanjo trgovino, kateremu bo pomagalo zainteresirano gospodarstvo. Sodelovanje ni izključeno, temveč celo zagotovljeno. Minister je končno dejal, da smatra, da bo tak sistem nadzorstva zunanje trgovine odgovarjal potrebam časa in dobro razumljivim interesom samega gospodarstva.

Določitev bruto zaslužka v nadrobni trgovini

Kr. banska uprava je izdala glede nadzorstva cen na malo upravnim oblastem prve stopnje naslednje smernice:

Brutozaslužek, katerega naj določijo po proučitvi krajevnih razmer v smislu čl. 2. uredbe o kontroli cen na drobno (Sl. l. 420/40 in navodil urada za kontrolo cen upravno oblastvo prve stopnje, naj se odmerja po tehle emernicah: za testenine, riž, olje, mlo 10%.

Ako bi se sedanja, po banški upravi določena maksimalna cena (odnosno brutozaslužek) za mast razveljavila se sme računati tudi pri moki in maslu z maksimalnim dopustnim zaslužkom 10%. Pri kavi se lahko računa z dopustnim brutozaslužkom 20%, pri manufakturi e 25%.

Kjer se ne nakupne cene bolj povišale kakor za 140% nad cenami v septembru 1939, se smejo računati zgornji odstotki le od 1,4 kratne cene iz

Razmere nas ne smejo nadvladati

Ljubljana, v septembru.

Te dni se lahko ponovno na naših trgih in po trgovinah in prodajalnicah opazijo primeri, ki nam niso niti najmanj v čast. Vse se bori in podi za življenjskimi dobrinami tako, kakor da bi že jutri ali pojutrišnjem moralo povsod vsega zmanjkati. Ta pretirana nervoznost nam gotovo ni v čast, prav tako pa ne izpričuje velike premišljenosti in modrosti tistih, ki mislijo, da se morajo z vsilo zagnati v oskrbovanje vsega, kar se jim ravno ponudi pred očmi. Previdnost je vsekakor na mestu, toda bore malo nam bo pomagala previdnost posameznikov, če ta ni ničesar drugega ko pretiranost in velika nepravilnost v razumevanju razmer in okoliščin, v katerih živimo.

Vprav v teh časih mora biti zaupanje v oblast največje

Ravno te dni beremo v domačih in drugih listih, kako so vse povsod oblasti uspešno pospele v razvoj razmer na trgu in v kupčiji. Pri nas in v drugih delih države so oblasti izdale celo vrsto zelo strogih odredb proti vsem tistim, ki hočejo izrabljati zmedo in nepoučenost meščanov in kmetov ter jih skušajo zbegati pri nakupovanju najvažnejših življenjskih potrebščin. Pravilni razvoj dogodkov in razmer narakuje posled državna oblast, prav tako pa so tudi razne mestne občine, samoupravne korporacije in številne ustanove zgrabile za delo in v veliki složnosti vseh činiteljev se bo posled skušala zatirati v vseh ozirih velika zmeda, ki se je hotela razploditi med nami.

Kakor zmerom tako se je tudi v teh dneh izkazalo, da skuša oblast z vsemi v poštev prihajajočimi ustanovami složno pomagati prebivalstvu v okviru svojega delokroga. Veseli moramo biti, da se je pri teh zadevah tako hitro vpostavlila in utrčila vzajemnost med vsemi javnimi činitelji. Velika naloga in dolžnost vsega prebivalstva pa je, da to vzajemnost in složnost prenese tudi v svoj delokrog. Prvi pogoj vsega takega delovanja pa je, da se v teh časih še bolj ko kdaj poprej utrdi in poglobi zaupanje vsega prebivalstva v odloke in postopanje oblasti. Še več — vse prebivalstvo mora z vso vnemo podpirati oblasti pri njihovi borbi za ureditev razmer na trgu, v trgovinah ali pa drugih prodajalnicah z živili in potrebščinami. Oblasti gotovo računajo na sodelovanje slehernika in če se bo borba proti težavam tako razvijala, tedaj bo delovanje oblasti hitro in uspešno, vse pa bo enako proti vsem težavam in nesporazumom zaščitil zakon, ki edini lahko ustali popolno in pravilno enakopravnost vseh državljanov.

Svoje narodne oblasti in ljudske predstavnike, ki vodijo borbo, bomo s tem podprli tako, da se bo vez med narodom in njegovimi ljudmi še bolj poglobila in ponovno izpričala, izpričala pa se bo ravno v teh dneh tudi edinstvo in trdnost vsega našega narodnega občestva, ki se ne da oplasti od ničesar, ker ve ceniti moč zakona in ve, da vodijo javno delo res pravi ljudski voditelji.

Kmetje in meščani

Ob takih časih se še bolj ko kdaj poprej pojavi stara resnica, da so naši meščani skoraj vsi še zelo navezani na podeželja, od koder so njihovi starši ali pa dedje prišli v mesta in se v mestih ustalili zato, ker bi naj bilo življenje po »starih nazorih« lažje ko pa življenje na kmetih. V Ljubljani, Mariboru in Celju je le malo pravih meščanskih družin, ki bi mogle tajiti, da med njimi ni člana ali sorodnika, ki bi ne bil s kmetov. Zato bo meščan pač vsak lahko zelo dobro razumel kmeta in njegove težave v sedanjih časih; najbrž bo meščan še zmerom lažje razumel kmeta, ko pa kmet meščana in njegove razmere.

Zato je zelo žalostna in nerazumljiva dogodivščina, ki se je danes razvila tam na Sv. Petra nasipu, kjer je trg za kupčijo s krompirjem. Pri kupčiji se je razvil hud prepri, hud za to, ker je šlo le za nekaj vreč krompirja, meščanov pa se je okoli voza zbralo naenkrat toliko, da se nikdo ni znašel med njimi, ki bi lahko dovolj glasno pojasnil vse zadeve in pomiril kupce in prodajalce. Pač pa je neka meščanka, ki se ji je po vseh sencih na licu in obleki poznalo, da je prišla gotovo šele pred dvema letoma s kmetov v Ljubljano, menila, da mora hudo in grdo žaliti kmečko mater. Ko je kmet hudo potožil, da naj ga ne gnjavijo in vzkliknil, da ima doma enajst otrok — najglednejši je za uzdo držal vpreženega voliča — je »meščanka« menila, da mora žaliti navzočo kmetico in jo nahrulila: »Zakaj jih pa imate enajst — jaz imam pa samo enega! Priznati moramo, da se je precej ljudi zgrozilo nad žalitvijo, ki jo je mogla izreči ženska, ki se baha s tem, da ima samo enega otroka, toda zgražanje poštenih meščanov ni moglo zakriti bledice in solza ubo-

ge kmečke matere, ki je od daleč prišla prodajati krompir, da bi mogla kupiti najpotrebnejše za svojih enajst otrok. Gotovo so si doma naložili na voz toliko krompirja, da ga bo v zimi primanjkovalo številni družini...

Vemo, da se pravi in zavedni meščani tudi v najhujših razmerah ne bodo dali zapeljati tako daleč, da bi žalili kmete in kmečke matere na tako prostaški način. Poskrbeti pa moramo zato, da ne bodo dajali slabega slovesa meščanom tisti na pol meščani, ki so mogoče šele pred nekaj leti ali meseci pribežali v mesta zato, da jim ne bo treba »roditi enajst otrok in jih tudi znati rediti«.

Oni dan pa se je na trgu tudi tole zgodilo: Kmetica je prinesla na trg košaro krompirja ter ga hotela prodajati po 1.50 din. Pristopila pa je kuharica, očitno iz bogate hiše, ki je rekla, da bo krompir plačala po 2 dinarja. Kmetica ji ga je dala, saj bi bila neumna, ko bi ga ne bila. Ko pa so nekatere lepo oblečene gospe to videle, so začele z najgostimi in prostaškimi besedami grditi — kmetico. Slučajno je stala zraven tudi izobražena gospodična, ki je njen rod že več rodov meščanski. Zasmilila se ji je

kmetica ter je tiste »gospe« takole podučila: »Po 2 dinarja je krompir res predrag. Toda zaradi tega nimate pravice kmetico tako grdo psovati, kakor vlačugo. Tako govorjenje je nedostojno za vsako žensko. Ker se pa v dame tako grdo izražate zoper kmetico, vas bom pa vprašala, kaj rečete takrat, kadar vam vaš frizer, ko si dajete ondulirati svoje lase, podraži ondulacijo kar za 20 dinarjev na enkrat. Takrat ne psujete, marveč mirno pravite: To pa mora biti. Tam ste vkljub 20 dinarjem dostojne, tukaj pa za 50 par prostaške!« Tako je rekla gospodična in nobena izmed sfriziranih »dam« ni črhnila besede.

Velika večina slovenskega naroda je še kmečkega stanu. Pravi meščani že davno vedo, da je nemogoče živeti v nasprotju, ki bi se moglo razviti med mestom in deželo, med meščani in kmeti. Bolj ko kdaj poprej moramo zato modro in hladnokrvno spremljati vse dogodbe in blažiti razlike, ki bi nas lahko razdvajale. Položaj kmetov ni danes nič boljši od meščanov, le s skupnim delom in pravo požrtovalno medsebojno podporo se bomo lahko vsi ohranili na dostojni višini.

Nov načrt loterije s srečkami

Razna prosvetna društva, ki si včasih zastavijo večje naloge, ki zahtevajo tudi znatna gnotna sredstva, skušajo zbirati denar večkrat tudi s pomočjo loterijskih srečk. Že itak ni lahko dobiti dovoljenja za loterijo s srečkami, če je pa to tudi srečno doželeno, pa nastanejo za društvo druge težave. Če so srečke poceni, jih je treba razpečati izredno veliko število, če naj ima loterija tudi gospodarski učinek za društvo. Če so pa drage, jih je pa mnogo težje razpečavati. Ker gre velik del donosa srečk zopet za nagrade, društvo z loterijami včasih ne pridobe toliko, kolikor bi jim vrglo delo potrebno za organizacijo loterije in razpečevanje srečk, če bi ga izkoristili v druge namene.

Te neprijetnosti skuša odpraviti nov načrt loterije, ki ga je izdelal letos g. Eduard Kraus iz Virovitice in ki si je za ta načrt tudi pridržal vse avtorske pravice. Ta svoj načrt je najprej ponudil Gasilski zajednici banovine Hrvatske in Osrednji zvezi hrvaških obrtnikov v Zagrebu. Obe organizaciji sta sprejeli njegov načrt za loterije, ker sta mnenja, da bo gnotni uspeh loterij po tem novem načinu neprimerno bolj lep kakor pa pri dosedanjih navadnih loterijah s srečkami.

Loterijske igre s srečkami morajo biti samo tedaj dobre, če so srečke razmeroma drage. Drage srečke omogočajo boljše dobitke in dovoljujejo tudi izdajo manjšega števila srečk, katere je v tem primeru mnogo lažje popolnoma razprodati. Seveda pa je za posamezno drago srečko mnogo težje najti kupca, ki bi bil takoj na mestu voljan odrediti denar. Novi načrt loterije s srečkami vpoštevava prav te činitelje. Predlaga razmeroma drage srečke, ki jih je pa mogoče plačevati na obroke, kar doslej pri srečkah res ni bila navada. Za tako loterijo morajo biti seveda srečke prav posebe urejene. Če naj se plačuje srečka recimo v dveh obrokih, potem mora vsaka srečka imeti talon in kupon, dva enaka dela, ki predstavljata celo srečko. Na talonu je poleg številke srečke natiskana tu-

di znamka označena s polovično vrednostjo srečke. Na kuponu je prav tako označena številka in prostor za nalepljenje posebne znamke, vredne polovice srečke. Seveda se da kupon od talona odtrgati kakor kupon od kakršne koli vstopnice. Prodajali takih srečk gre v tem primeru takole izpod rok: Prodajalci razpečavajo srečke, ki na kuponu še nimajo prilepljene znamke. Zato jih je mogoče kupiti po polovični ceni. Kdor hoče, lahko plača pri nakupu srečke celo vrednost. V tem primeru mu nalepi prodajalec na kupon še znamko, vredno polovice srečke, s čemer je srečka dobila polno vrednost. Kdor bi pa raje kupil v obrokih, plača polovico srečke ob prevzemu, ob priložnosti pa mu razprodajalec proda še znamko in jo prilepi na kupon, s čemer je dobila srečka polno vrednost. Ugodnost tega načina ni samo v obročnem odplačevanju, ki se da raztegniti seveda na več obrokov in temu primerno tudi na več kuponov in znamk, ampak tudi v tem, da posamezni igralci med seboj lahko menjajo kupone.

Sin utonil v Idriji pred materinimi očmi

Gorica, 18. sept.

Zaradi hudih nalivov ob koncu zadnjega tedna je Idrija močno narasla. V nedeljo, 15. sept. popoldne je 15-letni Valentin Burtnik iz Spodnje Idrije lovil ob narasli vodi drva, ki jih je Idrija bogve kje odpeljala in nosila s seboj. Ob sedenju draginji drv, ki se jih povrh vsega še zelo težko dobi, je lovljenje in zbiranje drv za revne družine važno vprašanje in se zlasti fantje ne plašijo nevarnosti, ki jim grozi pri tem delu. Tudi mladi Tine je bil podjeten in korajžen. Postavil se je na bregu tik ob deroči strugi in segal po plavajočem lesu. Nesreča je pa hotela, da se je premočena zemlja, na kateri je stal, usedla, zdrk-

nila v valove in odnesla s seboj tudi pridnega fantja.

Prestrašeni nesrečnež se je nekaj hipov boril z besnečim vodovjem, potem pa omagal in izginil v vrtincih. Njegova mati je bila z njim ob vodi in mu je pomagala spravljati naplavljenja drva. Mislite si njeno grozo in obupanost, ko je videla sina zleteti v vodo, ga videla boriti se z valovi in videla, kako so ga porili, pa mu ni mogla pomagati in tudi nobene pomoči ni bilo blizu? Uboga mati, ubogi sin!

Dvajsetletna junakinja

Edmonde Charles-Roux je dvajsetletna plavalas Francozinja, ki je v začetku vojne stopila v službo Rdečega križa. Je hčerka znanega diplomata, ki je več let zastopal francosko vlado pri Vatikanu, danes pa je glavni tajnik zunanjega ministrstva. Ni ji bilo torej treba dolgo premišljati, kako bi med vojno najlaže koristila domovini. — Služba Franciji je bila njeni rodbini že v krvi.

Tako je mlado dekle, iztrgano iz brezskrbnega življenja v penzionatu odšlo z neko ambulanco na fronto. Že 14. maja, štiri dni po začetku naglega nemškega prodiranja v deželo, je bila ranjena. V neki vasi, ne daleč od belgijsko-francoske meje, kjer je stregla ranjenecem, jo je zadela drobna granata. Padla je. V istem trenutku je zavrsalo okrog nje, granata je zadela bližnji skedenj in ga podrla. Podrtine so se zrušile na pogumno deklico in jo pokopale. Vojakom se je posrečilo pogniti jo izpod ruševin. Ko se je deklica osvestila, je pustila, da so ji obvezali rano, ni pa hotela oditi v zaledje. Naprej je opravljala sanitetsko delo, z omahujočim korakom in s prisiljenim smehom na bolesem obrazu je stregla ranjenecem, ki so jih prinašali v zaslonno poljsko bolnišnico.

Dvajsetletna Edmonde Charles-Roux je bila odlikovana z »vojnim križcem«, francoskim vojaškim odlikovanjem. Zasluži ga, francoska javnost ji ga iz srca privoščila. Dobila ga je v priznanje izpolnjevanja dolžnosti pod najtežjimi okoliščinami.

Dostojnosti - gaz!

II.

»Trd je ta govor, kdo ga more poslušati?« Ali niste tudi Vi tako rekli — kakor nekaj Judje ob govoru Kristusovem — čitajoč zadnji članek s tem naslovom? Marsikdo je najbrž rekel. A Vi, ki tole berete, menda ne, sicer bi več ne brali; saj Judje so Kristusu kar hrbet obrnili in ga niso hoteli več poslušati...

Trd je ta govor o moderni razuzdanosti, spakedranosti in norosti, in »nežnočutna« ušesa ga težko poslušajo. A sveti govori starih časov so vse drugače trdo in ostro govorili, šibajoč grehe in blodnje svojega časa. Hinaveč! Pobeljeni grobovi! Gadja zalegal... Kaj bi neznočutna ušesa na take besede zdaj rekla? Dvomimo pa, da bi bila pokvarjenost onih časov hujša od pokvarjenosti našega časa. Kakor je moderno poganstvo slabše od starega, tako njegova morala gotovo ni boljša od staropaganske.

»Gadja zalegal« Ali ne moremo tudi danes tako reči? Menite, da bi Janez Krstnik ne imenoval tako — framasonskih lož? Če je kje gadja zalegal, potem so framasonske lože. Tam so se kovali načrti zoper kraljestvo božje in postavbe božje na vseh poljih, v vseh oblikah. Poleg proticerkvenih politik in brezbožne šole neomejene svoboda, razdor družine, bela kuga, oboževanje telesnosti, kult nagote — vse te pridobitve »moderne« časa so imele tam svoje leglo. Iz teh kottiš pa so se polihoma razlezele po vseh deželah. In vse ljudstvo, verno kakor brezverno, se je teh »pridobitev« — bolj ali manj — oprijelo, jih spoštuje in neguje. Privadili smo se na vse to in mislimo, da mora ali vsaj sme tako biti. Nihče

si ne upa ugovarjati, ker nihče noče veljati za nazadnjaka. Treba je nekaj poguma, da si kdo upa reči ljudem v brk: To je nedostojno, to je nesramno — pa naj velja še tako za moderno, napredno! In naj je še tako splošno v navadi!

Kult nagote! Ta je zavladal vsesplošno, vse ga je sprejelo, vse ga goji: od mestnega blaziranca do kmečke dekle v hribih. Japonci, Kitajci in Indijci — od moderne kulture civiliziranih, »krščanskih« narodov še nepokvarjen — se zgražajo nad evropsko nošo in jo odklanjajo. Odklanjajo pa tudi krščanstvo, ki ga istovetijo s to perverzno evropsko »kulturo« vred. Menite, da bi kak Gandhi ne sprejel krščanstva, a če hodi po evropskih mestih — ali more reči: To mora biti pa res prava vera! Ali nismo mi »divjak« bolj? Tu velja res v pravem neprenesnem pomenu znani rek: »Wir Schwarze sind doch bessere Leute« — »Mi črni smo vendar boljše ljudje!«

Kar ti preprosti, a pošteni verniki obsojajo, to mi kristjani zagovarjamo. Izgovarjamo se s skrbjo za zdravje. Nagota da je zdrava. Bežite no! Z res, da preveč zapet in zaprt ni dobro biti, da zrak ne more do kože. A to, kar se danes z nagoto uganja, to ni toliko skrb za zdravje, kakor pač — kult nagote. Koliko si jih ne pridobi zdravja, ampak nakopije le bolezni, prehlajenje, zaradi svoje golote! Ljudje hočejo svojo kožo razkazovati; to jih veseli, ker prija njih telesnosti. »Vse na svetu je poželenje mesa.« Pa moderni svet maraj za besedo božjo ali ne, resnica pa le je in ostane! — Menite li, da kaka redovnica res zato zboli, ker je zavita in kakor zabubana, da se ji komaj dobro noske ven vidi? No, te bi smele res biti malo oblapneje oblečene! In moderni ženski redovi najbrž ne bodo svojih članic več tako

skrbno zavijali in pokrivali. Če pa stari redovi od tega ne odnehajo, je vzrok ta, ker jim je dušna krepost več vredna kakor telesna. Pri modernih nageh je pa telo gospod, — duh jim je od muh. Telesno zdravje vse, — za dušo kaj se vpraša! Ta sme biti bolna, umazana, zanemarjena, samo da je koža oglašena! — A redovnice moderne človeku ne imponirajo. Poglejte pa vojake! Kako so v najhujši vročini od vratu do tal zapeti, zraven pa obloženi s težkim tovorom, pa korakajo po prašni cesti, žgani od žgote sonca, ali celo naskakujejo strme gore. Tem bi se pač smelo dovoliti malo več prostosti v obleki — a vojaška oblast ne odneha nič. Zakaj bi torej civilno prebivalstvo smelo hoditi na pol nago, če ni resnične potrebe, ampak samo — kult nagote!

Kult nagote! Ta ima seveda različne stopnje. V Berlinu in gotovo tudi drugod imajo ples v »Adamovi obleki. Pri nas nismo še tako na višku. Približujemo se pa temu »vzorc«. Poleg tega, da ženske nosijo hlače z golimi nogami, male otroke vodijo po cesti v kopalni obleki (z naramnicami). Razlog — preteza — seveda: zdravje. V resnici: ubijanje sramežljivosti! — Moški pa delajo v samih hlačah brez srajce — letos, ko je vse leto zima, več mraza kot vročine! Primerjajte vojake in njih težko opremo s temi na pol nage! Potrebe po goloti nobene, — samo kult nagote. Manjati Pravkar sem slišal, da v Dalmaciji tega ni (!), pri nas pa hoče biti vse na pol nago. Goia manja! Nekateri modreci trde, da obleke ne gre meriti po centimetrih. Kako to mislijo? Neka določena mera se sme in se mora določiti. Tudi Cerkev predpisuje določeno mero. Mirno se lahko reče: Kar je pri ženskah, tudi pri otrocih, golote nad kolena, je nedostojno. In tudi pri rokavih ni, kar je nad komolci, prav nobene resnične potrebe.

Kult nagote in nič drugega! Poleg tega pa je to tudi zelo — neokusno!

Nič se ne boj, častilo uredništvo, objaviti teh »nemoderenih«, »nazadnjaških« misli! Imejmo pogum, veljati tudi za nemoderne, nazadnjaške, če nam tako veleba krščanska morala in zdrava pamet! Sloveči pedagog Förster bi nič drugače ne pisal. Saj je njegova ta beseda, da kultura »nemoderenih« ljudstev daleč prekaša »kulturo« moderne pokvarjenega sveta. In kaj mislite, kako bi pisal o tem škof Mahnič? Ta bi zamahnil, da bi zaskalelo! — Ali naj tudi mi katoličani tulimo z volkovi, zatajimo krščanska načela in zdravo pamet, samo da nas ne bodo imenovali nazadnjaške? — Mi pa se tega bavnava nič ne bojimo! Samo ob sebi se razume, da ne grajamo tega, kar resnično zahteva zdravje in zdrava pamet. Obsojamo le pretiravanje: kult nagote, ki je malik, katerega treba streiti! Pa naj pomaga kaj ali ne, resnica je sama na sebi vredna, da se pove! — Kristus ni vprašal, če njegov govor ugaja množici ali ne. Če vam ni všeč, je rekel, pa še vi pojdite proč! — Kristus in njegovo ravnanje mora biti merodajno tudi nam!

Sv. oče je določil za namen »Apostolstva molitve« v mesecu avgustu »Dostojnost v obleki«. — »Glasnik Sreča Jezusovega« ima o tem poseben članek, poleg tega še sliko, kaka res bode dostojna obleka. Koliko naših »pobožnih« žensk nosi tako dostojno obleko? — Ko bi katoličani poslušali papeža in imeli malo samostojnosti in poguma, bi se ne bila vtepla med nas taka nedostojnost.

Framasoni nam delajo muziko in bijejo takt, katoličani pa plešemo po njem. A zdaj, ko povsod pometajo s framasoni, pometimo tudi mi z njih produkti! Proč z gadjo zalego in njenimi izrodki!

(Dalje.)

Dobroline novice

Koledar

Sobota, 21. septembra: Kvatre. Matej, evan-
gelj: Jona.
Nedelja, 22. septembra: 19. pobinkoština nede-
lja. Linus, papež; Tekla, devica mučenica.

Novi grobovi

† Na Jesenicah je preteklo sredo zaspala v
Gospodu 57 let stara ga. Ivanka Kavčič, verna kr-
ščanska žena in skrbna mati, ki je v molitvi iskala
tolazbe in moči, da je mogla udano prenašati trplje-
nje. Pokopali so jo 19. t. m. Naj počiva v miru.
Svojcem naše sožalje!

† Umrla je Julka Premk, dolgoletna zvesta
kuharka pri Gestrinovi, Kongresni trg v Ljub-
ljani. Pogreb bo v soboto ob 5 iz Zavetišča sv. Jo-
žefa, Vidovdanska cesta 9. Naj počiva v miru!

— Pozor! »Naša zvezda« št. 1 je izšla z bo-
gato vsebino in slikami. Pohitite z naročili.

— Opozorilo vojnim dobrovoljcem. Zadnji dan
podaljšanja roka za vložitev prošnje za dobro-
voljsko uverenje je 30. september t. l. Opa-
zarjamo na to ponovno vse one tovariše vojne
dobrovoljce, ki še nimajo dobrovoljskega uve-
renja, a imajo po zakonu o dobrovoljni pravici do
njega. Obrazec prošnje se lahko nabavi pri or-
ganizaciji vojnih dobrovoljcev v Ljubljani, Franči-
škanska ulica 10. — Uprava.

— Glasovanje gledališkega občinstva. Uprava
Narodnega gledališča bo nato razglasila glasovanja
ške obiskovalce, da imenujejo ne glede na že razpi-
sani letošnji gledališki spored, tri operna in tri
dramska dela iz domače ali svetovne muzikalne ali
dramatične literature, ki bi jih želeli videti v bo-
doči sezoni. Gornje naj javi vsak, ki se bo udeležil
razpisnega glasovanja, pisмено na naslov gledali-
ške uprave. Dopolni naj bo podpisani s polnim imenom
in opremljen z naslovom. Rok glasovanja je od da-
našnjega dne do konca tkočnega meseca. Uprava
Narodnega gledališča bo nato razglasila glasovna
ter po možnosti upoštevala želje našega gledališkega
občinstva.

— Pri neredni stolici, napetosti črev
zaradi zapeke prav odlično odvajata naravna
»Franz-Josefova« grenka voda zaostanke
prebave, nakopičene v črevih. V zdravniški
praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda
s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi
otročih.
Reg. po mla. soc. poj. in n. zdr. št. 15.483. 23. V. 25.

— Oskrbovane planinske postojanke. V Julij-
skih Alpah so oskrbovane še do vštete nedelje dne
22. t. m. Staničeva koča in Aleksandrov dom, do
vštete nedelje dne 29. t. m. Triglavski dom na Kre-
darcici in Koča pri Triglavskih jezerih in do vštete
nedelje dne 6. oktobra Aljažev dom v Vratih. Za-
prta je že Vodnikova koča na Velem polju in Oro-
nova koča pod Črno prstjo. Stalno bo oskrbovan
Dom SPD na Komni in »Zlatorog« ob Bohinjskem
jezeru. Planinci, ki so namenjeni v Bohinj, naj upo-
števali, da ni več redne avtobusne zveze iz Bo-
hinjske Bistrice do »Zlatoroga«, da pa čaka pri vsa-
kem vlaku pred postajo v Bohinjski Bistrici avto-
bus, ki vozi do »Zlatoroga«, če je le osem potnikov.
Na Vršiču je oskrbovana Erjavčeva koča še do
vštete nedelje dne 29. t. m. Do istega dne bodo
oskrbovane tudi goljske koče. Stalno je oskrbovan
Valvarjev dom na Stolu. Preferova koča na vr-
hu Stola pa je že zaprta. Na Begunjski je Roble-
kov dom oskrbovan le še ob sobotah in nedeljah.
Dom na Kolcah je stalno oskrbovan. V Kamniških
planinah bodo koče na Kokrskem sedlu in v Jerma-
novih vratih oskrbovani do vštete nedelje dne 29. t.
m., v oktobru pa le še ob sobotah in nedeljah. Isto
velja za Frišaufov dom na Okrešlju. Koča na Koro-
šici in Češka koča pod Grinjavcem bodo oskrbo-
vane le še do vštete nedelje dne 22. t. m. Stalno pa
bodo oskrbovani Dom v Kamniški Bistrici, Dom na
Krvavcu, koča na Veliki planini in Mozirke koča
na Golteh. Vse planinske postojanke v Zasavju in
na Pohorju so stalno oskrbovane.

500 din denarja. Leti zlikovci so odnesli poleg tra-
fike pri g. Petanu V. moško kolo in razne dele
koles v vrednosti okrog 2500 din. Vlomilno orodje
je bilo najdeno naslednjega dne pred meščansko šo-
lo. Kljub vsestranskim poizvedbam je do sedaj vlom
nepojasnen. Tudi za temi vlomilci ni sledu.

— Stenotipistovski tečaj pri Trgovskem učnem
zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2. Vpisovanje se
vrši dnevno. Tečaj priporočamo vsem onim, ki se
žele temeljito izobraziti za prvovrstno pisarniško
moč v stenografiji in strojeopisu. Solnina najnižja in
zato dostopna vsakomur.

— Povodnji v Brezicah. Vsled trajnega deževja
je bilo opaziti, da Sava in Krka naglo naraščata.
Pod Breziškim mostom čez Savo je narasla do 3.70
nad normalo, na vodomerni postaji Čatež pa 4.40.
Radi tega je voda prestopila strugo in zalila vsa
polja in njive na desnem bazu Save tja do Mosteca.
Prebivalci tega okraja, kateri imajo večji del svo-
jeje posestva ob Savi, so precej oškodovani, ker
je v veliki meri krompir in fižol uničen. Pri bano-
vinskih cest v Mostecu se izteka v Savo potok Ga-
bernica, ki se je ravnotako razlil po polju in travni-
kih. V nizki legi stoji Dimičeva hiša, ki je bila ta-
koj v vodi, katera je drla v notranjost hiše. V dol-
žini okrog 50 metrov je bila pod vodo tudi cesta,
ki pelje skozi Mostec. Tu je stala voda do en me-
ter visoko in je bil vsak vozi promet onemogočen.
Domačini so se pač morali posluževati čolnov, ki so
bili v ta namen tamkaj na razpolago.

— Vpisovanje v trgovsko učilišče »Christofor
učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15, (te-
lefon 43-82) za Enoletni trgovski tečaj s pravico
javnosti se vrši še ta teden, ker je zaradi naknad-
nih prijav odprtost še en oddelek.

Žid Steiner Marcel iz Sombora obsojen v Celju

Sedel bo 30 dni, plačal 30.000 din, zaplenili so mu 2000 kg masti

Celje, 20. septembra.
Pred sodnikom poedincem je bila danes na
okrajnem sodišču razprava proti somborskemu ži-
du Marcelu Steinerju, katerega je ovadil kriminal-
ni oddelek celjske policije zaradi spekulacije. Stei-
ner je imel v nekem celjskem skladišču 2000 kg
slanine. Svojeemu zastopniku je striktno naročil,
da sme prodajati slanino le po 25,10 din. Policija
je slanino zaplenila, kar je potrdilo sodišče. Na

— Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem
zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2, nudi potrebno
izobrazbo vsem onim, ki so čez dan zaposleni in se
pouku posvetijo lahko tečaj v večernih urah. Pri-
jave za vpis v Večerni trgovski tečaj, jezikovne
tečaje in za pouk posameznih trgovskih predme-
tov se sprejemajo dnevno v pisarni zavoda.

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da
redno pijete Radensko, ki deluje proti bole-
znim ledvic, srca, proti kamnom, sklerozni, sečni
kislini in podobno. Radenska vam ohrani
zdravje in mladostno svežost.

— Električna visoke napetosti je ubila fantka.
V Hajdini pri Ptuj se je 18. t. m. zgodila smrtna
nesreča. Električni vod se je bil utrgal ter je ena
žica prosto obvisela. Ko se je tisti hip vračal s svo-
jo živino e paše 9letni Svagan Lojzeta, je videl sve-
tlikajočo se žico ter brž, preden mu je kdo izmed
monterjev, ki so tam blizu delali, mogel to prepre-
čiti, pograbil žico, da bi videl, kaj tako lepo žari.
V tistem hipu ga je udaril električni tok, da se je
»romak nezavesten zgrudil. Prihitieli so monterji, ki
so dečka obujali, narko so ga v avtu zadržane elek-
trarne posilili v bolnišnico, kjer pa je umrl. Starši,
opozorite otroke, kako nevarno je prijemanje elek-
trične žice, če vije z voda.

— Pouk posameznih predmetov (strojeopisje,
slovenska in nemška stenografija, knjigovodstvo,
korespondenca itd., tuji jeziki) se prične 25. se-
ptembra. — Izbiira predmetov poljubna! Učnina
zmerna. — Dnevni in večerni tečaji po želji ob-
iskovalcev. Specialni dnevni stenotipistovski tečaj
in posebni večerni trgovski tečaj. — Podrobne in-
formacije daje ravnateljstvo trgovskega učilišča
»Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska
cesta 15 — telefon 43-82.

— Konj je brenil v glavo konjača in hišnega
posestnika iz Kranja Franca Šporna. Nesreča je
hotela, da je konj udaril Šporna s kopitom na-
ravnost v usta, tako da mu je zbil tudi čeljust.
Ker je rana nevarna, je bil Šporn prepeljan v
ljubljansko bolnišnico.

— Petdnevni avtoizlet 27. septembra: Dalma-
cija! Interesanti, plačajte — danes! Določamo
pravne avtobuse! Informacije: Pisarna, Ljublja-
na, Sv. Petra nasip 17-a.

kazenski razpravi je sodišče obsodilo Marcela
Steinerja na 30.000 din denarne kazni, 30 dni za-
pora in odvzem slanine, ki se bo razdelila med
celjske reveže.

Pred sodiščem se je zagovarjal tudi celjski
veletrgovec Božidar Ravnikar. Pri njem so našli
43.000 kg moke in 40 stotov kave. Ker pa je Ra-
vnikar dokazal, da ima zalogo za celjsko cinkarno,
ga je sodišče oprostilo.

Po državi

* Kako žive konfinirani spekulanti v Donjem
Lapcu. Hrvatski listi prinašajo članek glavnega ra-
vnatelja Gospodarstva Sloge in narodnega poslanca
profesorja Ljudevita Tumašića, ki ga je bil ta na-
pisal v »Seljački dom«. Profesor v članku popisuje,
kako so kmetije v Lapcu sprejeli spekulante ter
nato pravi: »Ko so spekulanti prišli v vas Donopolje,
ki je nedaleč od Lapca, jih je ljudstvo tak nepri-
jazno sprejelo. Ta vasa je 42 kilometrov oddaljena
od najbližje železniške postaje Znanje ter nad 50
kilometrov od postaje Bihač. Prebivalci so zelo revni,
njihove koče pa so najbolj siromašne, kar jih je
v banovini Hrvatski. Spekulanti prebivajo v zapu-
ščeni koči ter v nekem skednju. Oporzarjamo kmeč-
ko ljudstvo, naj dobro pazi nanje, da bodo užili vse
tisto razkošje, ki ga uživa tamkajšnje ljudstvo
samo.«

* Zaredi ponarejanja potnih listov sta bila ob-
sojena pred zagrebškim sodiščem dva Juda Julius
Brunner in Jan Langer, ki sta e Češkega prebežala v
Jugoslavijo ter se naselila v Zagrebu s ponarejenimi
potnimi listi. Langer je na svojem potnem listu spre-
metil letnico iz 1938 v 1939, s čemer si je hotel
zagotoviti daljše bivanje v naši državi. Brunner pa
je vzel potni list nekake Weissa ter nanj prilepil
svojo fotografijo, da se je tako imel e čim izkazati.
Brunner je bil obsojen vsega skupaj na 3 mesece
strogega zaporu ter na 1000 dinarjev globe, Langer
pa na 1000 dinarjev globe pogojno. Oba sta bila
s sodbo zadovoljna, ni pa bil zadovoljen državni to-
žilec.

* Novo nemško gimnazijo v Zagrebu so sloves-
no odprli dne 19. t. m. Slovesnost je začel z uvod-
nim govorom evangelijski škof dr. Popp, ki je med
drugim dejal, da je smešno misliti, da bi ta nemška
gimnazija v Zagrebu pomenila kako germanizacio.
V imenu hrvatske barice oblasti je spredovoril od-
delni načelnik prof. Skorjač, nato sta se govorila
nemški konzul Doppl ter novi ravnatelj profesor
Kuha.

* Avtobus pade v jarek. Dne 19. t. m. je vozil
avtobus iz Zagreba skozi Remetinec v Petrinjo. V
Remetincu je šofer Stank. Andrašević izgubil moč
nad volanom, narkar je avtobus zdrsnil v jarek b
cesti. Avtobus se je močno pokvaril, ker e vsi že-
lezni deli zviti. Pri tej nesreči so bile žrtve e
več ali manj poškodovane: 10 letna Slavica Vidmar,
Ana Vidmar, 64 letna Pavlina Prekrat in 38 letni
zastopnik. Obznanje preiskujejo, kdo je kriv
nesreče.

* Dva domova za slepe in gluhoone otroke
grade zdaj v Zagrebu na Josipovcu. Oba domova
bosta stala drug zraven drugega, vendar ločeno. V
dom slepih otrok pojde 200 goincev, v dom glu-
honemih pa 100. Oba doma bosta veljala 10 milij-
onov dinarjev. Tako dva domova bo baneka oblast
Hrvatske zgradila tudi v Splitu, in sicer bo za sle-
pe otroke prostora za 50, za gluhoone pa za 100
otrok. Pravijo, da se bo število gluhonemih še bolj
pomnožilo, ker je mnogo otrok na Hrvatekem, ki

Ljubljana, 21. sept.

Gledališče

Drama. — Začetek ob 20. uri:

Sobota, 21. septembra: »Romeo in Julija«.
Otvoritvena predstava. Red Premierski.
Nedelja, 22. septembra: »Romeo in Julija«.
Izven.

Ponedeljek, 23. septembra: »Pohujšanje v Do-
lini Sentflorjanski«. Red Premierski.
Torek, 24. septembra: »Pohujšanje v Dolini
Sentflorjanski«. Red Torek.

Sreda, 25. septembra: »Pohujšanje v Dolini
Sentflorjanski«. Red Sreda.

Četrtek, 26. septembra: »Pohujšanje v Dolini
Sentflorjanski«. Red Četrtek.

Petek, 27. septembra: »Razvalina življenja«.
Red Premierski.

Radio Ljubljana

Sobota, 21. sept.: 7. jutranji pozdrav, 7.05
Napovedi in poročila, 7.15 Pisan venček veselih
zvokov (plošče), 12. Plošče v venček povežimo,
da vas malo razvedrimo, 12.30 Poročila in ob-
jave, 13. Napovedi, 13.02 Plošče v venček pove-
žimo, da vas malo razvedrimo, 14. Poročila, 17
Otroška ura (Manca Komanova), 17.30 Preže-
nimo skrb (plošče), 17.50 Pregled sporeda, 18
za delopust igra Radij. orkester, 18.40 Pogovori
s poslušalci, 19. Napovedi in poročila, 19.20 Nač.
ura, 19.40 Objave, 20. Zunanjepolitični pregled
dr. Al. Kuhar, 20.30 To storil je neznan ko-
ren... Vesela igra. Za radio napisal Ježek. Iz-
vajajo člani rad igral. družine, 22. Napovedi in
poročila, 22.15 Za vesel konec tedna igra Ra-
dijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 21. sept.: Belgrad: 20.50 Zab. konc.
rad. ork. — Zagreb: 21.15 Lahka gl. — Budim-
pešta: 20. Vesel večer — Rim-Turin-Florenca:
19.30 Zab. gl. — Beromünster: 21.05 Opereta —
Sottens: 17. Konec lahke gl. — Praga: 21.40 Zab.
gl. — Brno: 19.40 Gl. program za otroke —
Bratislava: 19.45 Narodne pesmi — Toulouse:
19.45 Zab. gl. — Andora: 20.45 Orientalska gl.
Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA,
YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini. —
YUF YUF (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ame-
riko — 3.00 Oddaja za Severno Ameriko.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunaj-
ska cesta 43; mr. Hočvar, Celovška c. 62 in mr.
Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Mestna zdravniška dežurna služba

Mestno zdravniško nedeljsko službo bo opravljal v soboto od 8 zvečer do ponedeljka do 8 ju-
traj mestna zdravnica dr. Žitko Jožica, Pleteršni-
kova 13-I, tel. 47-64.

so imeli meningitis, po boleznih oglušelo, zdaj so pa
še otmeli.

* Novi rektor zagrebške univerze vaeuč. prof.
dr. Stjepan Ivšić je bil dne 19. t. m. slovesno ustoličen.

* Na Hrvatskem tudi kmetje obsojajo zaradi
draganje. Hrvatski listi poročajo iz Banjaluke: Sod-
nik okrajnega sodišča je obsodil 16 kmetov na po
meseč dni zaporu in po 500 dinarjev globe, pogojno
za leto dni, ker so korožo predrago prodajali.

* Potresni sunki v Mostarju se vsak dan na novo
ponavljajo. Ti sunki sicer niso močni, vendar so
ljudje zaradi njih močno preplašeni.

* Divje svinje delajo veliko škodo tudi na Hr-
vatskem, zlasti pa okoli Petrinje. Poročajo, da se je
tjakaj priklatila velika tropa divjih svinj, ki hudo
gospodarijo po koruznih njivah in krompirju. Zlasti
se kmetje boje velikankega merjasa, kakršnega še
niso videli. Lovci in kmetje so napravili za njimi že
več pogonov, vendar doslej še vedno brez uspeha.

* Omejen lov na Hrvatskem. Na pobudo hrvat-
skega kmečkega lovkega društva je zdaj tudi vin-
kovsko okrajno lovsko društvo sklenilo, naj se le-
tos jeseni lov na divjad skrajno omeji, ker je divjad
preteklo zimo prehujo trpela. Lovi posameznih lov-
cev na zajec in fazane so sploh prepovedani. Od
6. oktobra naprej pa naj se ob nedeljah in praznikih
prirejajo le skupni lovi na zajec in fazane, vendar
tako, da odpade na vsakega lovca le po en komad
vsake živali.

Tri žene pri stodinarski mesečni plači

V Anamu je mnogoženstvo nekaj tako samo
po sebi umnevnega, da ima tudi pisarniški sluga,
ki na mesec ne zasluži več kot deset jenov (nekaj
več kakor 100 din) dve do tri žene. Tako je pri-
povedovala gospa Nokuro Suzuki, žena japo-
nske generalnega konzula v Hanoju (francoska
Indokina) tamkajšnjemu dopisniku lista »Yomiuri«.
Pri večjih slovesnostih, kot je na primer poroka
ali pogreb, ne gledajo na stroške. Vse mora biti
čim bolj slovesno in imenitno. Imeli smo slugo,
je rekla imenovana gospa, ki je zaslužil na mesec
deset jenov, pa je izdal vsaj šestkrat toliko za
pogreb.

Isti poročevalec se je pogovarjal tudi z neko
domačinko iz Anama. Mnoge zanimivosti iz svoje
domovine mu je povedala ta gospodična. Med dru-
gim tudi to: pri nas zasluži moški približno 30
do 50 jenov na mesec (350 do 600 din). Kdor za-
služi največ, dobi 160 jenov. Delavec v tovarni
dobi na dan okoli 60 senov (6 din). Take zaslužke
imajo domači ljudje. Evropejci imajo neprimerno
višje plače. Tudi če so navadni delavci, dobe vsaj
340 jenov na mesec.

Priznati moram, da je pri nas mnogoženstvo
zelo razširjeno. Naši možje ne rečejo: za ženo si
bom vzjel to in to, ampak: kupil bom to in to
deklet. Dekleta pri nas v resnici prodajajo in ku-
pujejo, čeprav obstoji kupnina navadno le v po-
ročnih darilih. Saj imajo nekaj podobnega tudi
Japonci, kjer so v navadi poročna darila po imenu
Yuino.

Rodbinski poglavar ima nad člani rodbine skoraj
neomejene pravice. Prvi za njim je najstarejši
sin. Če družinski poglavar umre, razdele njegovo
imetje med sorodnike tako, kakor določi najsta-
rejši sin. V nekaterih družinah, zlasti trgovskih,
ima žena malo več vpliva na moža, vendar le
samo tako dolgo, dokler je še mlada.

Rešilni pas s svetilko

Iz Lodona poročajo, da so sestavili nove vrste
rešilni pas, ki bo zelo koristen brodolomcem po-
noči, ker jih bo moglo zapaziti na veliko dal-
javo. V višini levega ramena je na pasu prit-
jena majhna, pa močna žarnica, ki se takoj sama
prižge, kakor hitro se baterijamodi v morje.
Baterija razvija električni tok celih osemdeset ur.
Če v tem času ne pride pomoč, je brodolomec že
itak zgubljen.

Kdor ljubi glasbo izbere MENDE RADIO

za enkrat še vedno
po starih cenah!

Okusna oblika — Izredno povoljna cena.
Pogonska sigurnost — Čistoča zvoka.

MODEL 1940-41

Zastopstvo za Ljubljano in okolico:

Radiotehnik ŠETINA Fr., Ljubljana, Domobranska 27, tel. 32-64

— Vpisovanje v ekonomsko-komercialno viso-
ko šolo v Zagrebu za zimski semester 1940-41 traja
v rednem roku od 25. septembra do vključno 5. ok-
tobra 1940. Pri vpisu naj vsak aluštati prinese se-
boj tele originalne dokumente: 1. krstni list, 2. spr-
devalo višjega tečajnega izpita z realke, realne ali
klasične gimnazije, trgovske ali pomorsko-trgovske
akademije, 3. spričevalo oblasti o svojem obnaša-
nju, če je preteklo že več ko 6 mesecev, odkar je
zapustil šolo, 4. potrdilo davčne oblasti, koliko davi-
ka plačajo starši, 5. štiri mehke fotografije v veli-
kosti 6x9.

— Drzne tatvine. Dne 18. septembra 1940 je
neznani zlikovec vlomil ob četrni na 20 v hišo št. 92
pri dr. J. Drnovšku, odvnetku in Brezicah in ukra-
del 4 moške obleke, dozo ter še nekaj drugih stvar-
i. Izrabil je priliko za vlom ravno ko so bili domači
pri večerji pred hišo na verandi. Prišel je skozi od-
prto okno a ceste na drugi strani hiše in je po isti
strani odšel. Vlom so domači takoj zaznali in obve-
stili policijo, ki je takoj izvršila obširno racijo po
mestu in okolici, toda brez uspeha. Za vlomilcem ni
sledu. Vrednost plena znaša 10.000 din. — V noči
od 15. na 16. septembra je bil izvršen vlom v tra-
fiko g. Slaniča M., kjer so neznani storilci odnesli
za 8000 din raznega monopolnega blaga in okrog

ne bo tako samotno, se je sedaj drugič poročil.
Kljub svojim 90 letom je še čil in čvrst ter stalno
obiskuje vsak dan razne mariborske kavarne. Pri
teh znameniti poroki je opravil poročne obrede
stolni vikar g. Pribožič, prišli pa sta bila ženinov
brat vladni svetnik v p. Ivan pl. Raizner ter
njegov nečak podpolkovnik v p. Rudolf pl. Raiz-
ner. Novoporočencema želimo, da bi jima pote-
kalo skupno življenje v sreči in zadovoljstvu do
skrajnih mej usojenega življenja!

Jesenice

Gasilska četa Jesenice, samaritanski oddelek,
priredi v nedeljo, 22. septembra v Delavskem domu
na Savi »Vinsko trgatve«. Čisti dobicek je name-
njen za nabavo potrebnega inventarja za samaritan-
ski oddelek.

Gasilska četa KID — Jesenice priredi v nede-
ljo, 22. septembra ob 3 popoldne na športnem sta-
dionu KID vzorne vaje, gimnastične vaje, nastop sa-
marij. odseka, gasilske vaje z orodjem. Ob 6 pe-
ski koncert, ob pol 8 zvečer vprižori na prostem
narodni igrokaz »Divji lovci« s petjem v 4 dejanjih.

Ljubavni roman mlade, lepe ruske grofice in smelega,
postavnega huzarskega častnika!

Maria Andergast, Olga Čehova, Otto-Tressler, Gustav Frühlich

Delanje se vrši v Rusiji in na Poljskem v vojnem času. Hude
borbe, spijonaža, ujetništvo, pred vojnimi sodiščem, obsoda, tiki
pred izvršitvijo smrtnih kazni, beg, zaplajanje in ljubezen, ki
preživlja vse težave vojnih spopadov...

Danes premiera! — Ob 16., 19. in 21. uri

Vera Lubenska

KINO MATICA • telefon 22-41

Pozor! Kod dodatek predvajamo najaktu-
alnejše filmsko poročilo sedanje dobe:

Alarm nad Londonom

Evakuacija otrok, beg v zaklonišča, življe-
nje v milijon. velenosti, zračni napadi itd.

CLARC GABLE in MYRNA LOY, popularna filmska zvezdnika in filmu
senzacija, peklenskega tempa, brzih podvigov in močne vsebine!

Skrivnost Amazone

Film o ljudeh železnih živev, katerih življenje je izpostavljeno neprestanim
opasnostim! — Izredno napete scene — ganljiva vsebina in tisočera izne-
nadenja v tem filmu bodo zadržala vsakogar!

PREMIERA DANES! KINO SLOGA, tel. 27-30

Predstave ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 10.30 (znižane cene) ter
ob 15., 17., 19. in 21. uri

LJUBLJANA

Občinski krompir je že na trgu

Prodaja se po 1.50 din — Dobite ga tudi na debelo, kolikor hočete

Krompir, ki ga je kupila mestna občina za ljubljansko prebivalstvo, je že prispel. Danes ga je prispelo 6 vagonov ter je bilo nekaj tega krompirja takoj preplavljenega na trg, kjer ga je prodajalo tržno nadzorstvo s svojimi organi neposredno konsumentom po ceni 1.50 din za en kg. Na tej stojnici bo ta krompir prejemalo tržno nadzorstvo vsak dan. Ni se bati, da bo krompirja zmanjkalo, ker bo tržnemu nadzorstvu možno, da iz skladišč mestne občine stalno dobiva zadostne količine tega krompirja, poleg navedenih 6 vagonov krompirja dobi občina tudi še nadaljnje količine, ki so deloma že na poti, a večje potrebe, to je za količine od 50 kg navzgor pa bo mestna občina oddajala krompir iste vrste v svojem skladišču v milarni na Tržaški cesti. Nakaznice za ta krompir se daje v Mestni hranilnici v Prešernovi ulici, ki je iz ljubiznosti prevzela tozadevno denarno poslovanje. Iz mestnega skladišča na Tržaški cesti se krompir prodaja le neposredno konsumentom in sicer od najmanjše količine 50 kg navzgor po din 1.40 din za kg. Stranka mora prinesiti vreče sama. Mestna hranilnica posluje za stranke vsak delavnik od 8 do 12.30.

1 Maša za turiste in izletnike bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob 4.30 zjutraj, pred odhodom vseh prvih jutranjih vlakov.

1 Fantovski odsek Trnovo vabi vse redne članke, starešine in podporne članke, da se udeležijo občnega zbora, ki bo v nedeljo, 22. t. m. ob 10 dopoldne v društveni dvorani. Iskreno vabljeni tudi drugi katoliški fantje iz Trnovega.

1 Brezime ovadne proti trgovcem in zasebnikom pridejo v koš. Uprava policije dobiva dnevno anovadne ovadne proti raznim trgovcem in zasebnikom, češ da kupijo oziroma skrivajo razne življenjske potrebščine. Uprava policije sporoča, da odeslej ne bo uvažala postopka proti anonimno ovadenim osebam, ker se je izkazalo, da so take ovadne večinoma brez podlage in povzročajo oblastem samo mnogo brezplodnega dela.

1 V Ljubljani so umrli od 13. do 19. septembra 1940: Florjančič Marija, 74 let, postrežnica, Vidovdanska c. 9; Fabijan Marijeta, 79 let, služkinja, Vidovdanska c. 9; Seemann Ema, roj. Kosler, 80 let, vdova zdravnik, Celovška c. 70; Florjančič Teozija, 36 let, posestnica, Vodnikova c. 287; Koisnegg Jožefa, s. Viktorija, 74 let, Marijina sestra, Vidovdanska cesta 3; Dolinšek Jera, r. Žitnik, 82 let, prevzitarica, Vič 49; Štefan Marija, r. Avbelj, 74 let, žena delavca toh. tov., Kopaliska ul. 3; Kraljič Helena, r. Brezic, 85 let, učiteljica, Crna vas 296. — Brajer Ciril, 46 let, trgovski pomočnik, Poljanski nasip 52; Končan Franc, 44 let, banovinski cestar, Črni vrh 93 pri Škofji Loki; Ostanek Franc, 71 let, uradnik drž. žel. v p., Pohlina ul. 9; Zajc Peter, 49 let, delavec, Brdo 17; Jelovčan Franc, 52 let, poljski dinar, Železniki; Bertonec Anton, 23 let, akademik, Kranj; Čojzova cesta 12; Fajon Bogomil, 25 let, elektromonter, Grajska planota 1; Kračman Franc, 28 let, delavec, Cesta dveh cesarjev 275; Brenčič Silva, 1 leto, hči poljskega dinarja, Ziberše 40, obč. Rove pri Logatcu; Abramčič Jože, 12 let, sin hranil. uradnika, Kamnik, Štna 22; Treven Ljudmila, 14 let, hči delavca, Brod 22, obč. Dolenci; Logatec; Mlakar Branko, 3 mesece, sin varilca, St. Pavel pri Preboldu; Tekavčič Dušan, 1 leto, sin knjižgoveškega pomočnika, Hinje 22, brez Novo mesto; Lackner Gertruda, 65 let, žena učitarja, Randal 13, obč. Mozelj pri Kočevju; Grošelj Rafael, 36 let, poštni služitelj, Stranska pot 19.

1 V Stritarjevi ulici št. 6 v Ljubljani, pri franciskanskem mostu, se sedaj nahaja optik in urar Fr. P. Zajec, torej ne več na Starém trgu. Samo kvaliteta optika.

1 Za mestne reveže so darovali: g. A. Volk, veletrgovec z žitom, moko in poljskim pridelki, povodom odkritja spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju 100 brezplačnih nakaznic po 3 kg pšenične moke; g. R. Miklauc iz Lingarjeve ul. 3 v počastitev spomina pok. ge. Marije Česnik din 200; g. Ivan Laznik iz Jegličeve c. 10 v počastitev spomina svoje pok. matere ge. Marije Laznik din 200; g. Slavo Simončič iz Rožne doline c. X-18 v počastitev spomina pok. poš. insp. g. Vrečka Jakoba 100 din ter A. L. iz Ljubljane v počastitev spomina pok. ge. Marije Kavčič 100 din. Mestno poglavarstvo se vsem dobrotnikom najtopleje zahvaljuje tudi v imenu obdarovanih.

1 Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grelnice.

1 Tatvine koles se množe. Kakor da bi kolesarski tatovi računali s tem, da bo jesen kmalu pregelna večino kolesarjev a cest, tako so pohiteli v zadnjem času in kraje kolesa kar se le da. Včerajšnji policijski dnevnik, ki prinaša med drugim tudi prijave o ukradenih kolesih, je izšel za dva dni. V teh dveh dneh pa je bilo samo v Ljubljani prijavljenih devet tatvin koles. Večina koles je bila zopet ukradena izpred gostiln, nekaj pa so jih odpeljali tudi z dvorišč in izpred trgovin. To pot so tatovi izbirali sama boljša kolesa, ki so bila še dobro ohranjena in lepo opremljena. Skupna vrednost vseh devetih ukradenih koles znaša 8.400 din. Vse kaže, da romajo ukradena kolesa takoj iz Ljubljane, kjer jih najbrž v skritih podeželskih delavnicah predelavajo, tako da jih ni mogoče več prepoznati. Omejiti pa bo te tatvine mogoče le, če bodo prijati predelovalci.

1 Avtomobilske srake. V Ljubljani se vedno bolj množe tatvine raznih predmetov iz avtomobilov. Zdi se, da se je nekaj delomrznežev spravilo na to, da kakor erake pregledujejo tuje avtomobile in odnašajo z njih vse, kar se le odnese. Izurili so se že toliko, da odpirajo celo zaklenjene avtomobile, ki stoje brez varstva na cestah. Najbrž je med tatovi tudi kak bivši mehanik, ki se spozna na odpiranje zaklenjenih avtomobilov. Posebno radi obiskujejo avtomobilske srake Bethovnovu ulico, kjer je vedno precej avtomobilov. Tako je predvčerajšnjim pobral neznan tat trgovcu Josipu Sliharju iz avtomobila, ki ga je pustil v Bethovnovi ulici zavoj rjavega manufakturnega blaga, kos sivga blaga, 3 m marenga blaga in še nekaj drugih malenkosti, v skupni vrednosti nad 3.000 din. Podobna nesreča se je zgodila zasebnemu uradniku Hubertu Grilu, ki se je pripeljal iz Majšperga v Ljubljano. Zvečer je pustil voz v Franciskanski ulici in odšel v kavarno. Ko je prišel zopet nazaj, je opazil, da je zadnje okno avtomobila utrto in da je tat skozi odprtino vzel s sedeža zavitek, v ka-

terem je bilo sedem knjig, ki jih je Gril kupil predvčerajšnjim za 500 din. — Predvčerajšnjim ponoči pa je na Lončarski stezi nekdo odmontiral Gagliu Otonu z osebnega avtomobila srednji žaromet, vreden 650 din.

1 Suknje, ure in vse mogoče krajejo tatovi po Ljubljani. »Tula« uro z veržico, vredno 1000 din, površnik, zimsko moško obleko, športni suknjič in precej moškega perila je neznan tat ukradel iz spalnice Avgusta Skaberneta na Mestnem trgu. Celotna škoda znaša 6.600 din. — V Kladezni ulici je Kočevar Franciški bil ukraden plašč in hubertus v vrednosti 1.900 din. — Nekaj obleke vredne 465 din je bilo ukradeno iz zaklenjene barake za orodje na Opekarski cesti Rudolu Gradu. — Z vajeniškega doma je nekdo ukradel Demšarju Radoslavu kovčeg s perilom, vreden 300 din. — Veliko posodo z ocelno kislino vredno 290 din, je tat ukradel izpred železniškega skladišča trgovcu Krisper Antonu.

1 Prometne nesreče. Včeraj ob pol 11 dopoldne je podrl kolesar na Miklošičevi cesti pred Vjazemno zavarovalnico 63-letno Zorman Marijo, stanujočo na Cesti na Brdo. Žena je dobila poškodbe na glavi. Popoldne okrog pol 5 pa je tramvaj na Masarykovi cesti v bližini glavnega kolodvora podrl 16-letnega Marjana Moleta, sina univ. prof. v Ljubljani. Fant je hudo potolčen po glavi. — Uradnik državnih železnic Jelen Jakob, stanujoč v Streški ulici pa je včeraj popoldne padel s kolesa in se hudo potolkel po glavi in rokah. Vse ponesrečence so prepeljali v bolnišnico ljubljanske reševalci.

MARIBOR

3600 otrok na mariborskih meščanskih in ljudskih šolah

S srednješolci vred se letos v Mariboru šola 6500 mladih ljudi

Maribor, 20. septembra.

Nedavno smo objavili v »Slovenec«, koliko srednješolcev se je letos vpisalo v mariborske zavode. 2928 dijakov in dijakin zbira učenost v letošnjem letu na mariborskih treh gimnazijah, na trgovski akademiji in dveh učiteljskih. Med srednje šole pa spadajo tudi meščanske šole, ki imajo letos tudi precej naraščaja. V širi mestne meščanske šole (brez dekliske meščanske šole šolskih sester) zahaja letos 1587 dijakov in dijakin. Na obeh deških meščanskih šolah je letos vpisanih 865 učencev. Se vedno je bolj zasedena 1. deška meščanska v Kerkovi ulici, pa tudi II. deška meščanska v krasni novi stavbi v Zolgerjevi ulici na desnem bregu Drave je skoraj prenapolnjena. Obe dekliske meščanski šoli v Cankarjevi in Miklošičevi ulici pa imata letos 722 učenk. Zanimivo je to, da je meščanskošolskih učencev in učenk dosti nad polovico iz okoliških občin mariborskih. Vsa ta okoliška mladina sili pretežno na meščanske šole, da ima potem pot odprto v razne obrtne poklice. Ker pa okoliške občine ne morejo vzdrževati lastnih meščanskih šol, so navezane samo na mestne

m Za veliko medklubsko motociklistično in avtomobilsko dirko v nedeljo, dne 22. t. m., ob 14.30 na dirkališču Tezno se je prijavilo rekordno število tekmovalcev iz vseh krajev Jugoslavije. — Pričakovati je s strani občinstva velika udeležba, zaradi tega prosimo, da si občinstvo že v predprodaji nabavi vstopnice pri »Putniku«. Avtobusi na razpolago od 13. ure naprej.

m Zdravniško nedeljsko službo za nujno pomoč članom OUZD ima v nedeljo v odsotnosti rajonskega zdravnika dr. Lojze Toplak, Pobrežje, Aleksandrova cesta 6.

m Šahovski turnir za prvenstvo Maribora. V četrtek zvečer se je vršilo drugo kolo šahovskega turnirja za prvenstvo Maribora. Breš je premagal Kešiša, Babič Marvina, Stupan Certaliča, Kukovec pa Marotja, dočim sta bili partiji Dasko : Regoršek in Bien : Gerželj prekinjeni. Za prekinjeno partijo v I. kolu sta se Babič in Gerželj zedinila na remis. Stanje po II. kolu je sedaj naslednje: Kukovec 2, Babič 1 in pol, Breš, Dasko, Regoršek 1 (1), Maroti, Stupan, Gerželj 1 (2) (1), Bin 0 (1), III. kolo se bo igralo v torek, 24. t. m., zvečer v kavarni Orient.

m Gostovanja v mariborskem gledališču. Uprava mariborskega gledališča je že zaključila za prihodnjo gledališko sezono dvoje gostovanj, ki se bodo vršila tudi v abonmaju. Tako bo nastopala bivša priljubljena primadona Pavla Udovičeva v opereti Sv. Anton vseh žaljubljenih patron, mladi Tomica Neralič, sin nekdanj tako priljubljenega baritona Franja Neraliča, pa bo nastopal ali v Deslibesovi operi Lakme ali v Gounodovem Faustu. Mladi pevec je eden najboljših basistov zagrebške opere.

m Uspeh zadnje amnestije. Zadnja amnestija je za področje mariborskega okrožnega sodišča zadel 102 primera. Od tega je že 40 jetnikov nastopilo svojo kazen ter so sedeli v zaporih jetnišnice okrožnega sodišča, ostalih 62 pa kazni še ni nastopilo. Vsem tem se je izpremenil zapor v denarno kazen, katero morajo plačati tekom treh mesecev, to je do 6. decembra t. l., v primeru pa, da je ne plačajo, pa bodo morali kazen odsedeti. Če kazen plačajo, se jim izpremeni nepogojni zapor v pogojnega za dobo dveh let. Pri okrožnem sodišču pa so sedaj precej skeptični glede uspeha te amnestije ter so prepričani, da bodo po 6. decembru dobili večino obojencev spet v apartmanu svoje jetnišnice. Amnestiranci bi namreč morali plačati za vsak dan zapore 25 dinarjev, kar pa je pri takem, ki bi moral sedeti več mesecev, že precejšnja vsota: za 10 mesecev zapore približno 7500 din, to si ne more vsak privoščiti. Nekaj jih bo kazen že raje plačalo, zneske, katere bo dobilo okrožno sodišče od teh, pa bo treba potem izplačati orožni-

1 »Vera Lubenska« in »Alarm nad Londonom« v kinu Matič. Od danes naprej predvaja kino Matiča premiero izrednega filma »Vera Lubenska« s Gustavom Fröhlichom, Marijo Andergaet, Olgo Čehovo in Ottonom Tresslerjem v glavnih vlogah. Film je delan po romanu »Pustolovščine mladega gospoda na Poljekem«. Dejanje, ki je zelo zanimivo, se godi med vojno v Rusiji in na Poljekem. V filmu so pričarane krvave borbe, ujetništvo, obsodbe na smrt zaradi vohunstva, beg tik pred ustrelitvijo itd. Kot dopolnilo pa bodo obiskovalci kina Matice videli senzacionalni reportažni film »Alarm nad Londonom«. Najaktualnejši dogodki sedanjih dni, o katerih čitamo toliko v dnevnem časopisu.

1 Pri Šiligoju se dobijo vse »Knjižnice«, ki so še v založbi. Med zadnjimi priporočamo zlasti »Otroci k Jezusu« in prelepo knjižnico »Moli«. Gospodom katehetom obrtnih šol priporočamo Lovšinov »Katoliški verouk« v treh delih.

1 Kino na Viču bo drvi začel spet obratovati. Dajali bodo najlepše filme. Za začetek bodo drvi dali film »Kraljica Viktorija«.

1 Film »Skrivnost Amazonce v kinu Sloga! V tem senzacionalnem filmu, ki je močnejši od poznanege filma »Vragi neba«, nastopata popularna filmska umetnika Clare Gable in Myrna Loy. Prizorišče izredno napetih dogodkov je vedno nemirna Kitajska. Clare Gable kot filmski žurnalista snema najnovejše vojne dogodke. Boriti se mora neprestano s svojim rivalom od konkurenčne trdke, Myrna Loy je hrabra aviatarka, ki prinaša serum proti razsajajoči koeri. Mladi reporter se zaljubi vanjo. Film je vreden, da si ga vsak ogleda.

1 Uprava Kina Sloga sporoča cenjenemu občinstvu, da bodo pričenši z nedeljo 22. t. m. vsako nedeljo in praznik redne matinejske predstave ob 10.30 po znižanih cenah 4.50, 6.50, 8 in 10 din.

šole. Šele nedavno je bilo urejeno vprašanje prispevka okoliških občin mestu za vzdrževanje njegovih meščanskih šol, s katerimi ima mestna občina veliko stroškov, saj vzdržuje poslopja, poleg tega pa ima v letošnjem proračunu predviden še prispevek upravnemu odboru drž. meščanskih šol v znesku 288.780 din.

Mariborske mestne ljudske šole (brez deške vladnice na drž. učiteljsku in brez dekliske vladnice na učiteljsku šolskih sester) obiskuje letos 1898 otrok, ki so večinoma iz mesta, le neznan odstotek otrok je iz okolice. Na deških ljudskih šolah je 940 učencev, od katerih odpade polovica na desni breg Drave, kjer je le ena šola, dočim so na levem bregu kar tri. Razumljivo, da je pri takem stanju deška ljudska šola na Ruski cesti silno preobremenjena in prenapolnjena ter se vedno bolj kaže nujnost po novi ljudski deški šoli na desnem bregu Drave. Pa tudi pri dekliskih ljudskih šolah ni nič boljše. Dekle je v ljudskih šolah 958 in tudi teh je v eni ljudski šoli na desnem bregu Drave (ki razpolaga še z nekaterimi razredi v stari magdalenski ljudski šoli) toliko, kakor v treh šolah na levem bregu Drave.

kom, ki bodo lovili tiste, ki kazni ne bodo plačali, pa po 6. decembru tudi ne bodo hoteli prostovoljno nastopiti zapora.

m Drzna tatvina v trgovini. V četrtek dopoldne med 11. in 12. uro je neznanec izmaknil majhen pisalni stroj s kovčgom vred iz trgovine s papirjem Antona Korena v Gosposki ulici. V tem času je bila v trgovini precejšnja gneča, kar je izrazil tat ter vzel stroj, ki je bil na tleh blizu vrat. Stroj je znamke Torpedo ter vreden 3000 din. Gosp. Koren je razpisal za najdbo stroja nagrado 400 din.

m Mura naplavila truplo nemškega vojaka. V Murskem dvoru, občina St. Ilj v Slov. gor., je naplavila Mura truplo mladega, kakih 25 let starega moškega, oblečenega v uniformo nemškega vojaka. Na notranji strani pasu na hlačah je imel višito znamko z imenom »Gefreiter Bauer Heinz«. Truplo je ležalo kakih 7 dni v vodi ter so ga spravili v mrtvašnico v St. Ilju, kamor je prišla naslednji dan ponj nemška vojaško-zdravniška komisija iz Gradca ter ga odpeljala čez mejo. Člani komisije so pripovedovali, da je vojak utonil skupaj z nekim drugim tovarišem v Gradu. Drugega utopljena še niso našli.

m Nemški bolničarji in bolničarke za Zemun. Skozi Maribor so se peljali v treh vagonih z brzovlakom nemški bolničarji in bolničarke v svojih uniformah v Zemun, kjer bodo nameščeni v znanem taborišču za besarabke Nemce. Bilo je okrog 100 bolničarjev — pripadnikov SS oddelkov ter okrog 50 tako imenovanih »rjavih sester« — kakor se v Nemčiji imenujejo bolničarke.

m Zanimiva tatvina zasebnih pisem. Ko se je mudila zasebnica gospa Ana Zavadilic v Splitu na odmoru, je nekdo vlomil s ponarejenimi ključi v njeno stanovanje na Trgu Svobode št. 6. Vlomilca pa niso zanimali razni vrednostni predmeti, katere bi si bil lahko prisvojil, temveč nekaj drugega. S ponarejenimi ključi je namreč odprl tudi omaro za knjige ter je pobral iz predala 300 do 350 zasebnih pisem, katere je gospa tam hranila. Kdo je bil tat in zakaj se je zanimal samo za ta pisma, je zaenkrat še uganka.

m Orkestralni odsek Glasbene Matice, ki je v pretečnji sezoni pokazal prav lepe uspehe, prične s ponovnim delom v sredo, dne 25. t. m., ob 20. v prostorih drž. dekliske meščanske šole v Miklošičevi ulici. Umetniško vodstvo je tudi letos v rokah kapelnika g. kapetana Jos. Jiranka. Novi člani, ki so pripravljali prostovoljno sodelovati, naj se javijo med vajo.

m Abiturienti, sprejeti v V. letnik učiteljske, se zberejo v ponedeljek, 23. t. m., ob 8. zjutraj v Alojzjevi cerkvi k službi božji. Po sv. maši odhod v šolo.

Posebno pazite, kaj bolnik pije!
Pitje ni le za zdravega človeka selo vajno, temveč tudi za bolnika mnogokrat važnejše od hrane!
Zato pijte Vi in Vaš bolnik čim težje nalo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna ono z rdečimi srci!
Prospekte in vsa potrebna navodila pošlje zastoj in z veseljem: Uprava zdravinega kopališča
SLATINA RADENCI

Celje

c Na Lisci je zagorela elektrika. Priljubljena planinska postojanka Lisca je letos mnogo pridobila. Podružnica SPD v Zidanem mostu je izvedla elektrifikacijo te lepe postojanke. Otvorili električne razsvetljave je prisostvovalo mnogo ljubiteljev priljubljene izletne točke, prišli so planinci iz Ljubljane, Celja, Zidanega mostu, Laškega, Ravnoburgja, Kimskih toplic in celo iz Zagreba. Slavnost je povzdignila slovenska pesem, ki jo je tako lepo lep znani pevski zbor iz Jurklostra. — Elektrifikacija je prvo pomembnejše delo SPD, sedaj pa ima podružnica v načrtu napeljavo vodo v h koč. Vodo bi zajeli pri cerkvi sv. Josta.

c Zvišanje prejemkov državnim uslužbencem. Prizadet državni uslužbenec piše: Pri vseh akcijah državnih uslužbencev za zvišanje plač slišimo med prvimi tudi zahtevo vrnitve polnih osebnih (gradinjskih) doklad poročenim uslužbenkam. Pri tem se vsiljuje uslužbencu, ki mora družino preživljati samo s svojo plačo, vprašanje: Ali bi ne bil še vedno na boljšem, če bi — poleg žene — imel tudi še ta odtegljaj, t. j., da bi b. a. n. mesto enega (žene) celo dva (možev in ženin) odtegljaj in kako bi se temu odpomoglo, da bi tudi moja družina prišla na vsaj približno isti dohodek kot tovariš, cigar družina lahko računa z dvema, četudi okrnjenima plačama? Ker so odtegljaji vedno nekaj neprijetnega, bi bilo pač najboljšo tako, da bi v onem primeru, ko sta oba zakonca v službi, tudi oba prejemala polne službene prejemke, a oni uslužbenki, katerih žene nimajo nobenih prejemkov, naj bi dobili za 30% povišane plače. To bi bilo sicer še vedno veliko manj nego pri tovarišu, kjer sta mož in žena v službi, vendar pa bi bil polžaj tudi za njega nekoliko znosnejši celo brez povišanja sedanjih plač. Dajle bi se moralo vsem uslužbencem s samo eno družinsko plačo, ki nimajo niti lastnih hiš, niti cenejšega stanovanja v javnih poslopih, izplačati vsaj še 20% stanovanjske doklado. Tako bi bilo gmotno vprašanje vsaj za silo rešeno tudi brez splošnega povišanja plač.

c Celjski šah: Rezultati 6. kola spominskega turnirja dr. A. Schwaba: Fajš : E. Csörgö 1 : 0, F. Schneider : Habenus remis, F. Csörgö : Esih 1 : 0, J. Schneider : Regner 1 : 0, Rajšek : Hajsinger 0 : 1, Golja : Medved 1 : 0, Pukmajster : Ahlik 0 : 1, Verčkovnik : Slimšek — prekinjeno, Domanjko : Mirnik — prekinjeno. Prekinjena iz 4. kola: F. Schneider : Rajšek 1 : 0. Stanje po 6. kolu: F. Csörgö, Fajš in J. Schneider 6, F. Schneider 4½, Golja 4, Domanjko, Verčkovnik 3½ (1), Mirnik in E. Csörgö 3 (1), Hajsinger 3, Habenus 2½, Slimšek 1 (2), Ahlik, Esih, Medved, Rajšek in Regner 1. Pukmajster 0 točk.

c Pri Hmeljarski zadrugi v Zalcu naj dvignejo vsi vreče, ki so lansko leto dobavili hmelj v lastnih vrečah, najkasneje do 25. septembra.

c Celjsko mestno avtobusno podjetje je prodalo dva stara avtobusa za promet na otok Krk, drugega pa v Sinj. Tretji avtobus je prodalo podjetje v Ljubljano.

c Licenciranje bikov za l. 1940. Dne 25. septembra bo ob 8. dopoldne na mestnem sejišču licenciranje bikov sivo pšenične pasme za območje celjske mestne občine. Vse bikoreje poziva mestno poglavarstvo, da privedejo svoje živali licenčnovalni komisiji.

c Zaradi nujnih del na omrežju bo mestna elektrarna ukinila dobavo toka v nedeljo 22. septembra v mestu od 8—11, v okolici pa od 8—13. Omrežje je smatrati kot da je pod napetostjo.

c Osebnih avtomobil, kateremu so odpovedale zavore, je treščil z vsro silo v drevo na Frankolovem pri Celju in se skoro popolnoma zdrobil. Poškodovani so bili tudi potniki.

c Požar v graščini Zalag pri Petrovčah. Predvčerajšnjim ob 1. ponoči je izbruhnil ogenj v graščinski mkozolcu v Zalogu, last baronice Bianputhon. Kozolec je zgorel do tal s senom, otavo in orodjem, tako da znaša škoda okrog 70.000 din. Na kraz požara so prihiteli gasilci iz Lopate in Arje vasi. Storilec je najbrž požigalec poslopij inž. Lenka in poslopja v Petrovčah.

c Nedeljsko službo za člane OUZD bo imel jutri v nedeljo dr. Premšak v Cankarjevi ulici.

c Vrtnar Andrej Medved se bori s smrtno. O prometni nesreči pod železniškim podvozom, kjer je tovorni avtomobil zadel celjskega vrtnarja Medveda in ga pritisnil ob voz, ob katerem je šel, smo že poročali. Medvedu je raztrgalo črevo in se bori z življenjem.

Ptuj

Na igrišču SK »Drave« v Ljudskem vrtu bo jutri (v nedeljo) ob pol 16 zanimiva in zabavna »Old-boy« nogometna tekma ali: »Debeli« proti »Suhim!« Ker bo pri tej tekmi dovolj prilike za emeh in razvedro, si bo gornjo »tekmo« vredno ogledati!

Smrtna kosa. V tukašnji bolnišnici je umrl te dni g. Vauxvič Jakob, 72letni posestnik iz Lancove vasi. Pokopali so ga v četrtek. Naj počiva v miru!

Samega sebe je obstrelil pri neprevidnem ravnanju s pištolo 25letni posestnik sin Andrašič Ignacij iz Slapnice. Kroglja mu je udarila v levo stegno. Zdravi se v bolnišnici.

Obiščite danes ali jutri knjižnico Prosvetnega društva, kjer si lahko izposodite mnogo prekrasnih knjig! Knjižnica je v minoritakem samostanu, dohod z Minoritskega trga.

Dijaki ali dijakinja sprejem v popolno oskrbo. Nadzorstvo in pomoč pri učenju. Naslov se poizve v podružnici »Slovenca« Ptuj.

Moč ljubezni je sijajno prikazana v filmu

Ljubezen državnega pravdnika

Mojsterska igra slavnega francoskega karakternega igralca Harry Baura daje filmu največjo umetniško vrednost. Tudi igralke Betty Stockfeld, Jeanne Prevost in drugi odlični igralci ne zaostajajo. / Sedaj zopet redno predvajamo najnovejši Foxov tehnik.

K programu smo dodali tudi film domače proizvodnje, ki predstavlja »Zale« in njih slovesno otvoritev. Film je izdelala družba Emona-Film in z njim pokazala, da tudi sami nekaj zmoremo.

— Predstave ob 16., 19. in 21. uri! —

KINO UNION, tel. 22-21

KULTURNI OBZORNIK

Razstava Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu

V našem skromnem umetniškem hramu je prvkrat razstavljen kolektivno zbirko svojih del mladi slikar Riko Debenjak. Njegov debut na odru naše likovne umetnosti je, to moram zapisati takoj spočetka, uspeh, kakršnega smo pri mladih umetnikih le poredko vajeni. Pogostoma se namreč zgodi, da naši mladi umetniki, želeč skorajšnje priznanja, prehitro stopijo z deli pred javnost, mnogo je namreč na njihovem delu še solskega, še več nezrelega, veliko pa tistega, čemur bi rekli površnost in pomanjkanje avtoritete. Drugače je z Debenjakovim delom. Po šoli v Belgradu ga je gnala želja za novimi umetniškimi izkušnjami, kar je povsem naravno, v Parizu, kjer je še dandanes vrela najvišje evropske umetnosti. Kolikor že daje bivanje v Parizu možnosti razcveta mlademu slikarju, tako bi se človeku zdelo nujno, da se z vso vno omekne kakšne pariške šole, poseže malce do Van Gogha in drugih ter od tu prične svojo umetniško in življenjsko pot. Ne mislim, da bi taki rasti umetnostne individualnosti Debenjak povsem mimo šel, vendar je v glavnem ta mladi umetnik napravil dejanje, ki je za naše pojme skoraj nenavadno in tuje, namreč, z vso ljubeznijo se je oklenil starih, klasičnih, visokorenesančnih mojstrov. S tem se je odločil za pot, ki je, lahko rečemo, ovinkasta, ki pa tako, kakor nobena — v našem času — govori o visoki osebnosti slikarjevi. Marsikaj nam pove z umetnostno razvojno in estetsko stališča ta Debenjakova opredelitev. Novi umetniški rod temeljito zapušta negotova tla subjektivnosti ali eksprezivnosti, kakor se je že pri nas nazval dostikrat skriti diletantizem. Zopet se uveljavlja zaničevanje »akademizma« in znanje o slikarskem predmetu, in v našem primeru vidimo slikarja, ki nad leto dni dela na sliki »Goriška Madonna«, ki ni v bistvu nič drugega, kakor ena sama apoteoza starih, visokorenesančnih mojstrov in pa njihove velike umetnosti. Ta zagrizena vztrajnost, odpoljena po brezprimerni ljubezni do starostnosti, izvirja tedaj iz generacijske danosti, je pa za umetnostno osebnost nadvse pozitivna in je absoluten porok, da bo prav ta podoba prvo kvalitetno delo v galeriji osebnega razvoja slikarja Debenjaka. Drugo veliko delo gotovo ne bo več »klasičistično«, ne bi pa moglo kvalitetno dozoriti brez tega, rojenega ob delavnici renesanse. Lažji bi bil morda uspeh pogledati delo sodobnega eklektika, ki tu poseže v arhaiko, ondci cenj renesančno kompozicijo. Toda ta ljubezen do starih, — ki gotovo temelji tudi v osebnem nastojenju pesnika-umetnika, — je bila vzmet, da je umetnik sam prehodil vso dolgo pot od renesančnega detajla in kompozicije, pa do osebnega sloga, kakor je viden n. pr. v »Nunski cerkvi«. In to je za tako kratko dobo, kakor jo obseja naša razstava, dovolj, zame pa je že to dejstvo dokaz velike umetnostne potence R. Debenjaka.

Razstava, ki je prav za prav le zbrala membra disjuncta R. Debenjakovega ustvarjanja, vendarle določno pojasnjuje umetniški razvoj tega mladega iskalca lepote. Doba šolanja v Belgradu je zastopana z akvareli »Ohride«, »Manastir Manasije«, »Sveti Dimitrije« in olji »Zatišje II.«, »Zeleni venec«. Tu je Debenjak bil na poti, da postane tipičen kolorist belgrajske šole. Vendar je tudi tu že vidna ona osebna nota, ali bolje nastojenje, ki je, rekli bi lirčno, pesniško. Nežna in občutena barva ter neka iskrenost in intimnost v podajanju »Zeleni venec« predmeta že izkristalizirajo formo, ki je značilna za vso Debenjakovo umetnost. »Glava deklice«, kakor bi jo pred 200 leti videl rokokojski slikar, je nekak omen za Debenjakovo pot v Parizu. Opoj mesta, v katerem žari umetnostna genialnost najmočnejše in najčisteje, mesto z zbirkami največjih mojstrovin človeškega uma in umetnostnega hotenja, mesto z edinstvenim ambijentom in podobo, je utisnilo

nov pečat njegovi umetnosti. Ljubezen in iskanje je dal »starim«, vendar je tudi sodobnost s svojimi problemi stala ob strani časom, ki so že odmaknjeni. V tej dobi je nastala »Goriška Madonna«, ki je najverjetneje zrealo umetnikove notranjosti. Apoteoza Pariza in domače zemlje, oddolžitve Slovence in predanost umetnika, nadzemski svet in poljsko tihožitje, skratka vse to, o čemer pripoveduje legenda slike same: Marija je z Jezusom v lepi goriški zemlji počivala pod starim drevesom, zaupno se ji je približal slovenski kmet s kruhom in dete Jezus je našlo svojo družbo med dvema slovenskima otrokoma. Legendarni svet torej, ki je našel trdno oporo v piramidalni zgradbi visokorenesančne kompozicije — minuli časi — ter realistični detajli, kakor je tihožitje in kmet in sodobna slikarska tehnična rešitev, kar vse je za Debenjakovo osebno umetnostni razvoj imelo postati važnejše in usodnejše.

Srečanje s sodobnostjo, morda bolje s Parizom, nam posreduje »Notre-Dame«. Zopet je osnovni ton barve ugašen na lirčno, čustveno dojemanje predmeta, dočim sta kompozicija in pa forma razgibani in polni življenja. Utrip žive danosti je bil močnejši kakor preteklost in podoba umetnostne individualnosti R. Debenjaka stopi močno v ospredje. Zelja po razkritju zadnje tajne v umetnosti, ki se je družila ob ljubezen do klasičnega pri delu »Goriška Madonna«, ki je eno osnovnih gibal tega zrelega umetnika, je rodila še več zrelih podob, ki jih vidimo na razstavi. Zlasti značilne so risbe (tinte, ogelje). Naravnost minuciozno gledani predmet, dovršen z mnogim intelektualnim trudom se umakne virtuozno slikovito pojmovani formi »Pevka iz Music-hall-a«, hipni impresiji, kakor jo je že dojelo umetnikovo srce, v vsej življenjski polnosti, za svoj veliki umetnostni inventar. »Slanik« s svojo značilno barvo, kakor bister pogled na mali delček vesoljskega, tiha idiličnost in »tihožitje« »Maison des oubliettes«, večerni oblaki nad pariško krajino, most na Seni in pozna jesen, topla in bogata, kakršno more ustvariti le francoska zemlja, tiha ubranost in zasanjanost nature morte »Zatišje I«, vsa ta pisana množica, vzeta iz realnega sveta, najde interpretacijo v asketskem poetu, poetu, ki mu notranje zorenje skoraj ne da miru in oddiha. Neverjetno je hiter umetnostni razvoj n. pr. od klasičnega kolorita do sodobne barvne problematike. Le to razvije v tretji dobi razvoja, ko se umetnik preseli v domovino. Plemenitost loubreških form, tiha poezija in ubranost visokorenesančnega sveta, polnost življenja Pariza, je kakor odmev spreletela platna in risbe, nastale na slovenskih tleh, vendar predstavljata »Nunski cerkev« in »Kozolec« že novo problematiko, problematiko človeka, ki bo poslednji pil umetnostni sok iz domačih tal, brez klasične tradicije in opore. Debenjak je na teh platnih pogumno in kvalitetno našel vsa ta vprašanja, v še večji meri pa v risbah glav (št. 43, 44, 46). Tod je dozorela kvaliteta, odpadla je »šolac«, le rahel in daljni je spomin na Louvre. Na tej steni visita dva avtoportreta. Prvi je nekoliko robusten, mlad, željan, fenomenov sveta in vprašanji umetnosti. Drugi pa je zrel moč, ki je doživel ogromno spoznanj in ki mu je poslednji umetnost in zopet umetnostni srčika in visoka etična maksima v življenju. V tej sobi visi še podoba slikarjeve matere. Upodobljena je mati, sedeča na stolu, v skoraj prazni, tihi sobi. Morda je skupinsko delo nekoliko šibko, morda je tudi barvno monotona, vsebinsko, čustveno pa je nekoč v zrelih tleh dojemal svoja nesmrtna dela le veliki Rembrandt.

Razstava slikarja Rika Debenjaka bo prav gotovo za vsakega ljubitelja umetnosti veliko doživetje. Želim le, da bi umetnik skoraj okrevljal in nadaljeval započeto, tako plodno delo.

Dr. S. Mikuž.

Pred današnjo otvoritvijo slovenske Drame

Shakespear-Zupancič: Romeo in Julija

Slavko Jan in Vida Juvanová slovenska Romeo in Julija

Danes se bo odprlo Narodno gledališče v Drami s premiero velikega klasičnega dela: Shakespearjevo ljubezensko zgodbo Romeo in Julija. To delo največjega svetovnega dramatika so v Ljubljani že večkrat predstavljali, toda današnja prire-

ditev bo novost v treh stvarih: prvkrat se bo igrala v novem prevodu našega največjega pesnika in prevajalca Otona Zupanciča (prej so igrali v Cankarjevem prevodu iz nemščine), prvkrat se bo poizkusil z režijo Shakespearja režiser dr. Bratko Kreft, ter bo nastopil v naslovnih vlogah igralski par Slavko Jan in njegova gospa Vida Juvanová. Tako bo predstava zelo zanimiva ter bo dostojno, skoraj senzacionalno odpravila letošnjo sezono. Režiser je inscenacijsko postavil vso dramo v bližino Shakespearjevega časa, to je — kuliserije ni pojmovalo veristično, temveč jo je poenostavil do skrajnosti ter s tem pripomogel do veljave Shakespearja, pa tudi blesteči Zupancičevi besedi. To je storil lahko z upravičeno zavestjo, da stoji naš dramski ansambl na tako visoki stopnji igralske kulture, da je zmožen interpretirati Shakespearja res po shakespeare in da se ne potrebuje v dekoraciji podrobnosti naturalističnih pripomočkov. Zato postavlja to velepesem ljubezni in sovraštva v stilizirano okolje, osnovno odersko sceno, ki jo je ustvaril s pomočjo scenografa inž. Frana: Prosenjca, glavno prizorišče, vhode in balkon. Stremel je za tem, da poveže žive ljudi z vsemi psihološkimi otenki z vso resničnostjo in romantičnostjo, ki jo izžarevajo v sebi.

na akademiji, ki je imela namen izdajati svoja dela predvsem v latinščini, vendar pa je iz tega kroga tudi v slovaščini izšel njegov Slovar ter gospodarsko znanstveni spisi tajnika Fladyja. Društvo pa je z leti zaspalo, ni bilo ne prepovedano, ne ustavljeno, temveč so se člani razkopirali pod silo razmer, ki je tedaj trla slovaškega inteligenta. To Bernolakovo društvo je bila ustanovljena za izobraževanje, da buji v njih narodnega duha. Pozneje so se zbrali nekateri mlajši člani tega društva v Budimpešti in ustanovili leta 1834. Društvo ljubiteljev jezika in književnosti slovaške, ki pa se je leta 1850, tudi samo po sebi ohladilo in prenehalo. Tedaj pa je eden izmed članov Radlinski zamislil posebno društvo za ves narod, za preproste ljudi, ne za inteligente, ter začel, ko je dobil od nitranskega kanonika Tvrdohe 1000 zlatnikov, ustanovljati slovaški literarni klub, ki je 15. sept. 1857 v Trnavi ustanovil Društvo sv. Vojteha. To društvo je sklenilo izdajati slovaške knjige, pisane v katoliškem duhu ter knjige za katoliške ljudske šole. Iz tega se je razvilo današnje veliko ljudsko prosvetno podjetje, ki je pod prejšnjim madžarskim pritiskom vzdržalo slovaškega duha v najširših ljudskih vrstah ter ga naučilo brati. V vsem je izvrševalo naloge naše Mohorjeve družbe ter izdajalo poleg najbolj razširjenih molitvenikov, tudi leposlovna dela ter narodno vzpodbudna. Ob 70. letnici so jo počastili najvidnejši predstavniki

narodnega in državnega življenja ter ji čestitali k jubileju in njenemu delu, ki je bilo zaslužno za vero, narod in državo. In to priliko so porabili katoliški Slovaki zato, da so ustanovili v Trnavi Katoliško akademijo, ki bo imela nalogo pripraviti nov prevod sv. Pisma, preučevati in voditi katoliško znanstveno življenje ter dajati smernice vsemu katoliškemu javnemu delovanju. Tako so oživili tradicijo izpred 174 let ter poudarili katolištvo kot sestaven del današnjega preporoditeljskega dela v slovaški javnosti.

Razstava Ljuba Ravnikarja v Galeriji Oberšnel. V nedeljo se odpre v Galeriji razstava olj in akvarelov slikarja Ljuba Ravnikarja, ki to pot prvkrat stopa pred slovensko občinstvo s svojimi deli. Ljubo Ravnikar se je rodil v Ljubljani leta 1905 ter je študiral nekaj časa na dunajski umetnostni akademiji. Zadnja leta živi v Ljubljani. Sedaj je zbral svoja tihožitja in pokrajine, največ v oljni tehniki, pa tudi v akvarelu, katerega predvsem sigurno obvlada. Pokrajina ljubljanske okolice, kar Magdalenska gora, Jeseniška tovarna ter razpoloženje po naših njivah v najrazličnejših letnih časih, je snov njegovega čopiča. Ljubitelje likovne umetnosti bo vsekakor zanimala ta razstava, na kateri se predstavljajo z izbranimi deli nov slikar.

Slovaška obdelava poljskega zgodovinarja. V Spisih filozofske fakultete slovaške univerze je izdal Slovak, vseuč. prof. dr. Eugen Perleček, razpravo na 211 straneh pod naslovom »Historia polonica Jana Długosza in nemški letopis«, v kateri skuša dokazati v štirinajstih poglavjih, da je Poljak Długosz, prvi poljski zgodovinar, za svojo slavno zgodovino poljskega naroda porabljal tudi nemške letopise. Tako prinaša slovaški profesor zanimiv znanstvena dognanja k poljskemu zgodovinarju.

Angleški ministrski predsednik Winston Churchill ogleduje ruševine, povzročene od nemških letal

ŠPORT

Ljubljana : Železničar

Zreb je odločil, da se srečata že v IV. kolu liginega tekmovanja, brez dvoma naša najboljša kluba. Železničar se nam predstavi kot prvak Slovenije, Ljubljana pa kot zastopnik Slovenije v bivšem državnem prvenstvu. Z jutrišnjim srečanjem se bo na samem terenu videlo kdo je sposobnejši, da nas še nadalje zastopa v finalnem tekmovanju, ker zmagovalac bo tudi najresnejši pretendant za končnega zmagovalca.

Železničarji so borbeni in poletni ter jih prav radi tega ni podcenjevali. Ljubljana bode morala zastaviti vse sile, da popravi svoj položaj v tabeli, da nas preseneti z lepo premišljeno igro prežeto s poletnim štartom in voljo do zmage.

Tekma se prične ob 16. uri. Ob 13.30 nastopita dve vojaški enajstori, ob 15. uri Jadran proti Ljubljani, tako, da bode tudi za ravajane gledalce obilen program.

Atletske tekme SK Ilirije

SK Ilirija priredi jutri zanimiv medklubski atletski miting, ki bo eden največjih v tej lahkoatletski sezoni. Ker bodo na tem tekmovanju sodelovali najboljši slovenski atleti, je pričakovati tudi od strani občinstva velike udeležbe. Poleg najboljših ilirijanskih atletov kakor je ing. Stepišnik, Račić, bodo sodelovali tudi najboljši atleti SK Celja, Železničarja, Maratona, Planine, Primorja in Bratsva.

Poleg poznanih slovenskih rekorderjev ing. Stepišnika in Račića bodo startali še Pleteršek, Goršek, Zorko, Košir, Klinar, Oberšek, Bratovž, Pohar in drugi. Pričakovati je pa še večje udeležbe, kajti nekateri klubi o katerih se ve, da bodo sodelovali, doslej še niso oddali svojih prijavi. Poleg slovenskih atletov so povabljeni na to tekmovanje tudi najboljši hrvaški in srbski klubi.

Medklubsko tekmovanje SK Ilirije bo torej eno največjih tekmovanj v tej sezoni ter bo obenem prava revija najboljših slovenskih atletov. Tekme bodo v nedeljo ob treh popoldne na sokolskem telovadišču v Tivoliju. Med vsemi slovenskimi atleti vlada za to tekmovanje veliko zanimanje, saj se s precejšnjo gotovostjo računa, da bo padel kak slovenski ali morda jugoslovanski rekord.

Korotan : Hermes

Na igrišču Korotana na Rakovniku se bo jutri ob 13.30 pomeril eden najstarejših klubov v I. razredu z novincem Korotana, ki se je po šestih letih zopet povzpelj v prvi razred. Čeprav je Hermes rutiniran klub in lahko s precejšnjo gotovostjo računa na zmago, bo moral kljub temu napeti vse sile, ako hoče odnesti obe točki.

Teniško klubsko prvenstvo SK Ilirije

Danes in jutri, dne 21. in 22. septembra se vrši na igriščih pod Cekinovim gradom klubsko teniško prvenstvo SK Ilirije. Igrali bodo: dame posamezno, gospodje posamezno, juniorke posamezno in juniorji posamezno. Če bo dopuščal čas, bo odigrano tudi prvenstvo gospodov v dvojce.

Nastopili bodo vsi najboljši igralci in igralke SK Ilirije, ki so dosegli velike uspehe na letošnjem prvenstvu dravske banovine in državnem prvenstvu, ter si zato lahko obetamo zanimivih partij.

Začetek danes v soboto ob 14. uri in v nedeljo ob 8. uri. Vstop prost.

Moste : Grafika

To bo tipično prvenstvena tekma za točke. Graficari, kakor tudi Moščani se bodo hoteli kot novinci v prvem razredu častno uveljaviti. Oba kluba se zavedata kako težko je priti v prvi razred, zato se bosta potrudila, da si naberejo potrebnih točk in tako zagotovijo obstoj v prvem razredu. Zmagovalca je težko določiti naprej: Moščani so zadnje čase močno napredovali, graphicarji pa se tešijo s tem, da proti Moščanom še niso izgubili prvenstvene tekme.

Tekma se bo igrala na igrišču Most ob 13.30 ob vsakem vremenu.

Atletski dvoboj Gorenjec : Bratstvo

Radl skrajno slabega vremena se v nedeljo ni vrši lahkoatletski dvoboj med ASK Gorenjec in SK Bratstvom. Med omenjenima kluboma se bo vršil dvoboj v nedeljo, 22. septembra ob pol 4 popoldne na igrišču ASK Gorenjec za Krekovim domom.

Jugoslavija : Romunija v nogometu

Jutri se odigra v Belgradu reprezentančna nogometna tekma med jugoslovansko in romunsko nogometno reprezentanco. Za to tekmo vla-

da izredno veliko zanimanje po vsej državi zlasti pa v Belgradu, kar je razumljivo, saj si bosta stala nasproti dva enakovredna nasprotnika, o katerih ni mogoče nič gotovega povedati kdo bo zmagal. Doslej sta odigrali obe reprezentanci 20 tekem in jih je Jugoslavija izvojevala v svojo korist 10, tri so ostale neodločene, sedem so jih pa pobasali Romuni. Istočasno igrata v Bukarešti B reprezentanci obeh držav in vlada tudi za to srečanje veliko zanimanje v vseh jugoslovanskih športnih vrstah.

Atletski dvoboj Grčija : Nemčija

Lahkoatletski dvoboj med grško in Nemško reprezentanco se bo vršil 28. t. m. v Atenah v krasnem marmornatem stadionu. Nemška reprezentanca prispe v Atene z avionom v treh skupinah. Po končanem dvoboju z Nemčijo bodo 30 t. m. odpotovali grški atleti v Carigrad na balkanske igre, ki bodo 5. in 6. oktobra. Za Grke bo srečanje z Nemčijo dober predtraining, ki jim bo zelo prav prišel v Turčiji.

Akcijski odbor za ustanovitev

Slovenske lahkoatletske zveze

V resoluciji, sklenjeni, dne 1. septembra 1940 v Celju, ne priznavamo sedanje Slovenske atletske zveze, ker de iure in de facto ne obstoja. Radi tega javljamo onim klubom, ki so v sklopu tega akcijskega odbora, kakor tudi atletom, članom teh klubov, da ne smatrajo več merodajne sedanje Slovenske atletske zveze, ampak edinole Akcijski odbor za ustanovitev Slovenske lahkoatletske zveze in da nobene stvari več ne vlagajo Slovenski atletski zvezi.

Če so v zadnjem času prejeli kako korespondenco glede Balkanijade, naj atleti to nemudoma, v kolikor že niso storili, sporoče svojim klubom.

Akcijski odbor je stopil v stik z Jugoslovansko vrhovno atletsko zvezo ter bo prijave poslal direktno tej Vrhovni Zvezi

Finska proti Nemčiji v telovadbi

Sedaj, ko se je finski šport po finko-ruski vojni zopet poživljal, so se tudi nemški in finski telovadci dogovorili za dvoboj, ki bo 10. novembra. Kraj sicer še ni določen, vsekakor pa pričakujejo Nemci, da se bo to svedčano izvedlo na njihovih tleh. Od dosedanjih treh tekmovanj so si Nemci priborili dva, enega pa so Finci izvojevali v svojo korist. Zadnjikrat so se pomerili Nemci in Finci leta 1938 v Helsinkiju in so tedaj zmagali Nemci v razmerju 346,60 : 340,30 točk.

To so veliki športniki

Lahkoatletski troboj med Nemčijo, Finsko in Švedsko, ki je bil nedavno v Helsinkiju, daje še vedno dovolj povoda za razna razmetavanja v mednarodnih športnih vrstah. O Fincu Matti Jaervinu pravijo, da je bil najboljši finski mož na polju. On se je pojavil na tekmovališču, je sčel gorjnj del trenirke medtem, ko je hi-če-trenirke kar obdržal na sebi ter se je postavil na startu. Kopje je sčrčalo 73.79 m daleč in s tem je bilo vse tekmovanje v metu kopja tudi odločeno. Nikkanen, ki je bil precej slabši, je prišel »samo« na 68.95 m. škoda, da letos ni bilo olimpijskih iger, kajti Matti Jaervinen je v taki formi kakor še nikoli popreje. Letos bi si zasluženo priboril olimpijsko zmago.

Fini finski možje so dalje Rajasaari, Laehdesmeki in Strasskrubb. Temovalec za troskok Rajasaari je že 31 let star. bil v zadnji vojni z Rusijo in vendar ga v Evropi še nihče ne doseže v troskoku. Skače elegantno in lahko Siguren je in dovolj dober za 15.40 m! Laehdesmaeki je resen športnik ter ima jo Finci v njem dobrega zastopnika lahke atletike. Strasskrubb je točasno najboljši tekač čez zapreke na dolgi progi. Je zelo hiter, dalje odlični sprinter in kar plava preko zaprek.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

ZSK Hermes — nogometna sekcija. Glede jutrišnjih prvenstvenih tekem naj si vsi igralci I. in juniorske skupine še danes ogledajo tozadevno objavo pri hišniku na našem stadionu.

ZFO

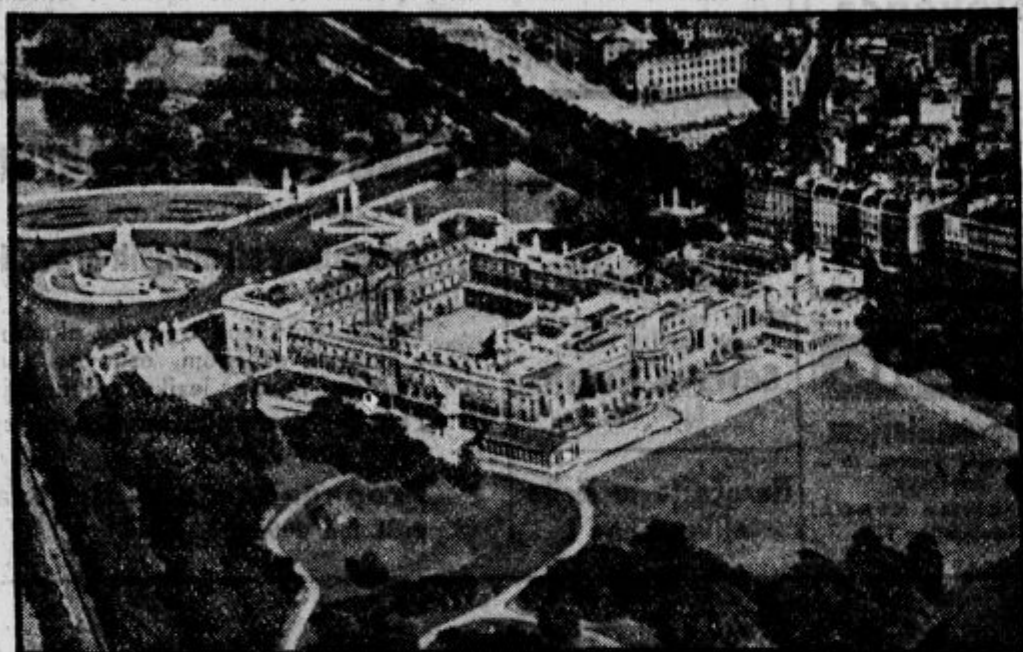
Tekme za telovadni in športni znak

Danes popoldne ob pol štirih in jutri popoldne ob devetih se vrše na ljubljanskem stadionu tekme za telovadni in športni znak ZFO. Ako bi bilo danes vreme deževno, da tekem ne bi mogli izvesti, potem se vrše iste samo jutri popoldne. Ove tekmovalec, ki si izberejo vožnjo na kolesu, morajo imeti s seboj lastne kolesa.

Kdor še ni knjižice »Telovadba in športni znak« poslal ZFO, naj jo prinese s seboj h komisiji, pri kateri se morajo javiti vsi tekmovalci Bog Zivi!

Buckinghamska palača in parlament v Londonu

Središči svetovne angleške politike

Buckinghamska palača v Londonu. Poročajo, da je bila zadeta že od petih bomb

V Londonu ima še danes Buckinghamska palača tisti položaj, kot ga je nekoč imel kraljevi grad v Berlinu ali Tuilerije v Parizu. Če jo primerjamo z drugimi evropskimi dvorci, je Buckinghamska palača razmeroma precej majhna. Prvotno ni bila določena za sedež angleških kraljev, ampak za Buckinghamške vojvode, ki so imeli važno vlogo v angleški zgodovini. Angleška kraljevska rodbina si je izbrala Buckinghamsko palačo za svoj sedež šele leta 1809., ko je prejšnji kraljevski dvorec James v nekem velikem požaru do temeljev pogorel.

Buckinghamska palača ni kaka posebna arhitektonska znamenitost, toda kot sedež kraljeve rodbine je za vse Angleže »srce Londona«. Pa tudi po svoji legi je ta palača srce Londona. Trikotni park kraljevega gradu meji neposredno na Hyde-park, ki leži v središču mesta. Za Angleže, pa tudi za tujce, ki pridejo v London, je kraljeva palača neke vrste romarska pot. Vsakodnevna svečana izmenjava straže z vsemi starodavnimi običaji je redno privlačevala velike množice radovednežev.

Notranjčina palače je obložena z bleskom. Iz velikih, na marmornatih stebrih slonečih dvoran ob vhodu vodijo z belim marmorjem in zlatom okrašene stopnice v gornje prostore. Notranjčina gradu je v glavnem razdeljena v dvorane. Najlepša med njimi so bele prestolna dvorana, močno zeleni salon in dragocena, iz slonovih kosti in zlata sestavljena godbena dvorana.

Angleški kralji seveda nimajo samo Buckinghamске palače. V razdalji 30 km od Londona leži grad Windsor v grofiji Verkhshire na desnem bregu Temze. V grofiji Nortolk ima angleška kraljevska rodbina grad Sandringham. Poleg tega ima še grad Galmoral pri mestu Aberdeen.

V mestnem delu Westminster v Londonu, tik ob Temzi, so bili leta 1299. položeni temelji za veliko zgradbo, v kateri se je tri stoletja pozneje nastanil angleški parlament. Predvsem so morali stavbo v velikem obsegu prezidati. Slog zato ni bil čist, temveč je bil deloma gotički, deloma renesančni. Leta 1834. je požar uničil to veličastno stavbo. V naslednjih desetletjih so Angleži postavili tja novo močujočo stavbo, »House of Westminster«. To je čista gotička stavba. Za dva in pol milijona funtov šterlingov so postavili to močujočo zgradbo velikanskih razsežnosti, tako da so drugi parlamenti v primeri z njo majhne weekend hišice. Arhitektonsko je velika umetnina. Angleži imajo pač dovolj bogastva, da lahko tvegajo tako močujočo stavbo. Vendar je opaziti, da ga niso dali v bogastvo namreč — toliko v lepoto samo, kolikor v razsežnost, sijaj. Palača ima tri velike stolpe, vsak je čez sto metrov visok, vzdolž Temze pa je zgrajena kamnita, četril kilometra dolga terasa, kjer so poslanci radi pili čaj.

Angleški parlament tvorita dva doma: gornji dom (»House of Lords«) in spodnji dom (»House of Commons«). Obe dvorani, v katerih zasedata zgornja in spodnja zbornica sta le dve kaplji v velikem kamnitem morju Westminsterke palače. Gornji dom je bolj reprezentativna zbornica. Ima sicer 700 članov, toda le tretjina lordov se peča s politiko. V nasprotju v gornjem domu je spodnja angleška zbornica trikrat manjša od zbornice dvorane berlinskega državnega zbora. V častni-karski loži je le za 40 ljudi prostora, za druge poslušalce dvakrat toliko, v diplomatsko ložo pa gre lahko nič več in nič manj kot 6 ljudi. Dvorana je ozka in visoka. Na opazovalca napravi vtis velike klubske sejne dvorane. Nima ne tribun, ne govorniških miz, ne ministrskih miz, niti zvišenega prostora, kakor to vidimo v drugih poslanskih zbornicah. Tu je le več ducatov zelenih usnjatih zof, na katerih sede poslanci. V sredini dvorane stoji edina temna miza. Na njej leže veliki v usnje povezani zvezki z angleško ustavo in za-

koni, vendar je ta miza v glavnem simbol iz starih časov, ko je veljala kot nekaj obrambni nasip, meja med dvema verama. Ozka namizna deska je bila edina obramba, ki je ščitila vlado pred napadi opozicije. Desno od mize so sedeli namreč vladni močje, na levi pa je mesto za opozicijo. Le nekaj metrov je takrat ločilo obe stranki. Vso to staro prostorno razdelitev so ohranili Angleži do današnjih dni.

V tej dvorani govori sedaj večkrat Churchill, znan po svojih udarnih govorih, tu je slišati Duff Coopera, Edena in druge, katerih govore potem beremo v časopisih.

Slovenci in Šola za telesno vzgojo

Na ljubljanski univerzi naj se ustanovi stolica za telesno vzgojo

Belgrad, 19. septembra.

Telesna vzgoja na srednjih šolah je bila in bo tudi v bodoče regulator telesnokulturnega gibanja med mladino. Površnemu opazovalcu je mogoče udeleževanje telovadnih, športnih, planinskih in drugih društev zasebne pobude vidnejše in aktualnejše, vendar je treba vedeti in ugotoviti, da imajo največji vpliv v vseh vprašanih splošne in telesne vzgoje baš srednje in njim sorodne šole. Če pomislimo, da obiskujejo te šole ogromne množice di-jastva, in sicer v letih intenzivnega duševnega in telesnega dozorevanja, tedaj je na dlani, da je šola najučinkovitejša ustanova za splošni in posebej še telesnovzgojni preporod inteligentnega naraščaja.

Na kratko bi lahko formulirali telesnovzgojne naloge naše srednje šole takole: disciplinirati mladino, buditi v njej smisel za viteško obnašanje in osebno higijeno, smisel za prikupno zunanost, ki ni nič drugega kot podoba plemenite duše obdane z zdravo telesnostjo, negovati podjetnost in zaupa-nje v sebe s športnimi tekmami, buditi in negovati ljubezen do narave in kmečke vasi z izleti, smučanjem, taborenjem. Da sta telovadba in šport prav uspešni sredstva za to, je danes vsakomur jasno. Prvi in glavni namen šolske telesne vzgoje je zdravo razvedrilo. Vsa vzgojna prizadevanja telovadnih učiteljev pa je treba podrediti in pridružiti splošnim kulturnim prizadevanjem šole, zakaj ne gre za akrobate in atlete, temveč za mladeniče in mladenke, ki bi se naj vsestransko usposobili za višje študije, za življenje. Posebna športna in telovadna vzgoja najposposobnejših, ki bi naj tekmovali in zmagovali svojem v veselje in ponos, je naloga društev zasebne pobude: fantovskih, sokolskih, športnih in drugih.

S problemom napredka srednješolske telesne vzgoje je tesno povezano vprašanje izobrazbe telovadnih učiteljev. Ko smo ustanavljali l. 1938 v Belgradu prvo šolo za telesno vzgojo, smo v našem listu ugotovili, da je ta šola le začasna ureditev izobrazbe telovadnih učiteljev (Slovenec, 11. avg. 1938). S stališča »bolje nekaj kot nič«, smo pozdravili otvoritev šole v Belgradu, ob enem pa smo opozorili na pravilnejšo in trajnejšo rešitev tega vprašanja, to je na ustanovitev stolice za telesno vzgojo pri vseh jugoslovanskih univerzah.

Isto stremiljenje se je pojavilo letos tudi v Belgradu, ko proučujejo vprašanje kako omogočiti slušateljem belgrajske filozofske fakultete, da bi mesto »C« predmeta na univerzi obiskovali po-seben tečaj v šoli za telesno vzgojo z zaključnim izpitom.

Ideja spojitve telesnovzgojnih študij s filozof-sko fakulteto ni nova. Na dunajski univerzi so ustanovili dveletni tečaj za telesno vzgojo že leta 1870; na praški univerzi so imeli slušatelji filo-zofske fakultete od l. 1920. naprej možnost, da

vpišejo telesno vzgojo kot poseben predmet, pre-davanja in praktične vaje pa so trajale šest seme-strov. Od l. 1935. naprej je postala telesna vzgoja na filozofski fakulteti univerze v Pragi enako-praven predmet z ostalimi.

Isti razvoj opazamo tudi v Nemčiji. Kljub te-mu, da so imeli Nemci nekaj starih znamenitih strokovnih šol za telesno vzgojo, nekatere so ime-le celo značaj visokih šol, so jih opustili in ukli-nili, na vse univerze pa so vpeljali nov predmet, telesno vzgojo. Tako so ukiniteli tudi prusko vi-soko šolo za telesno vzgojo v Spandau, ki je imela že več kot 80 letno tradicijo; znamenito berlinsko »Deutsche Hochschule für Leibesübungen« v Char-lothenburgu pa so spremenili v državno akade-mijo, ki je sicer ostala osrednja znanstvena usta-nova, vendar ne za izobraževanje srednješolskih učiteljev, temveč za nadaljevalne strokovne tečaje športnih učiteljev, športnih zdravnikov in slinčo.

Kakor znano, so na filozofski fakulteti po-sebne skupine predavanih. Vsa slušatelji se mora usposobiti za več predmetov. Do tega je privedla praktična potreba. Vezanje telesne vzgoje z dru-gimi predmeti se nam zdi tudi s poklicnega sta-lišča smotno, zakaj le to omogoča, da prevzame mlad profesor, ki ima veselje do športnega ude-leževanja z mladino, več tedenskih ur telesne vzgoje in manj predavanj, v poznejših letih pa, ko popušča telesne moči, ostane le še predavatelj svojih znanstvenih predmetov. Ravno dejstvo, da telovadni učitelji po 20 in več letih naporne službe v telovadnicah in na igriščih opesajo, je privedlo v inozemstvu do poklicnih reform. Sledi, da je rov način študija, ki omogoča, da se bodoči pro-fesorji usposobijo tudi za poučevanje športa in telovadbe, smotnejši na eni strani za stroko, na drugi pa za poklic. Mimogrede omenjamo, da bi privedle te reforme tudi do stanovskega izenače-nja v profesorskih zborih.

V zvezi s težnjo po izpolnitvi slovenske uni-verze in z ozirom na že dosežene uspehe (medi-cinska fakulteta) se nam zdi prav, da ponovno na-glasimo potrebo po ustanovitvi stolice za telesno vzgojo na univerzi v Ljubljani.

Kakor omenjeno, bodo v Belgradu rešili to vprašanje najbrže sporazumno s šolo za telesno vzgojo, katero je ustanovilo ministrstvo za ljudsko telesno vzgojo. Tudi Hrvati so že določili poseb-ne kredite za samostojno izobraževanje učiteljev telesne vzgoje za potrebe banovine Hrvatske. Pro-blem stolice za telesno vzgojo v Ljubljani, postaja po vsem tem vse aktualnejši. To tem prej, ker je po ustanovitvi banovine Hrvatske tudi Slovincem z najvišjega mesta priznana narodna individual-nost. Prepričani smo, da bi mogla dati ljubljanska stolica za telesno vzgojo z ozirom na visoko stop-njo telesne kulture Slovencev odlične rezultate, pomembne za vso državo.

Za jugoslovanske razmere je slovenska telo-vadna, športna in planinska tradicija izredno dra-gocena. Na njej bo treba graditi naprej, da bo gibanje ukoreninjeno v zemlji, ki je rodovitna.

Stolica za telesno vzgojo v Ljubljani naj bi dala športnemu pokretu potrebno usmerjenost in novega poleta. Naši srednji šoli naj bi dala moč, ki imajo smisla za planinstvo in skautizem, telo-vadbo in šport, moč, ki bodo imeli smisla za harmonično mladinsko vzgojo, da bo v resnici zdrav duh v zdravih telesih. Čas, v katerem ži-vimo, zlasti pa bodočnost nam daje slutiti nove in težje naloge, za katere bo potrebna v vseh ozi-rih močna mlada generacija.

Ko se je pred leti pojavilo vprašanje kje naj bo sedež šole za telesno vzgojo, smo opozarjali odločujoče kroge na Ljubljano, kjer imajo ravno najmočnejše panoge športa — lahka atletika, pla-vanje, smučanje in poleg teh še telovadba na oro-dju in planinstvo visoko stopnjo in lepo tradicijo. Tudi smo opozarjali na lepo urejena telovadišča in igrišča v centru Ljubljane in bližnji okolici. Fantovski stadion, kopališče Ilirije, sokolska igri-šča in telovadnice, smučke skakalnice in podobne naprave so zgovoren dokaz, da je v osrčju Slove-nije veliko smisla za načrtno telesno vzgojo. S predlogom nismo uspeli, zakaj odločujoči činitelji so dali prednost prestolnici, kjer je sedež mini-strstva za ljudsko telesno vzgojo, sedež ministrstva prosvete in podobno. Danes pa, ko se pojavlja potreba spojitve telesnovzgojnih študij z univerzi-

Pijan slon kot detektiv

Milwaukee, september.

Neki Oliver Smith je postal pred šestimi me-seci poštni sel. V vsem okraju je bil priljubljen in je užival velik ugled, zlasti še od takrat, ko se mu je posrečilo iz goreče hiše rešiti vso dru-žino, ki bi brez njegove junaške pomoči našla smrt v plamenih. Pred šestimi meseci bi moral dostaviti nekemu denarno pošiljko 100.000 dolar-jev, a je istega dne brez sledu izginil. Nekateri, bilo pa jih je zelo malo, so celo sumili, da jo je stari poštni sel z denarjem kam popihal; vsi, ki so ga bolj poznali, so tak sum odločno zavračali. Policijska preiskava je ostala brez uspeha.

Velik Aladinov uspeh

Tako je preteklo pol leta. Ljudje so že poza-bili na ta dogodek. Tiste dni pa je prišel v Per-ville cirkus z velikim številom živali. Največje zanimanje je brez dvoma vzbudila med občinstvom slonovska dvojica z mladičem po imenu Aladin. Ze pri prvi predstavi so postali prebivalci tega mesteca navdušeni zanj.

Zadari velikih uspehov si ga je hotel glavni klovn Joe White malo privoščiti. White je bil obenem tudi paznik pri slonih, toda ta večer je pozabil na službo. Utrujen in omamljen od pre-velike količine žganja v želodcu, je pozabil pri-vezati majhnega slona, Aladina se je zdela svo-boda nekaj novega in imenitnega. Prijetno se je sprehajal po hlevu. Prišel je tudi v tisti kot hleva, kjer je smrčal paznik, od njega pa se je širil prijeten vonj po žganju. Neka steklenica je bila še odprta. S trobencem ji je zlomi vrat in spil vso tekočino. Precej vinjen se je podal na lov za novimi pustolovčinami. Zapustil je hlev, koračil po mestnih ulicah in prišel na cesto, ki je vodila v sosednje mestece.

Poškodovana drevesca

Na tem potovanju je prišel v dvored, za-sajen z mladimi drevesi. Vesel svobode, poln pre-šernosti je začel s trobencem prevračati mlada dre-vesca ob cesti. Okrog korenin nekega drevesca je bil zavrt kos blaga. Tega je mladi slon dvignil ter igraje se z njim v sveži večerni sapi odšel počasi nazaj proti hlevu.

Naslednjega dne so policijske oblasti pregle-dovale, kakšno škodo je naredil mladi slon na drevesih, da bi vedele, kako naj kaznujejo gospo-

darja. Pri tej preiskavi se je nudil komisiji gro-zen prizor. Na mestu, kjer je našel slon blago v koreninah, je ležalo na pol strohnelo truplo pi-smonoše Smitha. Sedaj ni bilo nobenega dvoma več, da je bil pismonoša žrtev roparskega napada.

To pa še ni zadostovalo. Se to bi bilo treba ugotoviti, kdo ga je ubil in oropal. Aladin je pri-peljal policijo tudi na to sled. Ko je namreč ti-stega jutra hotel Joe White nakrmiti svoje živali, je na veliko začudenje našel mladega Aladina v sladkem snu s kosom blaga v trobeu. Ko si je stvar bliže ogledal, je spoznal, da je to športna kapa.

To odkritje je bilo za nadaljnje raziskovanje posebno važno. Še tistega večera so dognali, da je bila kapa last nekega poljskega delavca, ki je bil zaposlen na eni od tamošnjih farm. Ko so ga privedli pred truplo umorjenega, je priznal zločin. V naglici in razburjenosti je izgubil kapo in ni vedel, da jo je skupno z žrtvijo zakopal.

Robinsonovi potomci stradajo

V Južno Ameriko je prišel SOS klic za po-moč preko radia. Poslali so ga z Juan Fernan-deza, majhnega otočka na jugu Velikega Oceana, kakih sto kilometrov od čiliske obale. Ljudstvo na otoku trpi lakoto, nima živil in ne zdravi. Že tri mesece je čilenska vlada pozabila na to otoke. Poštna ladja, katere je sicer redno mesečno do-važala najnujnejše potrebščine, enostavno ni več prišla. Vlada v Valparaisu je takoj odredila naj-potrebnejše in težko obložena ladja je že na poti.

Majhen otok Juan Fernandez je znan. Tu se je nekoč rešil edini preživeči človek po nesreči na morju, škotski monar Alex Selkirk, ki je moral več let sam živeti na takrat neobljudenem otoku. Po njegovih pripovedovanjih je napisal an-gleski pisatelj Daniel Defoe svoj roman Robinson Crusoe, poleg svetlega pisma najbolj čitane knjigo na svetu. Če bi imel Selkirk radijsko oddajno postajo, kot jo imajo danes na otoku, bi Defoe ne dosegel svetovne slave, svetovna književnost pa bi bila revnejša za ta zanimiv roman.

Kako kaže letos hmeljska kupčija

»Slovenski hmeljar« poroča med drugim: Že zadnjič smo razpravljali o tem, kako težka je ne-gotovitost, v kateri se letos nahajamo, kako bomo vnovčili hmelj. Saj smo končno res imeli podobne skrbi vsako leto, vendar nas je skrbelo navadno le to, po čem bomo prodali, letos pa nas upravi-čeno skrbi, če bomo sploh prodali. Naš hmelj je izključno izvozno blago. Doma ga porabimo le malo, vse ostalo po moramo izvoziti. In v sedanjih težkih časih, ko divja okoli nas strašna svetovna vojna, ki jo vedno bolj občutimo tudi mi, so z iz-vozom od dne do dne večje težave. Na izvoz v evropske države skoro ne moremo računati; ne-kaj tisoč stotov bomo morda prodali, pa bo krita poraba naše domače pivovarske industrije in na-ših evropskih kupcev. Vse ostalo pa moramo spravi-ti preko morja, moramo, če hočemo naš pridelek sploh vnovčiti. Zato pa ni čudno, če hmeljarji vedno iznova sprašujejo, kakšni so tozadevni iz-gledi, saj hmelj je naše življenje, hmelj je za nas vse. Preobširno bi bilo tu razpravljati o vseh raz-ličnih težavah, ki se stavljajo na pot izvozu na-šega hmelja preko morja. Vsak dan je nov položaj in komaj je srečno odstranjena ena ovira, že se pojavi druga, komaj se za silo ugleda ena pot, že jo novi zapletljivi zopet onemogočijo. Toda med-narodna izvozna trgovina, kakor je težka, pa je tudi izredno vztrajna in iznajdljiva. In eno brez dvoma drži: mi bi na vsak način radi spravili naš hmelj tja preko, ameriški uvozniki pa bi ga prav tako na vsak način radi dobili tja. Upravičeno je torej upanje, da se nam bo končno le posrečilo z združenimi močmi odstraniti vse ovire ter prema-gati vse težave in tako skoraj najti pot, način in možnost za izvoz našega hmelja preko morja. Iz-gledi so sicer enkrat taki, pa zopet drugačni, ne-stalni, kakor je danes nestalna vse. Zato pa goto-vosti glede izvoza in vnovčenja našega letošnjega hmelja sicer res nimamo nobene, toda upanje pa je, in to upravičeno upanje. Glavno je, da bo šel, pa četudi nekoliko pozneje, kakor navadno, pozne-je kakor lani, samo da gre. Dotlej pa moramo po-trpeti, kakor smo vedno, dokler nismo mogli pro-dati. Splošno se računa, da bo čez nekaj tednov položaj že bolj ustaljen in bo potem tudi z izvo-zom našega hmelja brez dvoma mnogo lažji.

Španski notranji minister Ramon Seranno Sener. Te dni je obiskal Berlin in Rim

Westminsterska palača, sedež angleškega parlamenta

Nagradna križanka

Tvrdke, ki šele delati reklamo sase po križankah, naj izroče svoja naročila en teden popreje v upravi »Slovenca«.

Rešitev križanke je treba poslati na upravo »Slovenca« pod značko »Križanka do četrtka prihodnjega tedna. — Rešitev križanke bomo objavili prihodnjo soboto.

Med one, ki bodo pravilno razdelili križanko, bomo z žrebanjem razdelili 4 nagrade in sicer za vsakega list »Slovenca« za en mesec zastoj.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	32	33	34	35	36

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. Slavn francoski prerokovalec, ki ga danes zelo čitajo in razlagajo; 10. Rуска reka; 12. Znano gorisko vino; 14. Kratica plemiškega naslova; 15. Specijalna delavnica harmonik v Ljubljani; 18. Telo, ogrodje; 20. Grški bog vetrov; 21. Sleherni; 22. Uradni naziv za lrsko; 23. Pregib, slovnična oblika; 26. Peveka nota; 27. Inž. Prezljevo nadvse uspešno sredstvo proti moljem; 26. Plosovkova enota.

Navpično: 1. Eksotična žival; 2. Sedež čuta; 3. Drgetanje, tresenje; 4. Izraz pri kartah; 5. Tuja beseda za dvojni; 6. Veznik; 7. Prvi zlog besede, ki pomeni rednico, družinskega člana; 8. Univerzitetno mesto v Skandinaviji; 9. Umetnik, pa tudi rokodelc; 11. Oblika čipke, blagovnega vzorca; 13. Priročnik, notes, sveženj listkov; 16. Mohamedan-eko pokrivalo; 17. Kratica nemške strankine organizacije; 18. Veznik; čim...; 19. Ljubljanski bufet; 21. Domača žival; 24. Španska členica; 25. Dva soglasnika, ki sta pogosto skupaj, v srbohrvaščini imata skupen pismeni znak.

Rešitev sobotne reklamne križanke:

Golob & Comp. — Ljubljana-Vič

Vodoravno: 1. Neroda, 6. Kitara, 11. Ost, 12. Ar, 13. On, 14. Bor, 15. Tip, 17. Arabec, 20. Lev, 22. Ček, 24. A.en, 25. Bol, 27. Ab, 29. Čil, 31. Raj, 32. Bo, 33. Nad, 35. Ti, 36. OI, 37. Kad, 38. Krepak, 39. Carati.

Navpično: 1. No, 2. Est, 3. Vrtič, 4. Da, 5. Ara, 6. Koc, 7. In, 8. Abel, 9. Rov, 10. Ar, 16. Peč, 18. Ra, 19. En, 20. Loi, 21. Tank, 23. Kita, 25. Bala, 26. Bodi, 28. Bar, 30. Lik, 31. Roč, 32. bat, 34. De, 37. Ka.

Izrebranci:

1. Pavla Vidmar, abiturientka, Ljubljana VII., Zibertova 25 — dobi: 5 kg terpentinskega mila in 1 ducat toaletnega mila;

2. Loboda Zlata, Ljubljana, Hudovernikova 37 — dobi: 5 kg terpentinskega mila in 1 ducat toaletnega mila;

3. L. Schweiger, Novo mesto, Dr. Režkova 22 — dobi: 1 ducat toaletnega mila, 1 zavojček božičnih svečk;

4. Peternel Ivan, nadlogar, graščina »Strmol«, Cerklje pri Kranju — dobi: 1 ducat toaletnega mila in 1 zavojček božičnih svečk;

5. Antonija Vodopivec, uradnica v »Univerzal«, Domžale — dobi: 1 ducat toaletnega mila in 1 zavojček božičnih svečk;

6. Josip Hribnik, voznik cestne železnice, Ljubljana, Ambrožev trg 6 — dobi: 1 ducat toaletnega mila in 1 zavojček božičnih svečk;

7. Žižek Albin, Maribor, Črtomirova 4 — dobi: 1 ducat škatlic čistila za čevlje;

8. Puncer Ivan, tajnik ereškega načelstva, Murska Sobota — dobi: 1 ducat škatlic čistila za čevlje.

»Slovenca« dobe:

1. Dr. Slavko Oblak, Celje, Breg 15;
2. Škofic Stanislav, dijak, Moste, Bezenškova 26;
3. Stane Pucelj, narednik 21. hidroplanske eskadrila, Kumbor, Boka Kotorska;

4. Klančnik Pavlina, učiteljica, Mošnje, 3 pošta Radovljica.

Izrebranci iz Ljubljane naj dvignejo darila v tovarni Golob & Co., Ljubljana-Vič. Ostalim bo tovarna poslala darila na njihove naslove.

Pazite na prvovrstno damsko znamko »Ilirija«. Kupujte vedno le »Ilirija« izdelke.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda i din; denitovanjski oglaš i din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši snesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu, — Pri oglaših reklamnega značaja se računajo enokolenaka, i mm visoka belitna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglašev treba priložiti znamko.

Službo dobe

Več čevljar, pomočnikov sprejme Gorenjak Konrad v Celju, Gosposka 28.

Sodarskega pomočnika samostojnega, zanesljivega, išče tvrdka F. Cesen, Kranj, Jenkova ulica 25. Nastop takojšen.

Prodajalko

za na deželo, pridno, zanesljivo, pošteno, vajeno tudi gostilne, sprejemem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14160.

Slikarske pomočnike

samo zanesljive in sposobne, sprejemem za daljšo dobo. — J. Ambrožič, Glinska ulica 4.

Kino-operater

vesten, absolutno trezen in zanesljiv, se sprejme takoj. — Ponudbe s točno navedbo dosedanjega službovanja in datumom polaganja izpita poslati na upravo »Slovenca« pod »Izprašani kino-operater« št. 14175.

Službe iščejo

Manufakturstinja

z večletno prakso, zelo spretna in prodajanju ter vestna in poštena — išče mesto za takoj ali pozneje. Ponudbe v upr. »Sl.« pod »Ljubljana« št. 14218.

Prodamo

Najugodnejši nakup

moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Bencinski motor

za žaganje drv in tudi za vsa kmečka dela, premičen, zelo dobro ohranjen, znamke »Slavija« (original) — naprodaj. Rudolf Velepč, trgovina s kurivom, Ljubljana VII., Sv. Jerneja cesta 25.

Lončeni lonci za mast

rabljeni, naprodaj. — Ponudbe v upravo »Slov.« pod »Terakota« št. 14153.

»Kreko« perilo

moške in fantovske srajce ter spodnje hlače itd. — dobi se vedno po izredno nizkih cenah. »Kreko«, Tavčarjeva 3, Tyrševa 31.

Gumbnice, gumba, pišce, monograme, entel, ašur fino in bitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciškanova ulica nasproti hotela Unio. Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Jabolka

prvovrstna, zimaka, do 3000 kg - ugodno prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14201.

Kislo zelje!

Prvovrstno kislo zelje imam vsako množino v zalogi po najnižji dnevni ceni. J. Oražem, Moste. Telefon št. 84-02.

Ekonomično peč

»Kraljica peč«, ki se naloži s premogom le enkrat dnevno, potem pa greje ves dan enakomerno, dobi se v vseh velikostih pri A. Semenič in drug, Ljubljana, Miklošičeva 15, telefon 21-21. (1)

Še je čas

da kupite trpežno dvokolo po znižani ceni v razprodaji pri Podobnik Fr., Rudnik 123, Ljubljana.

Pouk

Gimnazijska izobrazba

pismenim potom. Že nad 15 let obstoječa Vidovičeva dopisna šola v Sarajevu omogoča mladim in odraslim gimnazijsko izobrazbo pismenim potom. Brezplačne informacije daje ravnateljstvo Vidovičeve dopisne gimnazije, Sarajevo, poštni predal 217.

Stanovanja

ODDAJO:

Dvosobno stanovanje

I. nadstropje, v novi hiši, v Domžalah, parket, elektrika, vodovod, najlepša, brezprašna sončna lega - oddam solidni stranki s 1. oktobrom. — Vprašati: Seršen, stavbenik, Domžale.

Posvetva

Hišo z gostilno

z ali brez inventarja, gospodarsko poslopje in posvetvo, na periferiji Ljubljane, prodam. — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Na periferiji« št. 14228.

ISOBE

Visokošolka

išče sobico z zajtrkom s 15. oktobrom. — Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »15. oktober« št. 14213.

Kupujte pri naših inserentih!

Ali

ste že naročili na Slovenca?

Vsak

naročnik zavarovan

Razno

Foto-amaterjem razvija, kopira in povečava Foto-atelje Mancini Ljubljana - Vič

SANITARNE PREDMETE:

kopalne kadi, umivalnike, klozete, stenske školjke, armature, vodovodne in svinčene cevi, fittinge itd. — dobi se še vedno ugodno v železnini

FR. STUPICA, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1

Suhe gobe

zadnje rasti plačujemo po najvišji ceni

Sever & Komp. Ljubljana.

Naročajte in širite »Slovenca«!

Velika banka Beogradu

sprejme nekaj

začetnikov ali mlajših uradnikov (moških).

Pogoji: dovršena trgovska akademija z dobrim uspehom, osnovno znanje kakega tujega jezika, stenografija. Ponudbe z navadnimi prepisi pričeval poslati na

Propaganda a. d. Beograd, pošt. fah 409 pod „1349“

Naročite „Slovenčev“ koledar!

Naročniki Slovenca, Slovenskega doma in Domoljuba ga dobe po 10 din. — Nenaročniki teh listov ga dobe pa po 28 din.

Naročila pošljite na naslov:

»Slovenčev koledar«
Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(51) Potem so se začeli hitro spuščati drug za drugim po vrvi navzdol v pripravljene čolne. V ujetništvo so prišli po suhem, v svobodo se bodo pa odpeljali v čolnih. Sedaj so šele razumeli, kako pretkano so jih roparji zavarovali pred begom. Toda vsa pretkanost roparjem sedaj nič ne pomaga.

(52) Vkrčavanje se je vršilo hitro in v redu. Brez nepotrebnega govorjenja in prerivanja je vsak dobil svoj prostor. Kolikor je bilo treba besed, so bile izgovorjene šepetaje, tako da se je vsa četa vkrčala v tišini.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Nato se je domislil enostavnejših stvari. Dal je popraviti zidove, stolpič, zgraditi zunanje stopnišče in italijansko teraso, o kateri je vedno sanjal. Toda kljub svoji terasi se je dolgočasil.

Nekega dne je dal poklicati uglaševalca, da bi mu popravil star klavir, na katerem je igral včasih kakšno polko. Ta človek, ki je bil nek čudaški iznajditelj, mu je predlagal, naj si postavi na streho eolsko harfo. To je bila pet čevljev visoka, velika škatljica brez pokrova, v kateri so bile napete različne dolge strune, ki so na vetru zvenele harmonično in otožno. D'Argenton je predlog navdušeno sprejel.

Komaj je bil aparat postavljen, se ga je naveličal. Pri najmanjšem vetru so se zaslišali pretresljivi, jokavi zvoki, otožni kriki... hanuau... Jakec je bilo v postelji strašno strah; skril je glavo pod odejo, da ne bi slišal. »Ta harfa mi gre na živce!... Dosti je imam!...« je kričal obupani poet.

Mehanizem so morali demontirati, eolsko harfo odnesti na konec vrta in jo zakopati, da ne bi mogla več zveneti. Toda zvenela je celo pod zemljo. Tedaj so ji nazadnje potrgali strune in jo kamenjali in pohodili kot zbesnelo žival, ki ne mara poginiti.

Ko Šarlota že ni več vedela ničesar, kako bi razvedrila tega, od brezdelja bolanega nesrečnega, je prišla na tole plemenito misel: »Kaj, če bi povabila katerega od njegovih tovarišev?«

To je bil zanjo res žrtev, ker ga je hotela imeti zase, samo zase; toda poetovo veselje, ko je zvedel, da ga prideta obiskat Labassindre in

doktor Hirsch, ji je bilo povračilo za njeno pogumno odločitev. Že dolgo je mislil na razvedrilo, ki naj bi prišlo od zunaj, pa si ni upal omeniti, ker je bil prej vedno toliko govoril o sreči, ki jo uživata dva v samoti.

Ko se je par dni za tem Jakec vračal h kosilu, je zaslišal z one strani hiše nenavaden hrup; z nove terase se je oglašal smeh in trk kozarec, a v veliki kuhinji v pritličju so se krali drva za ogenj in ropotali s ponkami. Približal se je in spoznal glasove in izraze starih gimnazijskih profesorjev, a med njimi se je slišal d'Argentonov glas, ki pa ni bil več medel in cemer, temveč živahen in v vnetem razgovoru. Dečku se je srce stisnilo od strahu, ki so mu pomislil, da bo spet med temi ljudmi, ki so mu prizadeli tako težke ure. Trepetajoč se je splazil na vrt in počakal na obed.

»Gospodje, izvolite k obedu!« je dejala Šarlota. Prišla je na teraso živahna in sveža, v velikem belem, do vratu segajočem predpasniku z naramnicami; oblečena je bila kot hišna gosposinja, ki zna, kadar je treba, zaviti čipkaste rokave in zamesiti testo.

Brž so vstali in odšli v obednico, kjer sta oba profesorja Jakec še dokaj prijazno sprejela; nato so vsi sedli za mizo. Dvoje odprtih vrat je vodila na trato in videl se je vrt; za njim se je, kamor je segalo oko, razprostiral gozd. Pedepdikanje prepel in čvrčanje ptičkov, ki so se spravljali spat, se je slišalo prav do gostov; zadnji žareči in posevni sočni žarki so božali šipe.

»Primožduh, otroka moja, tukaj se vama gode!« je nenadoma vzkliknil Labassindre, potem, ko je vsak z velikim tekom požrl juho in dal prostot svojim mislim.

»Res je, zelo srečna sva,« je dejal d'Argenton in stisnil Šarloto roko; zdaj, ko je ni več gledal sam, se mu je zdelo vse bolj čedna in zanesljiva. Prišel je opisovati njuno srečo.

Pripovedoval je o godnih sprehodih, o

vožnjah s čolnom in o počitku v starih obrežnih krčmah. Opisoval je dolgo popoldansko delo v lepi poletni tišini in jesenske večere ob kamnu, ko je zunaj že nekoliko hladno, a znotraj plapolala visok plamen, ki ga dajo suhe koramine in panji.

Pripovedoval je, kakor mu je pač prišlo na misel in tudi ona si je domišljevala, da sta med tem časom živela idealno življenje, ne pa prestajala mučen in neznošen dolgčas. Onadva sta ga poslušala in pačila sta obraz od občudovanja, zavisti in veselja; nekaj grenkega in bledega je bilo v njunem nasmehu, v oči jima je sijalo polno zadovoljstvo, a usta so se jima kremžila v strašni nevoščljivosti.

»Ah! Srečo imaš,« je dejal Labassindre. Oh, če samo pomislim, da bom jaz jutri ob tej uri, ko bosta vidva tukaj večerjala, sedel v zadušljivi gostilni pri Duvalu, kjer vse, zrak, ki ga dihaš, blatne šipe in jed, ki ti jo prinesejo, vse diši po potu, sopari, vročini.

»In ko bi tisto kosilo pri Duvalu bilo sploh kaj vredno!« je grmel doktor Hirsch.

Tedaj je d'Argenton dejal navdušeno: »Dobro! Kaj bi vaju oviralo, če bi nekaj časa ostala tukaj? Hiša je velika, klet dobro založena...«

»No, seveda!« je prigovarjala Šarlota; »ostanite vendar... zelo bi nama ustregli... hodili bomo na izlete.«

»In opera?« je dejal Labassindre, ki se je vse dneve vadil.

»Toda vi, gospod Hirsch, ne igrate v Operi?« »Pri moji veri, komtesa, jaz bi prav z veseljem sprejel vaše povabilo. Zdaj nimam posebnih opravkov, ker so vsi moji klijenti na počitnicah.«

Klijenti doktorja Hirscha na počitnicah! Človek bi počil! Vendar pa nobenemu ni šlo na smeh; ti izpodletenci so bili med sabo navajeni takih hvalisanj.

»Torej se kar odloči,« je rekel d'Argenton.

»Predvsem boš s tem meni napravil uslugo. Moje zdravstveno stanje je tako, da bi mi lahko dal par nasvetov.«

»Da, da, radi tebe ostanem. Saj veš, kaj sem ti povedal Rivals se v tvoji zadevi prav nič ne spozna. Jaz bi te v enem mesecu postavil na noge.«

»Dobro! Kaj pa gimnazija? In Moronval?« je vzkliknil jezno Labassindre, videč, da bo oni drugi deležen ugodnosti, ki je on ne bo mogel biti.

»Ah! Prava reč! Sit sem gimnazije, Moronvala in metode Decostère...«

Ker si je doktor Hirsch zagotovil za nekaj časa streho in hrano, je zdaj kar izbrunnilo iz njega polno žalitev ustanove, ki mu je do sedaj dajala jesti. Moronval je bil goljuf; niti pare ni imel več in plačeval ni več Sicer so ga pa itak vsi zapustili, Mádou-jeva zadeva mu je silno škodila.

Druga dva sta ga pri tem še prekosila in tako so Moronvala dobesedno raztrgali. Malo je manjkalo, da niso pohvalili Jakec, da je ušel. Njegov beg je menda mulata tako silno razjezil, da je dobil zlatenico.

Ker so se že spustili na to svoje domače polje, se trije prijatelji sploh niso več ustavili; ves večer so zabavljali in opravljali.

Labassindre je zabavljajl čez prve operne pevce-soliste, ki da niso nič drugega kot navadni »šustarje« brez glasu in talenta. Zabavljajl je čez direktorja, ki da mu namenoma daje slabe vloge, da bi ga uničil. In zakaj? Zato, ker vedo, da je po pripravi zakažalist, zato, ker vedo, da je bil delavec, da je izšel iz ljudstva, ki ga ljubi.

»Da, res je! Ljubim ljudstvo,« je dejal pevec in živahno tolkel z debelo pestjo po mizi. »In kaj zato? Kaj jih to briga? Ali imam zaradi tega slabši glas? Mislim, da ne... hm! Poslušajte ga, otroci! In preizkusil je svoj glas, ga božal in nežno grgal.

KULTURNI OBZORNIK

Razstava Rika Debenjaka v Jakopičevem paviljonu

V našem skromnem umetniškem hramu je privratal razstavljen kolektivno zbirko svojih del mladi slikar Riko Debenjak. Njegov debut na odru naše likovne umetnosti je, to moram zapisati, takoj spočetka, uspeh, kakršnega smo pri mladih umetnikih le poredko vajeni. Pogosto se namreč zgodi, da naši mladi umetniki, želeč skorajšnjega priznanja, prehitro stopijo z deli pred javnost, mnogo je namreč na njihovem delu še šolskega, še več nezrelega, veliko pa tistega, čemur bi rekli površnost in pomanjkanje avtoritativnosti. Drugače je z Debenjakovim delom. Po šoli v Belgradu ga je gnala želja za novimi umetnostnimi izkušnjami, kar je povsem naravno, v Parizu, kjer je še dandanes vrelo najvišje evropske umetnosti. Kolikor že daje bivanje v Parizu možnost razcveta mlademu slikarju, tako bi se človeku zdelo nujno, da se z vso vno oklene kake pariske šole, poseže malce do Van Gogha in drugih ter od tod prične svojo umetnostno in življenjsko pot. Ne mislim, da bi taki rasti umetnostne individualnosti Debenjak povsem mimo šel, vendar je v glavnem ta mladi umetnik napravil dejanje, ki je za naše pojme skoraj nenavadno in tuje, namreč, z vso ljubeznijo se je oklenil starih, klasičnih, visokorenesančnih mojstrov. S tem se je odločil za pot, ki je, lahko rečemo, ovinkasta, ki pa tako, kakor nobena — v našem času — govori o visoki osebnosti slikarjevi. Marsikaj nam pove z umetnostno razvojem in estetskega stališča ta Debenjakova opredelitev. Novi umetnosti rod temeljito zapuška negotova tla subjektivnosti ali ekspresivnosti, kakor se je že pri nas nazval dostikrat skriti diletantizem. Zopet se uveljavlja zaničevanje »akademizma« in znanje o slikarskem predmetu, in v našem primeru vidimo slikarja, ki nad leto dni dela na sliki »Goriška Madonna«, ki ni v bistvu nič drugega, kakor ena sama apoteoza starih, visokorenesančnih mojstrov in pa njihove velike umetnosti. Ta zagrizena vztrajnost, oplojena po brezprimerni ljubezni do starostnosti, izvira tedaj iz generacijske danosti, je pa za umetnostno osebnost nadvse pozitivna in je absoluten porok, da bo prav ta podoba prvo kvaliteto delo v galeriji osebnega razvoja slikarja Debenjaka. Drugo veliko delo gotovo ne bo več »klasiistično«, ne bi pa moglo kvaliteto dozoriti brez tega, rojenega ob delavnici renesanse. Lažji bi bil morda uspeh pogledati delo sodobnega eklektika, ki tu poseže v arhaike, ondi cenj renesančno kompozicijo. Toda ta ljubezen do starih, — ki gotovo temelji tudi v osebnem nastrojenju pesnika-umetnika, — je bila vzmet, da je umetnik sam prehodil vso dolgo pot od renesančnega detajla in kompozicije, pa do osebnega sloga, kakor je viden n. pr. v »Nunski cerkvi«. In to je za tako kratko dobo, kakor jo obkroža naša razstava, dovolj, zame pa je že to dejstvo dokaz velike umetnostne potence R. Debenjaka.

Razstava, ki je prav za prav le zbrala membra disjuncta R. Debenjakovega ustvarjanja, vendarle določno pojasnjuje umetnostni razvoj tega mladega iskalca lepote. Doba šolanja v Belgradu je zastopana z akvareli »Ohridec«, »Manastir Manasijec«, »Sveti Dimitrije« in olji »Zatišje II.«, »Zeleni venec«. Tu je Debenjak bil na poti, da postane tipičen kolorist belgrajske šole. Vendar je tudi tu že vidna ona osebna nota, ali bolje nastrojenje, ki je, rekli bi lirčno, pesniško. Nežna in občutna barva ter neka iskrenost in intimnost v podajanju »Zeleni venec« predmeta že izkristalizirajo formo, ki je značilna za vso Debenjakovo umetnost. »Glava deklice«, kakor bi jo pred 200 leti videl rokokojni slikar, je nekak omen za Debenjakovo pot v Parizu. Opoj mesta, v katerem žari umetnostna genialnost najmočnejše in najčisteje, mesto z zbirkami največjih mojstrovinskega uma in umetnostnega hotenja, mesto z edinstvenim ambijentom in podobo, je utisnilo

nov pečat njegovi umetnosti. Ljubezen in iskanje je dal »starim«, vendar je tudi sodobnost s svojimi problemi stala ob strani časom, ki so že odmaknjeni. V tej dobi je nastala »Goriška Madonna«, ki je najverneje zrcalo umetnikove notranjosti. Apoteoza Pariza in domače zemlje, oddolžitev Slovence in predanost umetnika, nadzemski svet in poljsko tihožitje, skratka vse to, o čemer pripoveduje legenda slike same: Marija je z Jezusom v lepi goriški zemlji počivala pod starim drevesom, zaupno se ji je približal slovenski kmet s kruhom in dete Jezus je našlo svojo družbo med dvema slovenskima otrokoma. Legendarni svet torej, ki je našel trdno oporo v piramidalni zgradbi visokorenesančne kompozicije — minuli časi — ter realistični detajli, kakor je tihožitje in kmet in sodobna slikarska tehnična rešitev, kar vse je za Debenjakov osebnostni umetnostni razvoj imelo postati važnejše in usodnejše.

Srečanje s sodobnostjo, morda bolje s Parizom, nam posreduje »Notre-Dame«. Zopet je osnovni ton barve ugašen na lirčno, čustveno dojevanje predmeta, dočim sta kompozicija in pa forma razgibanj in polni življenja. Utrip žive sedanjosti je bil močnejši kakor preteklost in podoba umetnostne individualnosti R. Debenjaka stopi močno v ospredje. Želja po razkritju zadnje tajne v umetnosti, ki se je družila ob ljubezen do klasičkov pri delu »Goriška Madonna«, ki je eno osnovnih gibal tega zrelega umetnika, je rodila še več zrelih podob, ki jih vidimo na razstavi. Zlasti značilne so risbe (tinte, oglje). Naravnost minuciozno gledani predmet, dovršen z mnogimi intelektualnim trudom se umakne virtuozno slikovito pojmovani formi »Pevka iz Music-hall-a«, hipni impresiji, kakor jo je že dojel umetnikovo srce, v vsej življenjski polnosti, za svoj veliki umetnostni inventar. »Slaniki« s svojo značilno barvo, kakor bister pogled na mali delček vesolstva, tiha idiličnost in »tihožitnost« »Maison des oubliettes«, večerni oblaki nad pariško krajino, most na Seni in pozna jesen, topla in bogata, kakršno more ustvariti le francoska zemlja, tiha ubranost in zasanjanost nature morte »Zatišje I«, vsa ta pisana množica, vzeta iz realnega sveta, najde interpretacijo v asketskem poetu, poetu, ki mu notranje zorenje skoraj ne da miru in oddiha. Neverjetno je hiter umetnostni razvoj n. pr. od klasičnega kolorita do sodobne barvne problematike. Le to razvije v tretji dobi razvoja, ko se umetnik preseli v domovino. Plemenitost loubreskih form, tiha poezija in ubranost visokorenesančnega sveta, polnost življenja Pariza, je kakor odmev spreletela platna in risbe, nastale na slovenskih tleh, vendar predstavljata »Nunsko cerkev« in »Kozolec« že novo problematiko, problematiko človeka, ki bo posledaj pri umetnostni sok iz domačih tal, brez klasične tradicije in opore. Debenjak je na teh platnih pogumno in kvaliteto načel vsa ta vprašanja, v še večji meri pa v risbah glav (št. 43, 44, 46). Tod je dozorela kvaliteta, odpada je »šolac«, le rahel in daljni je spomin na Louvre. Na tej steni visita dva avtoportreta. Prvi je nekoliko robusten, mlad, željan fenomenov sveta in vprašan umetnosti. Drugi pa je zrelo moč, ki je doživel ogromno spoznanj in ki mu je posledaj umetnost in »zopet umetnost« srčika in visoka etična maksima v življenju. V tej sobi visi še podoba slikarjeve matere. Upodobljena je mati, sedeča na stolu, v »skoraj prazni, tih« kobil. Morda je skupinsko delo nekoliko šibko, morda je tudi barvno monotona, vsebinsko, čustveno pa je nekoč v zrelih letih dojemal svoja nesmrtna dela le veliki Rembrandt.

Razstava slikarja Rika Debenjaka bo prav gotovo za vsakega ljubitelja umetnosti veliko doživetje. Želim le, da bi umetnik skoraj okrevljal in nadaljeval započeto, tako plodno delo.

Dr. S. Mikuš.

Pred današnjo otvoritvijo slovenske Drame

Shakespear-Zupancič: Romeo in Julija

Slavko Jan in Vida Juvanovna slovenska Romeo in Julija

Danes se bo odprlo Narodno gledališče v Drami s premiero velikega klasičnega dela: Shakespearjevo ljubzensko zgodbo Romeo in Julija. To delo največjega svetovnega dramatika so v Ljubljani že večkrat predstavljali, toda današnja prire-

ditev bo novost v treh stvareh: privratal se bo igrala v novem prevodu našega največjega pesnika in prevajalca Otona Zupanciča (prej so igrali v Cankarjevem prevodu iz nemščine), privratal se bo poizkusil z režijo Shakespearja režiser dr. Bratko Kreft, ter bo nastopil v naslovnih vlogah igralski par Slavko Jan in njegova gospa Vida Juvanovna. Tako bo predstava zelo zanimiva ter bo dostojno, skoraj senzacionalno odvijala letošnjo sezono. Režiser je inscenacijsko postavil vso dramo v bližino Shakespearjevega časa, to je — kuliserije ni pojmvala veristično, temveč jo je poenostavil do skrajnosti ter s tem pripomogel do veljave Shakespearju, pa tudi blesteli Zupancičevi besedi. To je storil lahko z upravičeno zavestjo, da stoji naš dramski ansambel na tako visoki stopnji igralske kulture, da je zmožen interpretirati Shakespearja res po shakespeareo in da se ne potrebuje v dekoraciji podrobnejših naturalističnih pripomočkov. Zato postavljajo to vlepsemo ljubezni in sovraštva v stilizirano okolje, osnovno odersko sceno, ki jo je ustvaril s pomočjo scenografa inž. Franca: proscenij, glavno prizorišče, vhode in balkon. Stremel je za tem, da poveže žive ljudi z vsemi psihološkimi odtentki z vso resničnostjo in romantičnostjo, ki jo izžarevajo v sebi.

na akademija, ki je imela namen izdajati svoja dela predvsem v latinščini, vendar pa je iz tega kroga tudi v slovaščini izšel njegov Slovar ter gospodarsko znanstveni spisi tajnika Fladyja. Društvo pa je z leti zaspalo, ni bilo ne prepovedano, ne ustavljeno, temveč so se člani razkropili pod silo razmer, ki je tedaj trla slovaškega inteligenta. To Bernolakovo društvo je bila ustanovljena za izobraževanje, da buji v njih narodnega duha. Pozneje so se zbrali nekateri mlajši člani tega društva v Budimpešti in ustanovili leta 1834. Društvo ljubiteljev jezika in književnosti slovaške, ki pa se je leta 1850. tudi samo po sebi ohladilo in prenehalo. Tedaj pa je eden izmed članov Radlinski zamislil posebno društvo za ves narod, za preproste ljudi, ne za inteligente, ter začel, ko je dobil od nitarskega kanonika Tvrdeho 1000 zlatnikov, ustanovljati slovaški literarni klub, ki je 15. sept. 1857 v Trnavi ustanovil Društvo sv. Vojteha. To društvo je sklenilo izdajati slovaške knjige, pisane v katoliškem duhu ter knjige za katoliške ljudske šole. Iz tega se je razvilo današnje veliko ljudsko prosvetno podjetje, ki je pod prejšnjim madžarskim pritiskom vzdržalo slovaškega duha v najširših ljudskih vrstah za ga naučilo brati. V vsem je izvrševalo naloge naše Mohorjeve družbe ter izdajalo poleg najbolj razširjenih molitvenikov, tudi leposlovna dela ter narodno vzpodbudna. Ob 70 letnici so jo počastili najvidnejši predstavniki

narodnega in državnega življenja ter ji čestitali k jubileju in njenemu delu, ki je bilo zaslužno za vero, narod in državo. In to priložnost so porabili katoliški Slovaki zato, da so ustanovili v Trnavi Katoliško akademijo, ki bo imela nalogo pripraviti nov prevod sv. Pisma, preučevati in voditi katoliško znanstveno življenje ter dajati smernice vsemu katoliškemu javnemu delovanju. Tako so oživili tradicijo izpred 174 let ter poudarili katolištvo kot sestaven del današnjega preporoditeljskega dela v slovaški javnosti.

Razstava Ljuba Ravnikarja v Galeriji Ober-snel. V nedeljo se odpre v Galeriji razstava olj in akvarelov slikarja Ljuba Ravnikarja, ki to pot privratal stopa pred slovensko občinstvo s svojimi deli. Ljuba Ravnikar se je rodil v Ljubljani leta 1905 ter je študiral nekaj časa na dunajski umetnostni akademiji. Zadnja leta živi v Ljubljani. Sedaj je zbral svoja tihožitja in pokrajine, največ v oljni tehniki, pa tudi v akvarelu, katerega predvsem sigurno obvlada. Pokrajina ljubljanske okolice, kakor Magdalenska gora, Jeseniška tovarna ter razpoloženje po naših njivah v najrazličnejših letnih časih, je snov njegovega čopiča. Ljubitelje likovne umetnosti bo vsekakor zanimala ta razstava, na kateri se predstavlja z izbranimi deli nov slikar.

Slovaška obdelava poljskega zgodovinarja. V Spisih filozofske fakultete slovaške univerze je izdal Slovak, vseuč. prof. dr. Eugen Perfectek, razpravo na 211 straneh pod naslovom »Historia polonica Jana Długosza in nemški letopisi«, v kateri skuša dokazati v štirinajstih poglavjih, da je Poljak Długosz, prvi poljski zgodovinar, za svojo slavno zgodovino poljskega naroda porabljal tudi nemške letopise. Tako prinaša slovaški profesor zanimiv znanstvena dognanja k poljskemu zgodovinarstvu.

Angleški ministrski predsednik Winston Churchill ogleduje ruševine, povzročene od nemških letal

ŠPORT

Ljubljana : Železničar

Zreb je odločil, da se srečata že v IV. kolu liginega tekmovanja, brez dvoma naša najboljša kluba. Železničar se nam predstavi kot prvak Slovenije, Ljubljana pa kot zastopnik Slovenije v bivšem državnem prvenstvu. Z jutrišnjem srečanjem se bo na samem terenu videlo kdo je sposobnejši, da nas še nadalje zastopa v finalnem tekmovanju, ker zmagovalce bo tudi najresnejši pretendant za končnega zmagovalca.

Železničarji so borbeni in poletni ter jih prav radi tega ni podcenjevati. Ljubljana bode morala zastaviti vse sile, da popravi svoj potočaj v tabeli, da nas preseneti z lepo premišljeno igro prežeto s poletnim startom in voljo do zmage.

Tekma se prične ob 16. uri. Ob 13.30 nastopita dve vojaški enajstori, ob 15. uri Jadrani proti Ljubljani, tako, da bode tudi za razvajene gledalce obilen program.

Atletske tekme SK Ilirije

SK Ilirija priredi jutri zanimiv medklubski atletski miting, ki bo eden največjih v tej lahkoatletski sezoni. Ker bodo na tem tekmovanju sodelovali najboljši slovenski atleti, je pričakovati tudi od strani občinstva velike udeležbe. Poleg najboljših ilirskih atletov kakor je ing. Stepišnik, Račić, bodo sodelovali tudi najboljši atleti SK Celja, Železničarja, Maratona, Planine, Primorja in Bratstva.

Poleg poznanih slovenskih rekorderjev ing. Stepišnika in Račića bodo startali še Pleteršek, Goršek, Zorko, Košir, Klinar, Oberšek, Bratovž, Pohar in drugi. Pričakovati je pa še večje udeležbe, kajti nekateri klubi o katerih se ve, da bodo sodelovali, doslej še niso oddali svojih prijavi. Poleg slovenskih atletov so povabljeni na to tekmovanje tudi najboljši hrvaški in srbski klubi.

Medklubsko tekmovanje SK Ilirije bo torej eno največjih tekmovanj v tej sezoni ter bo obenem prava revija najboljših slovenskih atletov. Tekme bodo v nedeljo ob treh popoldne na sokoškem telovadšču v Tivoliju. Med vsemi slovenskimi atleti vlada za to tekmovanje veliko zanimanje, saj se s precejšnjo gotovostjo računa, da bo padel kak slovenski ali morda jugoslovanski rekord.

Korotan : Hermes

Na igrišču Korotana na Rakovniku se bo jutri ob 13.30 pomeril eden najstarejših klubov v I. razredu z novincem Korotana, ki se je po šestih letih zopet povzpel v prvi razred. Čeprav je Hermes rutiniran klub in lahko s precejšnjo gotovostjo računa na zmago, bo moral kljub temu napeti vse sile, ako hoče odnesti obe točki.

Teniško klubsko prvenstvo SK Ilirije

Danes in jutri, dne 21. in 22. septembra se vrši na igriščih pod Cekinovim gradom klubsko teniško prvenstvo SK Ilirije. Igrali bodo: dame posamezno, gospodje posamezno, juniorke posamezno in juniorji posamezno. Če bo dopuščal čas, bo odigrano tudi prvenstvo gospodov v dvoje.

Nastopili bodo vsi najboljši igralci in igralke SK Ilirije, ki so dosegli velike uspehe na letošnjem prvenstvu dravske banovine in državnem prvenstvu, ter si zato lahko obetamo zanimivih partij.

Začetek danes v soboto ob 14. uri in v nedeljo ob 8. uri. Vstop prost.

Moste : Grafika

To bo tipično prvenstvena tekma za točke. Grafika, kakor tudi Moščani se bodo hoteli kot novinci v prvem razredu častno uveljaviti. Oba kluba se zavedata kako težko je priti v prvi razred, zato se bosta potrudila, da si naberejo potrebnih točk in tako zagotovijo obstoj v prvem razredu. Zmagovalca je težko določiti naprej: Moščani so zadnje čase močno napredovali, grafika pa se tešijo s tem, da proti Moščanom še niso izgubili prvenstvene tekme.

Tekma se bo igrala na igrišču Most ob 13.30 ob vsakem vremenu.

Atletski dvoboj Gorenjec : Bratstvo

Radi skrajno slabega vremena se v nedeljo ni vršil lahkoatletski dvoboj med ASK Gorenjec in SK Bratstvom. Med omenjenima kluboma se bo vršil dvoboj v nedeljo, 22. septembra ob pol 4 popoldne na igrišču ASK Gorenjec za Krekovim domom.

Jugoslavija : Romunija v nogometu

Jutri se odigra v Belgradu reprezentančna nogometna tekma med jugoslovansko in romunsko nogometno reprezentanco. Za to tekmo vla-

da izredno veliko zanimanje po vsej državi zlasti pa v Belgradu, kar je razumljivo, saj si bosta stala nasproti dva enakovredna nasprotnika, o katerih ni mogoče nič gotovega povedati kdo bo zmagal. Doslej sta odigrali obe reprezentanci 20 tekem in jih je Jugoslavija izvojevala v svojo korist 10, tri so ostale neodločene, sedem so jih pa pobasali Romuni. Istosčasno igrata v Bukarešti B reprezentanci obeh držav in vlada tudi za to srečanje veliko zanimanje v vseh jugoslovanskih športnih vrstah.

Atletski dvoboj Grčija : Nemčija

Lahkoatletski dvoboj med grško in Nemško reprezentanco se bo vršil 28. t. m. v Atenah v krasnem marmornatem stadionu. Nemška reprezentanca prispe v Atene z avionom v treh skupinah. Po končanem dvoboju z Nemčijo bodo 30 t. m. odpotovali grški atleti v Carigrad na balkanske igre, ki bodo 5. in 6. oktobra. Za Grke bo srečanje z Nemčijo dober predtraining, ki jim bo zelo prav prišel v Turčiji.

Akcijski odbor za ustanovitev Slovenske lahkoatletske zveze

V resoluciji, sklenjeni, dne 1. septembra 1940 v Celju, ne priznavamo sedanje Slovenske atletske zveze, ker de iure in de facto ne obstoja. Radi tega javljamo onim klubom, ki so v sklopu tega akcijskega odbora, kakor tudi atletom, članom teh klubov, da ne smatrajo več merodajne sedanje Slovenske atletske zveze, ampak edinole Akcijski odbor za ustanovitev Slovenske lahkoatletske zveze in da nobene stvari več ne vlagajo Slovenski atletski zvezi.

Če so v zadnjem času prejeli kako korespondenco glede Balkanijade, naj atleti to nemudoma, v kolikor že niso storili, sporoče svojim klubom.

Akcijski odbor je stopil v stik z jugoslovansko vrhovno atletsko zvezo ter bo prijavo poslal direktno tej Vrhovni Zvezi

Finska proti Nemčiji v telovadbi

Sedaj, ko se je finski šport po finko-ruski vojni zopet poživljal, so se tudi nemški in finski telovadci dogovorili za dvoboj, ki bo 10. novembra. Kraj sicer še ni določen, vsekakor pa pričakujejo Nemci, da se bo to svečano izvedlo na njihovih tleh. Od dosedanjih treh tekmovanj so si Nemci priborili dva, enega pa so Finci izvojevali v svojo korist. Zadnjičkrat se so pomerili Nemci in Finci leta 1938 v Helsinkiju in so tedaj zmagali Nemci v razmerju 346,60 : 340,50 točk.

To so veliki športniki

Lahkoatletski troboj med Nemčijo, Finsko in Švedsko, ki je bil nedavno v Helsinkiju, daje še vedno dovolj povoda za razna razmetavanja v mednarodnih športnih vrstah O Fincu Matti Jaervinu pravijo, da je bil najboljši finski moč na polju. On se je pojavil na tekmovališču, je slekkel gornji del trenirke medtem, ko je hlače-trenirke kar obdržal na sebi ter se je postavil na startu. Kopje je sfrčalo 73,79 m daleč in s tem je bilo vse tekmovanje v metu kopja tudi odločeno. Nikkanen, ki je bil precej slabši, je prišel »samo« na 68,95 m. Škoda, da letos ni bilo olimpijskih iger, kajti Matti Jaervinen je v taki formi kakor še nikoli popreje. Letos bi si zaslužno priboril olimpijsko zmago.

Fini finski močje so dalje Rajasaari, Laehdesmeki in Strosskrubb. Temovalec za troskok Rajasaari je že 31 let star, bil v zadnji vojni z Rusijo in vendar ga v Evropi še nihče ne doseže v troskoku. Skače elegantno in lahko. Siguren je in dovolj dober za 15,40 m! Laehdesmeki je resen športnik ter imajo Finci v njem dobrega zastopnika lahke atletike. Strasskrubb je točasno najboljši tekač čez zapreke na dolgi progi. Je zelo hiter, dalje odličan sprinter in kar plava preko zaprek.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

ZSK Hermes — nogometna sekcija. Glede jutrišnjih prvenstvenih tekem naj si vsi igralci l. in juniorske skupine še danes ogledajo tozadovoljno objavo pri hišniku na našem stadionu.

ZFO

Tekme za telovadni in športni znak

Danes popoldne ob pol štiri in jutri dopoldne ob devetih se vrše na ljubljanskem stadionu tekme za telovadni in športni znak ZFO. Ako bi bilo danes vreme deževno, da tekem ne bi mogli izvesti, potem se vrše iste samo jutri dopoldne. One tekmovalce, ki si izberejo vožnjo na kolesu, morajo imeti s seboj lastna kolesa.

Kdor se ni knjižice »Telovadci in športni znak« poslal ZFO, naj jo prinese s seboj h komisiji, pri kateri se morajo javiti vsi tekmovalci. Bog živl!